

NA POČITNICE

Morda bo naslov izzvenel nekoliko banalno in rutinsko, vendar je tako. V času poletnih počitnic se tudi naš list s to številko za dva tedna poslavlja od svojih bralcev in sotrudnikov. To je pač že ustaljena navada in prav je, da jo spoštujemo. Sicer pa smo na vse to vezani še s tehničnega vidika, saj imajo tudi tiskarne svoj letni počitek.

Navadno vlada prepričanje, da se itak poleti nič ali zelo malo dogaja. Ljudje so ta mesec bolj ali manj na počitnicah, javni obrati, industrije in trgovine precej zaprte itd. V Italiji se je še posebej ustalilo že tradicionalno praznovanje avgustovskih počitnic, ki bi jih lahko imenovali tudi sredpoletne. To je t.i. ferragosto, iz nekdanjega latinskega izraza "Feriae Augusti" iz zlate dobe starega Rima. Potem itak sledi september in z njim začetek običajnih vsakodnevnih dejavnosti.

Res pa je, da se tudi poleti včasih marsikaj dogaja, tako dobro kot slabo. Naravne in druge nesreče ne gredo na počitnice. Ceste, gore, morje in vode sploh vsako leto terjajo svoje žrtve. Podobno politični terorizem, nasilje ali pa vojne, ki tudi ne počivajo. Enako še potresi, povodnji in druge katastrofe.

Morda je večje zatišje na splošnem političnem področju, saj npr. sredi poletja ni kakih volitev, večjih političnih manifestacij, strankarskih kongresov in drugega. Tudi državnih obiskov v tem času navadno ni.

Poleti morda po svoje bolj zaživi kultura. Tradicionalna umetniška dejavnost, zlasti gledališka in koncertna oz. glasbena sploh pa se v vročih dneh rada preseli v kake večje turistične centre in tu so na vrsti poletni festivali. Kot primer lahko omenimo središča, kot so Dubrovnik, Stresa, Salzburg ali Bled. Tudi Ljubljana ima svoj znani poletni festival. Tako se prijeto družijo umetniški užitek s počitniško atmosfero in postankom ob mirni gladini kakega jezera, pod gorskimi vršaci ali ob vabečih morskih valovih...

Prav tako so na sporedu potovanja. Človek si navadno želi spoznavati nove kraje in ljudi in naš čas je v tem oziru gotovo že dosegel višek v turističnem premikanju. Današnja prevozna sredstva pa vedno bolj omogočajo hitre premike iz kraja v kraj, iz države v državo, s kontinenta na kontinent. Če smo se nekoč zadovoljili, recimo, s počitnicami kje v Žabnicah ali Ukvah, pa so danes seveda na vrsti velike tuje plaže, zanimivosti in umetnost. Angleži ali Američani oblegajo Firence in morda bolj poznajo kake srednjeveške ali renesančne zanimivosti od samih Italijanov. Slovenci, zlasti iz matice, radi letijo v eksotične kraje ob daljnih oceanih...

Pri vsem tem pa se velja zamisliti. So tudi ljudje, ki si ne morejo privoščiti počitnic. Dalje so tisti, ki zaradi bolezni prav tako ne morejo na daljše pa tudi krajše potovanje.

STRAN 2

ANDREJ BRATUŽ

V KRIŽU NA VIPAVSKEM ODKRILI KIP DUHOVNIKA IVANA REJCA "PRAVIČEN MOŽ, ZAVEZAN CERKVI IN NARODU"

JURIJ PALJK

Neverjetno veliko število ljudi, ki se nas je zbralo v petek, na praznik Porcijunkule, 2. t.m., v Križu na Vipavskem najlepše pričča, kako velik mož je bil eden od tistih primorskih duhovnikov, ki so zaslužni, da smo še danes Slovenci.

Duhovnik Ivan Rejec je bil namreč v današnjem Vipavskem Križu, nekdanjem Svetem Križu in za domačine od nekdanjega Križu, župnik od leta 1914 do leta 1931, ko so ga fašisti najprej zaprli in takoj nato konfinirali v Montefusco ter kasneje v Avellino. Bil je prvi slovenski duhovnik, ki je doživel internacijo v času fašizma in to zato, ker je veljal za odličnega organizatorja slovenskega duhovnega in kulturnega dela, saj je tudi v Križu in okoliških vaseh na Vipavskem ustanavljal Marijino družbo ter z gledno skrbel za duhovno in kulturno življenje slovenskih ljudi. Bil je pokončen in pošten človek, pravičen do vseh in predvsem pa eden tistih velikih primorskih duhovnikov, katerim moramo še danes biti hvaležni, da so

nam ohranili slovenski jezik in slovensko kulturo tudi v najtežjih časih, ko so naše stare starše in starše učili materinščine in zvestobe slovenskemu narodu vse do muče-

ništva. Kako si sicer moremo razlagati, da se nas je v Križu ob župnijski cerkvi v petek zvečer zbralo toliko, da bi prisostvovali odkritju spomenika pokojnemu duhovniku Ivanu Re-

cu? Bili smo mladi, ljudje srednjih let in starejši, ki so pokojnega duhovnika poznali, se pri njem učili, tudi taki, ki so leta 1958 v težkih časih šli z vlakom v Zalošče na njegov pogreb. Predvsem pa smo se v Križu ob župnijski cerkvi in lepem Rejčevem spomeniku zbrali vsi tisti kristjani in kulturni ljudje, ki smo tako ali drugače sinovi in hčere teh velikanih Primorske, predvsem pa vsi tisti, ki smo od mladega poslušali naše starše in stare starše, kako velik je bil pokojnik.

V Križu smo se zares zbrali vsi tisti, ki še danes čutimo, da je bila odločitev pokojnega duhovnika Ivana Rejca "za narod in Cerkev" pravilna takrat in je živa še danes. Okrog Rejčevega spomenika smo bili v Križu predstavniki vseh stanov: od kmeta do profesorja, od arhivarja do zdravnika, od prodajalke do duhovnika, od delavca do učiteljice, od gospodinje do časnikarja, kar samo še kaže na to, kako bogato so takrat sejali naši duhovniki, ko so nagoovarjali s Kristusovo besedo vse ljudi.

STRAN 5

ITALIJANSKA NOTRANJA POLITIKA

BERLUSCONIJEVA VLADA ŠE TRDNO V SEDLU

DRAGO LEGIŠA

Kot je bilo pričakovati, je senatna zbornica konec prejšnjega tedna odobrila zakonski predlog, ki tako dopolnjuje kazenski postopek, da obtoženec lahko zaprosi za prekinitve kazenske obravnave pred t.i. "naravnim sodnikom", če meni, da obstaja upravičen sum o nepristranskosti omenjenega sodnika. Kasacijsko sodišče pa lahko njegovo prošnjo sprejme in v tem primeru določi novega sodnika v novem sodnem okraju ali pa prošnjo zaradi neutemeljenosti zavrne.

Levosredinska opozicija je v senatu skušala preprečiti odobritev tega zakona, ker je po njenem pisanu na kožo predsed-

niku vlade Berlusconi in njegovemu strankarskemu tovarišu ter tesnemu sodelavcu Previtiju. Oba se že dalj časa morata zagovarjati pred pristojnim sodnikom v Milanu, ker sta obtožena, da sta podkupila sodnika v Rimu in tako dobila pravdo večmilijardne vrednosti. Obravnava v Milanu poteka že dolgo, saj sta oba obtožena iz najrazličnejših razlogov mnogokrat odsotna, tako da je sodišče pred kratkim sklenilo postopek v vsakem primeru zaključiti konec prihodnjega meseca.

Levosredinska opozicija je očitala vladi in njeni večini v senatu, da hočeta za vsako ceno čimprej odobriti novi zakon, ker bi slednji utegnil prek-

niti kazensko obravnavo v Milanu in jo predati v presojo novemu sodniku. Tako bi namreč moglo razsoditi kasacijsko sodišče. Berlusconi in njegovi namreč javno očitajo veliki večini sodnikov v Milanu, da so ne le pristranski, temveč da se gredo tudi politike, da hočejo torej biti akterji tudi na zakonodajnem področju. Predsednik vlade namreč venomer navaja dogodek iz leta 1994, ko je v Neaplju kot predsednik vlade vodil zelo pomembno mednarodno srečanje, a mu je bilo kljub temu uradno dostavljeno sodno obvestilo. To dejanje ima Berlusconi za predrzno žalitev in za nekakšen "začetek sovražnosti". V podkrepitve svojega ravnanja je opozi-

cija v senatu navajala nekatere zakonske ukrepe, ki jih je bila že odobrila Berlusconi-jeva parlamentarna večina, od katerih so že imeli korist Berlusconi in družabniki v njegovih številnih gospodarskih podjetjih. Od teh ukrepov se omenjajo predvsem pomenjanje poslovnih knjig, mednarodna sodna zaslišanja in vračanje kapitalov iz tujine, ki po novem niso več kazniva dejanja. Lastniki velikih imetij so po zaslugi sedanje večine tudi prosti davka na dedovanje! Vse to naj bi neovržno dokazovalo, da se danes v Italiji nekateri zakoni pišejo na kožo Berlusconi in njegovim gospodarskim partnerjem.

STRAN 2

Listnica uredništva

Bralke in bralce obveščamo, da bo prihodnja številka Novega glasa izšla po poletnem odmoru v četrtek, 29. t.m. Sodelavce prosimo, naj pošljejo prispevke najkasneje do ponedeljka, 26. avgusta. Uprava bo zaprta od 12. do 16. avgusta. Uradi bodo spet odprti od 19. avgusta dalje.

- 03 Jože Horvat / intervju NIKO GRAFENAUER
- 05 Tereza Srebrnič PISMO IZ IZRAELA
- 09 Matjaž Rustja OPENSKI TRAMVAJ ŠE VEDNO PRILJUBLJEN
- 12 Miran Mihelič KDO NAS MORE LOČITI?!
- 14 Mara Petaros SLADKA POLETNA SKUŠNJAVA

PRESELILI SMO SE S PLACUTE št. 18 NA TRAVNIK št. 25

2.nadstr. II piano		NOVI GLAS tednik - settimanale uredništvo - redazione
1.nadstr. I piano		GORIŠKA MOHORJEVA zadruga - cooperativa NOVI GLAS uprava - amministrazione
1.nadstr. I piano		PASTIRČEK mesečnik mensile per ragazzi
1.nadstr. I piano		GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA Sodalizio S. Ermaoora
1.nadstr. I piano		GALERIJA ARS galleria d'arte
prilicje piano terra		KATOLIŠKO TISKOVNO DRUŠTVO Società tipografica cattolica

- Naše telefonske številke ostajajo nespremenjene. -

HUDA GOSPODARSKA KRIZA V ZDA

PRIPRAVLJA BUSH NAPAD NA IRAK?

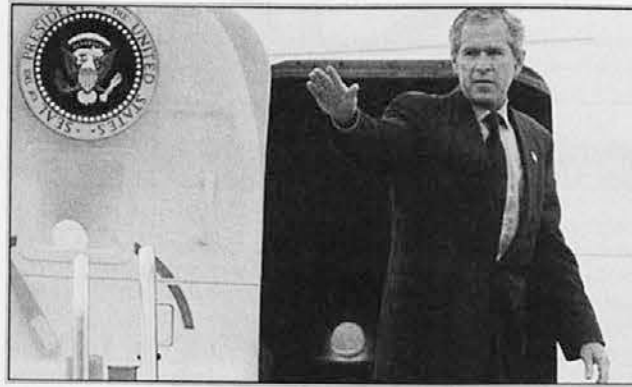
Kot vse kaže, bodo ZDA zares v pozni jeseni ali v začetku zime napadle Irak in skušale strmoglaviti samodržca Sadama Husseina, ki pa na vse grožnje odgovarja s trmastim vztrajanjem na svojih stališčih in o razorožitvi svoje vojske noče niti slišati. Vse kaže, da bo prej ali slej do 2. zalivske vojne prišlo, česar ne zanikajo ne v Washingtonu ne v amerškem senatu. Med opazovalci vlada prepričanje, da bodo ZDA tako ali drugače v kratkem strmoglavile iranskega tirana, vprašanje pa je, ali bodo v zalivski spopad uspeli pritegniti tudi svoje zaveznike, saj jih v Evropski uniji ni malo, ki se z vojaškim spopadom v arabskem svetu ne strinjajo.

George Bush, ki je te dni na daljših in za Američane nerazumljivo dolgih počitnicah v rodnem Teksasu, kjer z očetom igra golf pred televizijskimi kamerami, pa ima doma hujše skrbi, kot je lahko še tako velik samodržec v arabskih deželah. Ameriško gospodarstvo namreč ni več tisti paradni konj, s katerim bi se še lahko ponašal, saj je ameriško ekonomijo zajela recesija, ki so jo sicer gospodarski analitiki že pred leti napovedovali. Takrat so previdni znanstveniki, ki poznajo gospodarske procese in vedo, da je eden temeljev kapitalizma prav

nepredvidljivost in nestabilnost, opozarjali, da gospodarska rast devetdeset let ne more biti neskončno dolga. Eden od temeljev kapitalizma je namreč tudi nestabilnost tega sistema, ki sicer res omogoča gospodarsko rast, a obenem tudi padce in hude krize gospodarstva, istočasno po vsaki krizi ponovno rojevanje novih gospodarskih čudežev. Preprosto bi temu rekli, da po obdobju debelih krav pridejo zagotovo tudi leta suhih krav.

Kaže, da se ameriško gospodarstvo tokrat ne bo pobralo tako zlahka, saj je zlasti polom velikanske družbe Enron pokazal na temno plat ameriškega ekonomskega uspeha, ki je v divjih gospodarskih špekulacijah in tudi v naravnost kriminalnih, nečistih poslih, ki so s pomočjo prekoračevanja vseh ali skoraj vseh zakonskih okvirov sicer res prinašali velikanske dobičke, a so se izkazali za sleparijo, in je bil samo zato polom Enrona in drugih napihnjelih velikanih neizbežen.

Ameriški srednji sloj, na katerem slonita ameriška družba in bogastvo, ne zaupa več ameriški borzi, ki je v zadnjem času doživela veliko hudih udarcev, saj se je prav na borzi zapravilo velikansko bogastvo in seveda predvsem denar ameriških de-

lavnih ljudi srednjega sloja. Bush je sicer na začetku tedna v svojem javnem nastopu še enkrat potrdil, da je ameriško gospodarstvo zdravo, a kaže, da mu ne verjamejo niti Američani več. Devetsto dni je namreč že poteklo, odkar ameriška in z njo vse svetovne borze poslujejo v minusu, dobesedno zažigajo gore denarja in zato vse skupaj že spominja na najbolj črno ameriško obdobje, na zloglasno gospodarsko krizo izpred druge svetovne vojne, ko so ZDA doživle eno najhujših kriz v vsej svoji zgodovini.

Od marca leta 2000 pa do danes so na ameriški borzi dobesedno uničili, izgubili, zapravili več kot sedem milijard dolarjev denarja in večina tega denarja je bila last srednjega sloja, ki zato predsedniku Bushu ne zaupa več. Samo italijanski varčevalci so v enem letu zapravili na borzi več kot 200 milijonov evrov...

Tudi zato je med opazovalci marsikdo, ki amerškemu predsedniku ne zaupa več in pred

kratkim se je tudi prvič zgodilo, da je George Bush na tiskovni konferenci doživel, da so ga časnikarji prekinili, ko je govoril o tem, kako se ZDA uspešno borijo proti svetovnemu terorizmu, in ga navsezadnje prav prozaično in grobo vprašali, naj spregovori raje kaj o tem, kako misli on in njegov štab ljudi prebroditi gospodarsko krizo, v kateri se ZDA in ves svet nahajajo.

Da ima sedanji ameriški predsednik resne težave tudi v Južni Ameriki, kjer je Argentina na kolenih, a za njo poklekajo že Brazilija, Mehika in pomalem vse južnoameriške države, priča mehki in varni pristonek ameriškega državnega letala v Urugvaj, v katerega je letalo v začetku tedna pripeljalo za milijardo in pol dolarjev bankovcev posojila in to samo zato, da ne bankrotira še ena država.

JUP

S T. STRANI

NA POČITNICE

In prav vsem tem bi morala družba pokazati svojo solidarnost in pomoč.

Ob koncu tega kratkega razmišljanja o počitnicah pa želimo vsem našim bralcem in sodelavcem, da srečno preživijo svoj letni dopust in se potem okrepljeni jeseni spet vrnejo na svoja delovna mesta oz. v vsakdanji življenjski ritem.

POVEJMO NA GLAS JANEZ POVŠE

PA ŠE NEZAUPANJE DO SODNIKOV

Vladajoča večina je prejšnji teden v senatu izglasovala zakonski osnutek o "upravičenem sumu" v možno pristranskost sodnika. Praktično to pomeni, da se obtoženec lahko sklicuje na "nenaklonjenega" sodnika in doseže prenos sojenja na drugo sodišče, kjer mu ne bodo delali "krivice". Spet ena od vprašljivih potez sil desne sredine, ki je podobno dvorezno odločitve predlagala ali izglasovala kar nekajkrat. Spomnimo se zaganjanja v nekatere televizijske voditelje oziroma odnosa do informiranja javnosti nasploh. Spomnimo se novega zakona o pribežnikih pa napovedanega načina reform v zdravstvu in šolstvu ter v pokojninskem sistemu. Spomnimo se namigovanja na prodajo vsedržavno pomembnih kulturnih spomenikov, pred časom pa napovedi o željeni uvedbi predsedniškega namestitelja parlamentarne demokracije. V vseh primerih gre za hitre in ostre poteze, ki želijo brez umirjenega prehoda spremeniti podobo sedanje italijanske družbe.

Čprav se v sodstveni aferi večina nasprotovanj dotika dejstva, da je bil "upravičeni sum" predlagan zgolj zaradi osebnih težav predsednika vlade, pa je zadeva daljnosežnejša. Sodstvo predstavlja namreč skupaj z zakonodajno ter izvršilno oblastjo, se pravi s poslanskima zbornicama in vlado, eno od troedinih vej oblasti, tako rekoč sam vrh upravljanja družbe, ki se ji pravi demokracija. In vsaka od treh vej je samostojna in v bistvu drugima dvema enakovredna. Nešteto krat smo že upravičeno slišali ali

BLIŽNJI VZHOD / ATENTATI V JERUZALEMU IN NA ZAHODNEM BREGU

HAMAS SE JE MAŠČEVAL

BREDA SUSIČ

Skrajna palestinska organizacija Hamas je uresničila svoje napovedi. V manj kot tednu dni je izvedla tri hude atentate, med katerimi sta dva povzročila več žrtev in sta močno odjeknila v svetovni javnosti. Šlo je za maščevanje nad izraelskim nočnim napadom na stanovanjsko hišo v Gazi, v katerem je umrlo petnajst ljudi, med njimi voditelj Hamasa Salah Shahade in devet otrok. Hamas je udaril, prav ko so se zopet pojavili znaki zblíževanja in poskusov dialoga med Izraelci in Palestinci.

Palestinski napad minuli torek je povzročil veliko ogorčenost v svetu, saj je dokazal, da niti Palestinci, tako kot Izraelci, ne izbirajo svojih žrtev. Če je v izraelskem napadu 22. julija umrlo devet otrok, so tudi Palestinci udarili po mladih življenjih, saj so nastavili peklenški stroj v kavarno v univerzitetnem kampusu judovske univerze na gori Scopus. V teh dneh na univerzi, na kateri študira 23.000 mladih, med katerimi tudi 5.000 Palestincev, ni bilo predavanj, saj so se študentje pripravljali na izpite. Zato je ravno po kampusu krožilo še posebno veliko študentov. Bomba v kavarni je eksplodirala ob času kosila, ko je bilo v lokalu veliko mladih. Sedem jih je izgubilo življenje, ranjenih je bilo okrog osemdeset. Med žrtvami so bili tudi trije Američani.

Kljub atentatu so konec minulega tedna tiskovne agencije objavile vest, da ima izraelski premier Sharon namen srečati se s predstavniki Palestinske avtonomne oblasti. Novica je še toliko bolj razveseljiva, ker se je Sharon v vsem času svojega mandata odločno upiral kateremukoli takemu srečanju. Toda optimistično vzdušje ni trajalo dolgo. Že v nedeljo je

Hamas izvedel dva druga krvava atentata. Samomorilec je sprožil bombo na avtobusu, ki je iz Haife peljal pretežno mlade vojsake, ki so se po soboti vračali v svoje vojašnice. Umrlo je devet oseb, petdeset jih je ranjenih.

Nekaj ur kasneje pa je devetnajstletni Palestinec v Jeruzalemu z avtomatično puško streljal na avto telekomunikacijske družbe Bezeq. Poleg njega sta umrli še dve osebi, Izraelec in Palestinec. Ranjenih pa je bilo okrog petdeset ljudi.

V odgovor na atentate je izraelska vojska v ponedeljek zopet popolnoma obkrožila in blokirala pet palestinskih mest na Zahodnem bregu: Nablus, Jenin, Tulkharem, Kalkiljo in Ramalo. V noči na ponedeljek pa je izvedla vojaško akcijo v vasi Burka, v kateri sta padla dva Palestinceva.

Vzdušje je torej zopet zelo napeto in kljub mednarodnim pozivom za obnovo dialoga, je težko verjeti, da bo v kratkem prišlo do odločilnih korakov v smeri reševanja krize.

S T. STRANI

BERLUSCONIJEVA VLADA ŠE TRDNO

V senatu je Berlusconi je večina prejšnji teden postavila opoziciji proceduralno past, s čimer je naredila konec njeni obstrukciji in je bil zakonski predlog odobren, še preden so se začele parlamentarne počitnice. Niso seveda manjkali prizori, ki nikakor ne spadajo v osrednji zakonodajni zbor, ampak prej v boksarski ring. Zgodilo se je celo, da je nekdo zalučal v tržaškega senatorja Bordona dokaj debelo mapo, ki ga je za srečo le oplazila po obrazu. Senator Bordon je namreč voditelj senatorske skupine Marjetice in je zato večkrat posegel v razpravo ter ostro grajal ne le

vsebinsko zakonskega predloga, temveč tudi ravnanje predsednika senatne zbornice Pere, kateremu je očital, da samovoljno tolmači poslovnik.

Dom svoboščin pa ne skriva želje in volje, da bi ta zakon čimprej odobrila tudi poslanska zbornica. V ta namen je njegov predstavnik že predlagal, naj bi pristojna komisija poslanske zbornice začela proučevati vsebinsko zakonskega predloga med parlamentarnimi počitnicami, tako da bi ga zbornica izglasovala že na začetku septembra, to je pred koncem razpise kazenske obravnave v Milanu. Vse to pa spet dokazuje, da je zakon bil pisan Berlusconi na kožo. Zgodilo pa se je, da je predsednik spodnjega doma parlamenta Casini odredil, naj komisija začne proučevati zakon 3. septembra, ko se bo ob-

novila parlamentarna dejavnost.

Z razliko od dogajanja v letu 1994 - torej v času prve Berlusconi je vlade - Dom svoboščin kaže danes neverjetno enotnost, tako da v tem trenutku ni najmanjšega znaka, ki bi napovedoval kakšno hujšo krizo sedanje vlade in njene parlamentarne večine. Zanimivo je, da je tokrat Severna liga z Bossijem na čelu med vsemi zavezniki še najbolj zvesta in ni torej na vidiku najmanjše možnosti, da bi se vladna večina razšla. Če hočemo biti nepristranski, pa bomo priznali, da tudi opozicija ne kaže tiste enotnosti in tiste volje, ki bi bili nujni za povzročitev krize in prevzem vlade. Mirno zato lahko trdimo, da je Berlusconi je vlada še vedno trdno v sedlu.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO
IN UPRAVAGLAVNI UREDNIK ANDREJ BRATUŽ
ODGOVORNI UREDNIK JURIJ PALJKIZDAJATELJ ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA; PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN
REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA ITALIJA 42 EVROV, SLOVENIJA 46 EVROV.

INOZEMSTVO 62 EVROV, PRIORITETNA POŠTA 83 EVROV

POŠTNI TEKOČI RAČUN 10647493

CENA OGLASOV PO DOGOVORU

34170 GORICA, P.ZZA VITTORIA-TRAVNIK 25
TEL. 0481 533 177
FAX 0481 536 978E-MAIL gorica@noviglas.it
uprava@noviglas.it34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL. 040 365 473
FAX 040 775 419E-MAIL trst@noviglas.itwww.noviglas.it

INTERVJU / NIKO GRAFENAUER

DUHOVNI KROG ŽIVE KULTURE

JOŽE HORVAT

Dvajsetletnica izida prve številke Nove revije je v javnosti zbudila zelo velik odmev. Kako to razlagate? Je to zaradi dolžnega spomina na dejanja, ki so bistveno prispevala k znanim spremembam (nastanek neodvisne države, sprememba sistema) - ali pa je današnji čas tak, da se v njem iščejo nove spodbude za pot naprej, za kar je potrebno tudi poznavanje preteklosti?

Duhovni krog Nove revije, ki ni omejen le na uredništvo, ampak na do- sti širše sodelavsko zaledje, je v sloven- skem kulturnozgodovinskem doga- janju v vseh letih izhajanja tega me- sečnika nedvomno ohranil in razvijal vse tiste sestavine žive kulture, ki se izražajo v srečanjih in razhajanjih. Z drugimi besedami rečeno: tu ne gre za mišljenjsko ali estetsko poenoteno grupacijo, ampak za tvorno konstela- cijo na ravni inter-esse. Da je revija v vseh teh letih to vzdržala brez temelj- nih pretresov in globljih notranjih spor- rov, kljub temu da se je znašla v vrtni- cu zgodovinskih turbulenc in spre- memb, kakor političnih razločevanj med nami, je zagotovo eden izmed vzrokov tudi za pozornost, ki ji jo ob obletnici namenja mediji. (Se pose- bej ob izstopu Tineta Hribarja iz ure- dništva pa tudi zaradi kritične distance, ki jo v zadnjem času do revije v javno- sti razglašala France Bučar.)

Nemalo članov uredništva in sode- lavcev Nove revije se je z vso ognjevi- tostjo pognalo tudi v praktično ure- sničevanje samostojne slovenske drža- ve, v oblikovanje ustave, v demokrati- zacijo družbe, v politično udejanjanje evropskih določil pravne države, izde- lavo nacionalnega kulturnega progra- ma ipd. Naj naštejem samo nekaj imen: Dimitrij Rupel, Jože Pučnik, Fran- ce Bučar, Tine in Spomenka Hribar, Pe- ter Jambreč, Rudi Šeligo. Hkrati pa je res tudi to, da se je iz duhovno plural- nega sodelavskega okrožja Nove revije razvila pomembna istoimenska avtor- ska založba, kar je unikum, saj ne vem za primer, da bi se na temeljih nekega mesečnika postavila na noge kar cela založba, ki ne izdaja le beletristike, ampak tudi filozofske, pravne, umet- nostno-zgodovinske, zgodovinopisne, religiološke in druge knjige s področja humanistike, kaj šele takšna teamska dela, kot je Slovenska kronika. Pri za- ložbi Nova revija pa povrh vsega izhaja tudi pet periodičnih publikacij z različ- nih strokovnih področij. Zdi se mi, da javnost, o kateri govorite, ob dvajset- letnici Nove revije tudi tega ni mogla docela spregledati.

Ob jubileju Nove revije - in tu od- govarjam na zadnji del vprašanja - smo pripravili simpozij v Slovenski matici, ki je bil posvečen ne le spominskim tegobam in radostim dosedanjih glav- nih in odgovornih urednikov Tineta Hribarja, Dimitrija Rupla, Borisa A. No- vaka, Spomenke Hribar, Jožeta Snoja in mene, pač pa tudi premisleku, kako naj se slovenska kultura kot specifikum obdrži v današnjih evropskih integra- cijskih in globalizacijskih tokovih. Za jesen je v pripravi tudi posebna števi- lka Nove revije z delovnim naslovom Evropa v nas. K sodelovanju je povab- ljanih blizu 60 intelektualcev različnih duhovnih profilov.

Poglejva v tiste začetke: prva pobuda za NR je bila javno izražena leta 1980. 1. št. revije je po hudih polemikah in ovirah izšla dve leti kasneje. Kaj je bilo tisto odločilno, kar je omogočilo izid revije pred 20 leti?

Pred 20 leti je izšla 1. številka Nove revije, mesečnika za kulturo, in znano je, da je kot redkokatera v slovenski zgodovini odigrala pomembno vlogo. Seveda se pri tem najprej pomisli na znamenito 57. številko (1988), v kateri je skupina avtorjev objavila prispevke za slovenski nacionalni program, toda dejstvo je, da je ob drugem vseskozi objavljala kritične tekste o politični in kulturni situaciji v Slove- niji in Jugoslaviji. Ob 20-letnici izhajanja junija letos smo nekaj vprašanj zastavili Niku Grafenauerju, pesniku, esejistu in prevajalcu, ki je njen sedanji glavni urednik. Sicer pa je iz Nove revije nastala založba, pri kateri poleg knjig izhaja tudi mesečnik Ampak. Kot pravijo poznavalci, je vso to dejav- nost v glavnem spodbudil prav Grafenauer, ki je ob dobrih sodelavcih iz nje oblikoval svojevrstno založniško središče, za slovenski prostor nepogrešljiv prostor za razumne in kritične spremljevalce današnjega slovenskega sveta.

Nova revija je v ideološko prežveče- no konstelacijo revialnega tiska na za- četku osemdesetih let vnesla nove konceptualne pobude in energije. Da se bo to zgodilo, se je očitno vedelo že vnaprej, zato je že ob sami zamisli, da se ta spravi v življenje, doživela, kot že sami omenjate, celo vrsto žolčnih ugovorov in napadov. Prva številka je pod glavnim in odgovornim uredni- kom Tinetom Hribarjem po dvehletnem mrcvarjenju končno ugledala luč sve- ta leta 1982.

Kaj je kljub temu vendarle omo- gočilo njeno izhajanje? To je bil čas malo po Titovi smrti. V dvehletnem ob- dobjju po njej se je v tedanji Jugosla- vijki že začel močno krhati partijski cen- tralizem; zvezno predsedstvo ni bilo monolitno, v njem so se oglašale raz- lične interesne tenzije, ki so izhajale iz nacionalne, gospodarske, kulturne, verske, izobraževalne itd. raznorodno- sti vseh sestavnih delov bivše državne tvorbe, v kateri je armada delovala kot "kovačnica bratstva in enotnosti". Še posebej pa je izstopal velikosrbski he- gemonizem, ki se je za uresničevanje svojih ciljev skušal na različne načine posluževati državnega partijskega in vojaškega aparata. To je v največji meri pospešilo procese dezintegracije tota- litaristične vladavine s centrom v Beo- gradu. V Sloveniji se je pri mladoko- munistih čedalje izraziteje utrjevala ideja t.i. evrokomunizma, kar pa ni bilo s posebno prijaznostjo sprejeto pri ortodoksnih titoistih. To pa pomeni, da se je tudi v slovenskih partijskih vrstah začelo nekaj lomiti, kar je naposled privedlo do tega, da se je na čelo Zve- ze komunistov lahko zavihtel štiride- setletni Milan Kučan kot najvidnejši predstavnik mlajše partijske genera- cije. Vse to znotrajpartijsko dogajanje in seveda tudi močan pritisk pisateljev, kritičnih intelektualcev in kulturnikov, ki se je izrazil v podpori, kakršno je spodbudila ideja o ustanovitvi nove revije na Slovenskem, ki je bila po kon- ceptu izrazito evropsko usmerjena, je po moji sodbi temeljno pripomoglo k temu, da je revija končno ugledala luč sveta.

Kot uvodnik 1. številke je objavljena utemeljitev za izhajanje revije s podpisji 60 avtorjev somišljenikov, bodočih sodelavcev, pri čemer je zanimivo, da sta poudarjena oba vidika oz. dve tematski sklopovi, ki se jim bo še zlasti posvečalo novo glasilo: objavljanje prispevkov s kulturno-umetniškimi in družbeno-političnimi temami. Koliko je bilo v tem spontanega občutka/instinkta, da se kultura ne more izogniti aktualnim vprašanjem politike, saj so osrednje jedro pobudnikov vendar tvorili literati, ki so gojili predvsem lepo besedo?

Nova revija kot mesečnik za mišlje- nje in pesništvo je tisto vozlišče, kjer se srečujejo različni duhovni in delov- ni profili sodelavcev - od pesnikov in pisateljev, filozofov in publicistov do prevedenih tujih avtorjev.

Kritični intelektualci ni in ne more biti konformisti, saj je razmislek o raz- merah, s katerimi se srečuje v svojem

FOTO BUMBACA

času, sestavni del tistega, kar pripada mišljenju, oziroma individualnemu presojanju zadev. Jasno je, da je ena od teh zadev tudi aktualna politika. Sodelavci Nove revije s celo vrsto prispevkov v mesečniku samem, še bolj pa v Ampaku tematizirajo in kritično reflektirajo današnje dogajanje na različnih področjih naše družbene prakse - od tekoče politike, gospodar- stva, bančništva, kulture, šolstva, zdrav- stva, denacionalizacije, korupcije, do vprašanj našega zamejstva ali povoj- nih pobojev. Pa sem naštel samo nekaj tem, ki nujno spadajo v obzorje kritič- nega razpravljanja. To pa pomeni, da je ta razumniški angažma tesno pove- zan s političnimi razsežnostmi duho- vne udeležnosti intelektualca v času in okoliščinah, za katere mu ni vse- no, kakšne so. Vse to je kultura, ki ni zgolj mrtva črka v zavesti ali na papi- rju, se pravi alibi za to, da se izogneš prav tistemu, kar te kot razumnika tem- eljno označuje. Omenim naj celo vr- sto naših "literatov" od Prešerna, pre- ko Levstika ali Cankarja do Boža Vo- duška, kaj šele Edvarda Kocbeka, da o današnjih, kot so na primer Drago Jančar, Dane Zajc, Rudi Šeligo, Jože Snoj, Zorko Simčič, Aleš Debeljak in podobni, niti ne govorim. Kultura je zame zmerom vprašanje duha, ki se ne sme in ne more omejevati v okviru fahidiotizma, pač pa se mora po indi- vidualnih artikulacijah tvorno vsajati v družbeno klimo, v kateri se izraža s svojo specifično držo. Rečem lahko samo to, da kultura ni rezervat, ampak na šir odprto dinamično prizorišče svetotvornega duha.

Revija je s kritičnimi glosami in drugimi članki zbudila odmev javnosti in še prej (najbrž) budno spremljanje tistih, ki uredništvo od začetka niso zaupali. Vrhunec tega odmeva je bil izid 57. številke: vsejugoslovanski "revolt" javnosti. Ste si avtorji pred izidom predstavljali, kakšni napadi vas čakajo, z Dimitrijem Ruplom (tedaj je bil odgovorni, vi glavni urednik) pa sta si morda tudi zamišljala, kako bo treba reagirati? Ste kdaj mislili, da izid lahko pomeni konec izhajanja revije?

Bojazen, da nam ukinejo revijo, je bila navzoča vseskozi, saj smo edini v Jugoslaviji objavljali ne le zelo kritične prispevke o tem, v kakšni krizi sta ju-

goslovanski samoupravni politični si- stem in s tem v zvezi družbeno eko- nomski položaj v državi, ampak tudi o tem, kako na psu je pravni red v tej partijski ustanovi. Tako so se na straneh Nove revije kar vrstili justični za- govori številnih disidentnih intelek- tualcev različnih nacionalnih in ideolo- skih provenienc. Tu naj omenim zago- vor žal že pokojnega hrvaškega pe- snika in prijatelja Vlada Gotovca, ki je prestajal svoj arest skupaj s Franjem Tujdmanom, dalje zagovor dveh da- našnjih hrvaških politikov Vladimira Šeksa in Marka Veselice, zagovor sa- rajevske univerzitetne profesorice Me- like Salihbegović in ne nazadnje tudi spise Dobrice Čosića, ki je v osemdes- etih letih skupaj s somišljeniki skušal v Beogradu osnovati svojo revijo Jav- nost, a se mu to ni posrečilo, zato smo mu ponudili, naj pripravi prvo številko Javnosti, da jo objavimo kot posebno izdajo Nove revije. Iz tega žal ni bilo nič, pač pa se je zgodil memorandum srbskih akademikov. V našo redakcijo je prišel tudi Franjo Tujdman s ponud- bo svojih zgodovinskih spisov, ki pa jih je kasneje zaradi groženj s pravnimi sankcijami umaknil.

Vse to govori o tem, da je bila izdaja "prispevkov za slovenski nacionalni program", kot smo v podnaslovu označili 57. številko, tudi posledica vseh opisanih izkušenj, saj smo se zaveda- li, da v državi, ki poka po vseh sivih in je sestavljena iz povsem nezdružljivih tenzij, ne bomo mogli doseči naciji pri- merne statusa. Zato smo začeli kon- spirativno pripravljati 57. številko, če- prav smo se vsi zavedali, da je ta kon- spiracija zgolj psihološka utvara. Vse- mu prisluškujoča udba bi njen natis lahko zaustavila najkasneje v tiskarni, če bi tako določila partija. Seveda smo računali tudi s tem. Kot veste, se je po izidu sprožil vsejugoslovanski pogrom na avtorje in oba urednika, skupaj z zahtevami po aretacijah. To bi zago- tovalo pomenilo tudi konec revije. Uredniško krizo pa so vsi ti žolčni na- padi sprožili, saj sva bila jaz kot glavni urednik in Rupel kot odgovorni ured- nik sneta s svojih položajev; nihče od nas pa tudi ni mogel in znal predvide- ti, kakšni bodo naslednji ukrepi obla- sti. Takrat je reviji podstavil svoj hrbet Boris A. Novak in ji kot urednik poma- gal prebroditi to nadvse nevarno stan- je, ki ga sam podrobno popisuje v zadnji številki revije Ampak.

Kako je izhajanje NR spremljalo slovensko

zamejstvo? Kakšen je bil odnos uredništva do njega?

O tem, kako so goriški in tržaški izobraženci spremljali izhajanje Nove revije in politično dogajanje v zvezi z njo, vem bolj malo, saj razen Primor- skega dnevnika, ki je bil režimski list, drugega periodičnega tiska, po kate- rem bi lahko razpoznavali njihov od- nos do našega mesečnika, ni bilo.

V šestdesetih in sedemdesetih letih pa smo avtorji iz takratnega okrožja revije Problemi, ki smo kasneje spod- budili ustanovitev Nove revije, ves čas zelo pozorno spremljali tako revijo Most kot Zaliv, saj sta obe prinašali v vzdušje "svinčenih let" marsikaj novega in duhovno vznemirljivega; sredi sedemdesetih pa je med nami najbolj odjeknil Kocbekov intervju v Pahor- jevem in Rebulovem Zalivu, v katerem je Kocbek spregovoril o povojnih po- bojih. Sankcije in politična afera, ki jo je zoper Kocbeka in oba tržaška pisa- telja, kasneje pa tudi zoper Blažiča in Miklavčiča v zvezi s tem uprizorila par- tija, pa so danes splošno znane in pri- čajo o tem, s kakšnimi tabuji smo ži- veli v tistih časih. V njihovo razreševa- nje se je prva spustila Nova revija sre- di osemdesetih let, pri čemer je zago- tovo imela najvidnejšo vlogo Spomen- ka Hribar s svojim spisom Krivda in greh, ki je po večletnem zadrževanju oblasti naposled le izšel v Kocbekovem zborniku, mislim da leta 1984.

Pomembno vlogo je imelo v tem ča- su tudi Slovensko tržaško gledališče, ki ga je vodil Miroslav Košuta, spregleda- ti pa tudi ne smemo vloge, ki jo imajo že od 1966. leta simpozijski dnevi v Dragi. Te povezave med nami in slo- venskimi izobraženci na Goriškem in Tržaškem imajo potemtakem daljše in globlje korenine, kot se morda zdi na prvi pogled. Nova revija se tem pove- zavam nikakor ne bo odpovedala, ampak jih bo skušala čimbolj razširiti ne le z revialnimi objavami, ampak tudi s knjižnimi izdajami, kakršni sta na primer že objavljeni deli Zgodovina Slovencev v Italiji 1856-2000 dr. Milice Kacin Wohinz in dr. Jožeta Pirjevca ali ravnokar izšla obsežna knjiga dr. Ego- na Pelikana Tajno delovanje primorske duhovščine pod fašizmom, za prihod- nje leto pa je v pripravi že tudi knjiga dr. Jožeta Pirjevca Trst v slovenski poli- tični misli 1848-1947.

Ob obletnici revije se morda preveč enostransko prikazuje politični del njene vsebine, ki je bil gotovo zgodovinski. Res pa je, da je ves čas prinašala duhovnozgodovinska in filozofska besedila, ki so bila v izrazitem nasprotju z uradnimi načeli tedanje "samoupravne socialistične" kulture. Kako bi zdaj urednotili ta sklop revije, ki za literarno mišljenje ni brez posledic?

Nedvomno je res, da je v filozofski usmeritvi prevladala fenomenologija s Heideggerjem v ospredju, v zadnjem času pa je vse bolj navzoča tudi herme- nevtika, ki je tesno povezana z ontolo- škimi razsežnostmi jezika. Seveda je bi- lo heideggerjanstvo v obdobju uradne marksistične ideologije v ostrem na- sprtju s partijsko vzdrževano mišljenj- sko doktrino oz. t.i. ideološkim enoum- jem, za katerega je skrbel marksistični center na republikem čekaju. Zato je prihajalo tudi do številnih polemik in napadov na heideggerjance pri Novi reviji, pri čemer ni izostal tudi očitok, da je Heidegger v tridesetih letih kot rektor v Freiburgu sodeloval z nacisti. Vsekakor pa je res, da je fenomenolo- gija - zase to lahko še posebej zatrdim - v marsičem vplivala na literarno mišlje- nje in na razumevanje pesništva, kar se je najvidneje izražalo v literarni esejistiki.

PAPEŽ V GVATEMALI IN MEHIKI

“VSAK ČLOVEK IMA PRAVICO DO DOSTOJANSTVENEGA ŽIVLJENJA”

Sveti oče se je pred dnevi vrnil iz Amerike, kjer je najprej z mladimi praznoval Svetovni dan mladih v Torontu. O tem smo v Novem glasu zadnjič podrobno poročali. Nato pa je odšel še v Gvatemalo in Mehiko, kjer je bil tudi deležen izjemnega zanimanja svetovnih sredstev obveščanja, in povsod so ga tudi sprejele navdušene množice.

Najprej v Gvatemali...

Papež Janez Pavel II. je v gvatemalski prestolnici med mašo pred približno 500.000 verniki razglasil za svetnika španskega misijonarja iz 17. stoletja Pedra de Betancurja, znanega pod imenom “Sv. Francišek iz Amerik”.

Maša je potekala na hipodromu v Ciudadu de Guatemala. Obred je sveti oče vodil pri oltarju, nad katerim se je dvigal ogromen portret brata Pedra, prvega srednjeameriškega svetnika.

“Dediščina brata Pedra mora pri kristjanih in vseh ljudeh vzbuditi željo po preoblikovanju človeške skupnosti v veliko družino, v kateri bodo socialni, politični in gospodarski odnosi dostojanstveni za vsakega človeka,” je dejal sv. oče po poročanju Slovenske tiskovne agencije med mašo.

“Novi svetnik predstavlja poziv k usmiljenju v sodobni družbi, predvsem zato, ker toliko ljudi pričakuje roko, ki jim bo pomagala,” je še dejal papež. “Pomislimo na vse otroke in mlade brez doma in izobrazbe, na zapuščenke ženske s številnimi težavami, na množice v mestih, potisnjene na rob, na žrtve organiziranega kriminala, na problem prostitucije in trgovine z mamilami, na bolne brez pomoči in osamljene starejše ljudi,” je papež opomnil svet in vernike.

“Papež vas ne bo pozabil,” je vsem omenjenim sporočil sveti oče in jim izrekel “svoje spoštovanje in bližino”.

Novi svetnik Pedro je bil rojen v Španiji v 17. stoletju in je svoje življenje posvetil revnim in mladim v nekdanji gvatemalski prestolnici Antigua. Pripisujejo mu več čudežnih ozdravit. Misijonar je bil tudi vnet učitelj in iznajditelj metode učenja, ki temelji na petju, igri in plesu.

To je bil že tretji papežev obisk v Gvatemali. V tej srednjeameriški državi je bil leta 1983 in 1996, ko je tam divjala državljanska vojna. Papež je v ponedeljek, 29. julija, izrazil željo, da bi končno videl, da je mir združil vse Gvatemalce. Njegove misli so bile posebej namenjene indijanski skupnosti, ki predstavlja 60 odstotkov od 12 milijonov prebivalcev Gvatemale.

“Razglasitev misijonarja Pedra de Betancurja za svetnika mora biti simbol obnove Gvatemale!” je poudaril papež.

Tretji papežev obisk za Gvatemalo ni bil zgodovinski le zaradi omenjene kanonizacije, temveč tudi zaradi odločitve gvatemalske vlade, da odpravi smrtno kazen. Le nekaj ur pred papeževim prihodom je namreč vlada v kongres vložila pred-

log o odpravi smrtno kazni, o katerem naj bi kongres glasoval v naslednjih dneh. Gvatemalski predsednik Alfonso Portillo pa je v soboto odložil izvršitev smrtno kazni za 36 obsojenih na smrt, ki se trenutno nahajajo v gvatemalskih zaporih.

...nato še v Mehiki

Po obisku v Gvatemali je papež Janez Pavel II. v torek, 30. julija, odpotoval v Mehiko. Na mednarodnem letališču v prestolnici Ciudad de Mexico ga je pred več tisoč povabljenimi gosti in več sto tisoč izvzniki sprejel mehiški predsednik Vicente Fox. To je bil že peti papežev obisk v Mehiki.

Papež je zbranim na letališču v Ciudad de Mexico dejal, da bo z velikim veseljem za svetnika kanoniziral prvega Indijanca. Nato se je v papamobilu popeljal po ulicah mehiške prestolnice, kjer ga je navdušeno pozdravilo na stotine tisočev vernikov. Ti so mu klicali: “Brat Janez Pavel, zdaj si Mehičan.”

Papež je v tako v četrtek, 1. t.m., v Mehiki sklenil enajstdnevno ameriško turnejo.

Med mašo v baziliki Device iz Guadalupe v mehiški prestol-

nici Ciudad de Mexico je papež razglasil za blažena dva Indijanca, Juana Bautista in Jacinta de Los Angeles, ki ju je pred 300 leti zaradi njune veroizpovedi ubila razjarjena množica. Že v sredo je sveti oče v Mehiki za svetnika razglasil prvega ameriškega Indijanca, Juana Diega.

Med razglasitvijo Juana Diega za prvega indijanskega svetnika je v sredo sveti oče opozoril na še vedno trajajočo diskriminacijo indijanskih prebivalcev v Mehiki in zahteval “boljšo Mehiko z več pravičnosti in solidarnosti”.

Sveti oče je tudi pojasnil, da je treba podpirati Indijance v njihovih zakonitih zahtevah in s spoštovanjem avtentičnih vrednot vseh etničnih skupin. Četrkovo beatifikacijo dveh Indijancev pa je sveti oče označil kot spodbudo za indijanske prebivalce v Mehiki, da spoštujejo svojo kulturo in jezik ter dostojanstvo, ki ga imajo kot “Božji sinovi”, kar bi morali v Mehiki vsi spoštovati. Tako sredino razglasitev Juana Diega za svetega kot tudi razglasitev Juana Bautista in Jacinta de Los Angeles za blažena so pred baziliko Device iz Guadalupe spremljalo bučno ljudsko rajanje ter nastopi indijanskega prebivalstva v tradicionalnih oblačilih.

Po maši v Ciudad de Mexico je v sredo prišlo tudi do manjšega incidenta, ko se je papež peljal skozi mesto in je neki 14-letnik z zračno puško streljal na procesijo, pri čemer je zadel policista. Ta ni utrpel hujših poškodb, mladoletnika pa je policija takoj aretirala. Papeža med streljanjem ni bilo v bližini.

Papežovo že 97. pastoralno potovanje v tujino se je torej končalo in sveti oče se je vrnil v Vatikan, kjer pa ne počiva, saj je ravno te dni objavil pomemben dokument, o katerem bomo še pisali. Kljub starosti in zelo šibkemu zdravju poljski papež ne bo imel veliko časa za počitek, saj se bo že v petek, 16. t.m., odpravil na štiridnevni obisk v svojo rodno Poljsko.

(PO STA-JU IN DRUGIH VIRIH ZBRAL IN PRIPRAVIL JUP)

VISOK JUBILEJ NAŠEGA PRIJATELJA

MSGR. FRANC BOLE 70-LETNIK

Msgr. Franc Bole, eden od ustanoviteljev najbolj branega in razširjenega slovenskega mesečnika *Ognjišče*, bo ta petek, 9. t.m., slavil sedemdeseti rojstni dan.

Nihče od nas skorajda ne more verjeti, da ima lahko gospod Franc že toliko pomladi na svojem zemeljskem križu, saj ga poznamo kot izjemno mladega in mladostnega človeka ter predvsem kot odličnega primorskega duhovnika, ki je vse svoje življenje zapisal mladim in predvsem pa oznanjanju evangelija na nevšakdanji, a mladim dopadljivi način.

Gospoda Franca Boleta poznamo kot legendarnega urednika *Ognjišča*, na katerega smo navezani tudi pri nas, saj si današnjega *Ognjišča* brez “očeta urednika” in druge legende *Ognjišča* gospoda Silvestra Čuka, ki je tudi naš stalni sodelavec, niti ne moremo predstavljati! Poznamo ga kot očeta *Ognjišča*, očeta *Radia Ognjišče*, očeta romanja bolnikov na Brezje, očeta nešteti hvalavrednih pobud, ki imajo nalogo združevati mlade in manj mlade kristjane v sodobno in času primerno slovensko Cerkev, ki imajo vse skupni cilj: v času in prostoru ter v sodobni družbi ostati zvesti krščanskim koreninam. Vse po načelu, da je evangelij vedno isti, da je Kristusov obraz vedno isti, da pa se družba menja, da so mladi sicer res vedno mladi, a morda prav zato lahko tudi drugačni od njihovih staršev in prav zato potrebujejo drugačne odgovore na ista vprašanja, ki so mučila njihove starše.

Msgr. Franc Bole je pred nami kot vulkan, ki bruha vedno nove ideje, išče nove rešitve, predvsem pa je pred nami in sredi nas kot duhovnik, ki v pisnih bralcev v *Ognjišču* ka-

že veliko razumevanja za težave mladih, ki v mesečniku in na radiu *Ognjišče* posveča veliko prostora bolnim in trpečim, ki verjame, da “je prišel Kristus na svet, da bi svet odrešil”, ki tudi sredi razdrobljenega sveta ostaja zvest evangeliju in se zaveda, kako je njegovo prvo poslanstvo to, da oznanja evangelij drugim.

Po načelu apostola Pavla, da je ljubezen iznajdljiva, je msgr. Bole ostal mladim zvest skozi vsa desetletja in jih še danes nagovarja s toplo besedo.

Ob visokem življenjskem jubileju mu tudi v imenu naših bralcev iz srca želimo, da bi ga Bog med nami ohranil še vrsto let. Večnemu mladeniču se tudi javno zahvaljujemo za vse dobro, kar je storil tudi za nas, saj je *Ognjišče* imelo in ima vedno posluš tudi za Slovence v Italiji.

Bog Vas živi, oče Franc, in ostanite še dolgo na čelu *Ognjišča*!

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA OB BOGOSLUŽNIH BERILIH V LITURGIČNEM LETU A

ŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE, NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

19. NAVADNA NEDELJA

“Velik in silen vihar ... potres ... ogenj ... glas rahlega šepeta” (1 Kr 19, 11-12).

“Slava bo prebivala v naši deželi” (Ps 85, 10).

“Njim (Izraelcem) pripadajo posinovljenje in slava, zaveze in zakonodaja, bogoslužje in obljube” (Rim 9, 4).

“Začel se je potapljati (Peter) in je zavpil: ‘Gosod, reši me!’” (Mt 14, 30).

Marsikdo si predstavlja Boga kot sad človeške domišljije. Že grška in latinska mitologija, da ne omenjamo drugih, imata nič koliko bogov in boginj. Toda vsi ti so po meri človeka. Polni so namreč vrlin, a še posebej grehov.

Za mnogoboštvo pa je značilno nezanimanje za majhnega človeka. Kaj šele, da bi bil Bog postal reven človek v Jezusu. To bi bil in dejansko zanje je največji škandal, ki ni vreden niti omembe.

Za vernega človeka, še posebej za kristjana, pa je učlovečenje Boga preizkusni kamen za vero, ki sprejme vsakega človeka, tudi najbednejšega zato, ker v njem prebiva sam Bog.

Prvo današnje berilo nas želi uvesti v globlje spoznanje Boga. Elija, ki je zbežal pred kruto Jezabelo, se ni mogel sprijazniti z dejstvom, da je Bog popolnoma drugačen od človeka. Elija je sicer ves gorel za Boga, a je v tej gorečnosti dal poklati kar štiri sto krivih prerokov. Ognjevit je bil torej in viharen, potresel je kar krepko kraljevo hišo. A Bog ga je v puščavi poučil, nato še na Horebu (Sinaju), kjer je bil Mojzes prejel postavo in obljubo Božje zvestobe ter varstva za vse, da moramo biti vsi rahločutni (1 Kr 19, 9 a. 11-13).

Jezus pa je avtoritativno razglasil: “Blagor ubogim v duhu ... blagor krotkim in tistim, ki delajo za mir ...” (za pravičnost po ljubezni: Mt 5, 3-11; gl. “O miru na zemlji” Janeza XXIII.; CS 78), da vemo, kako priti v nebeško kraljestvo. Boga bodo gledali, uživali le tisti, ki bodo tega vredni. To so tisti, ki vidijo Boga že zdaj v sočloveku, in sicer v usmiljenju, milini, dobroti, ljubezni - tudi do sovražnikov (Mt 5, 44). Ko se razbesnita vihar in noč nevere ali zahrbtni boleznini, nerazumevanja v zakonu in družini, ko ujma pobere kmetu ves pridelek, ko se zdi, da je vse brez smisla in izgubljeno zaradi sile burje, tedaj zakličite kakor Peter, ki ga je zajela groza pred utopitvijo: “Gospod, reši me!” (Mt 14, 30).

Gospod je namreč vedno v bližini, da nas reši. Le klicati ga je treba na pomoč. Graja pa našo pomanjkljivo vero in zaupanje vanj, saj Bog hoče rešenje vseh ljudi (2 Tim 2, 4).

Tisti, ki naj odkrivajo pravo podobo Boga, se imenujejo preroki. Po Sv. pismu jih poznamo šestnajst: štiri velike in 12 malih. Tem pa prištevamo še Mojzesa, Elijo, Elizeja, Davida, Mojzesovo sestro Maro, Deboro, Ano in Simeona, ki sta Jezusa spoznala in razglasila v templju. Saj je Jezus že kot dete podoba šibkosti, a obenem človekoljubja Boga, ki si upa v izničenje iz ljubezni do človeka v smrt na križu.

Šestnajst prerokov nam je zapustilo tudi nekaj pisanega, medtem ko sta Elija in Elizej npr. brez napisane črke krepko prezračila narod in voditelje ljudstva. Toda končno vsak človek doživlja razodetje Boga na skrivnostni način, kajti Bog “dela vse v vseh” (1 Kor 12, 6). In: Duh veje, kjerkoli in kakor on hoče (Jn 3, 8). Celu prositi in zdihuje v nas (Rim 8, 26 ss). Tudi sv. izročilo, ki je pred Sv. pismom in širše zasnovano, skrbi za odkrivanje Božje ljubezni, bistvo Boga (1 Jn 4, 8, 16). Cerkev kot dobra mati lomi tudi kruh sv. izročila, ki je raztreseno po spisih apostolskih in cerkvenih očetov in še posebej po srcih in dejanjih svetnikov, tudi po srcih verujočih, ki skušajo živeti po Božji volji.

V drugem današnjem berilu nas sv. Pavel naravnost pozivi v izpovedjo ljubezni do svojih rojakov, ki niso sprejeli Jezusa Kri-

stusa, čeprav “so Izraelci, ki jim pripadajo posinovljenje in slava, zaveze in zakonodaja, bogoslužje in obljube; njihovi so očaki in iz njih po mesu izhaja Kristus, Bog (Rim 9, 1-5).

Zakaj bi torej morali mi obupavati nad rojaki, ki so postali Božji otroci po krstu, užili so Jezusovo telo in kri, bili so birmani, prejeli so zakrament zakona? Toda oddaljili so se od skupne vere v Boga, oddaljeni so namreč od Cerkev, napadli so jih hudobni duhovi. Morda se prikažejo pri bogoslužju parkrat ali celo samo enkrat na leto. Kljub temu Božja obljuba drži, Bog ostaja zvest, ker se sam sebi ne more izneveriti (2 Tim 2, 13). Tudi oni so potrebni usmiljenja. Odvrtačajo pa jih viharen očetek, grmenje nanje in potres, ki temu sledi, ogenj jezikanja, kakor nam piše apostol Jakob: “Tudi jezik je ogenj, med deli našega telesa je jezik vesolje krivice, ki omadežuje vse telo in razvema krog nastajanja, njega pa razvema peklenska dolina ... le jezika ne more ukrotiti noben človek; nestanovitno zlo je in poln smrtonosnega strupa” (Jak 3, 6-8).

Tudi našim rojakom velja obljuba, a obenem preroški opomin, da se ne pogubijo, marveč da se vrnejo v živo skupnost verujočih.

Pavel bi celo “želel biti sam preklet in ločen od Kristusa v prid svojim bratom, ki so (njegovi) rojaki po mesu” (istotam).

Zato je tu močan klic mladim, naj se posvetijo rojakom kot duhovniki, preroki in voditelji naših ljudi v odrešenje.

Vrhovni poveljar Cerkev, ki je tudi danes izročena na milost in še bolj na nemilost viharjev in smrtni grozi, polaga vsem, zlasti mladim in trpečim na srce molitev, post in pokoro, tudi miloščno ter pouk in delovanje po majhnih skupinah, ki na nov način odkrivajo Jezusovo bližino, njegovo božansko v svetu, ki se spreminja. Jezus mladim, a tudi nam vsem ponavlja: “Bodite pogumni! Jaz sem. Ne bojte se!” (Mt 14, 27).

Prava množica svetnikov in mučencev, ki so porazdeljeni okrog Vnebozete, nas spremlja in opogumlja ter tolaži kakor krona prijetno dišečih rož, kakor neviden, rahel nežen šepet skritega Boga.

S T. STRANI

PRAVIČEN MOŽ

Še danes so nam lahko vsi naši možje kot Ivan Rejc za svetel zgled!

Križani so nam v petek zvečer pripravili preprost, a lep kulturni program, uvodoma je spregovoril tudi nov kriški župnik, kapucinski pater Vlado Kolanko, ki je poudaril veličino svojega predhodnika. Vaški cerkveni pevski zbor je zapel med prireditvijo nekaj pesmi, medtem ko je lik in delo Ivana Rejca predstavil dr. Drago Klemenčič (na sliki), znani časnikar, nekdanji urednik *Družine*, tudi sam duhovnik in sedanjí urednik verskih programov na RTV Slovenija. V svojem nagovoru je poudaril predvsem veličino duhovnika Ivana Rejca, ki je znal ostati zvest slovenskemu ljudstvu in evangeliju tudi v najtežjih časih. Povedal

nija dr. Andrej Bajuk, ki je poudaril potrebo po istih vrednotah in načelih, ki so vodila pokojnega Ivana Rejca tudi za današnje Slovenijo, medtem ko sta vaški ključar in ajdovski župan

Marjan Poljšak odkrila lep spomenik pokojnemu kulturniku, duhovniku in narodnemu buditelju. Slovesnosti se je udeležilo tudi nekaj predstavnikov krajevne oblasti, med njimi tudi poslanec v slovenskem Državnem zboru Ivan Mamič. Verjame,

pa je tudi, da je sam eden od tistih številnih primorskih slovenskih duhovnikov, "ki so h gospodu Rejcu hodili v šolo".

Sledil je preprost, a izjemno doživet kulturni program, v katerem so domačini obudili spomin na duhovnika Ivana Rejca, nakar je spregovoril tudi predsednik stranke Nova Slove-

da bi bil pokojni duhovnik Ivan Rejc vesel, če bi nas videl zbrane ob cerkvi, kjer bo odslej njegov doprni kip spominjal prihodnje rodove, kako velik mož je bil. Verjame, da bi se duhovnik Ivan Rejc nasmehnil, ko bi mu danes povedali, da je na Vipavskem še danes svetlo živ spomin na to, kako je pri

Marijini družbi dajal domače naloge v slovenskem jeziku vsem otrokom, ki se materinega jezika niso smeli učiti, in so ga zato fašisti poslali v pregnanstvo. Vemo, da bi nas bil vseh vesel, saj je leta 1878 v Šebreljah rojeni Ivan Rejc bil velik duhovnik, ki je bil posvečen leta 1901 v duhovnika, je služboval kot prefekt v slovitem goriškem malem in velikem semenišču, bogoslovju, kasneje postal župnijski upravitelj v Ajdovščini in župnik v Križu. Po pregnanstvu se je vrnil in postal župnik v Opatjem selu, od leta 1947 pa je kot upokojeni župnik živel pri sorodnikih v Zaloščah, kjer je leta 1958 tudi umrl. Ivan Rejc je veljal za vsestransko izobraženega človeka, ki je napisal več razprav, predvsem pa je bil z ljudstvom in mladino tesno povezan duhovnik, ki je izhajal iz Krekove socialne šole, imel velik posluš za narodnostna vprašanja, bil med pobudniki in ustanovitelji Katoliškega tiskovnega društva in bil prvi tajnik KTD-ja. Po prvi svetovni vojni je pristopil k delu Goriške Mohorjeve družbe in bil v odboru Zbora svečnikov sv. Pavla, slovite organizacije primorskih duhovnikov, ki je za ohranitev slovenske besede pri nas naredila ogromno.

Dr. Anton Kacin je v Kalendar GMD za leto 1959 napisal: "Bil je mož nenavadnega civilnega poguma: bal se je le Boga in svoje vesti. Svoje mnenje je odkrito povedal vsakomur, tudi svojim višjim predstojnikom, ki so ga prav zato zelo cenili!" Dodamo lahko samo še to, da se je v petek v Križu videlo, kako je pokojni duhovnik Ivan Rejc sejal.

Z obema rokama je sejal, dobro je sejal, če lahko še drugi danes za njim žanjejo! Vedno zvest Cerkev in slovenskemu narodu, predvsem pa preprostemu slovenskemu človeku, ki se mu je minuli teden tudi zato v Križu javno poklonil!

OB 303-LETNICI SMRTI

BRONASTI KIP P. MARKA IZ AVIANA

Postaja že tradicija, da se 13. avgusta, na dan, ko se spominjamo smrti furlanskega kapucina, božjega služabnika p. Marka iz Aviana (1631-1699), vsako leto kaj dogaja. Letos bo srečanje v molitvi, spominu in družabnosti posebno praznično, saj se postopek razglasitve za blaženega uspešno nadaljuje.

Odbor p. Marko iz Aviana je v zadnjih časih intenzivno načrtoval prihodnje delovanje z vicepostulatorjem p. Venanzio Renierom, saj bo kmalu določen datum beatifikacije; to bo velik dogodek za cerkvene skupnosti dežele Furlanije-Juljske krajine, pa tudi za Avstrijo in Madžarsko. V pričakovanju razglasitve želi biti letošnji avgustovski shod posvečen odloku, s katerim je vatikanska komisija odobrila čudež p. Marka, in pa medškofijskemu ter mednarodnemu značaju postopka. Že 11. avgusta bo v svetišču Madonna del Monte v kraju Marsure d'Aviano slavje, ki ga bo ob 18. uri vodil upokojeni pordenonski škof Sennen Corra' in pri katerem bo sodeloval celovski mešani pevski zbor. T.i. "liturgijo prehoda" (mašo ob smrti furlanskega božjega služabnika) pa bo daroval kapucin Flavio Roberto Carraro, škof v Veroni, v torek, 13. t.m., ob 20.30; prisotni bodo tudi pordenonski škof Ovidio Poletto in predstojniki kapucinskih provinc iz Benetk in z Dunaja. Po maši v kraju Villotta d'Aviano bosta potekala odkritje in blagoslovitev skoraj 4 m visokega bronastega kipa. Prostor pred cerkvijo bo odslej krasil tudi umetniški vodnjak, na ogradi katerega so 4 napisi, ki lepo prikazujejo lik p. Marka: čudodelnik stoletja, apostol odpuščanja, spodbujevalec miru, rešitelj Evrope.

DD

SVETNIK TEDNA

13. AVGUST

SILVESTER ČUK

JANEZ BERHMANS, REDOVNIK

Med vzorniki in zavetniki mladine iz vrst svetnikov katoliške Cerkve so trije, ki so bili člani jezuitskega reda in so umrli zelo mladi. Najbolj znan je sveti Alojzij Gonzaga, po rodu Italijan, čigar god obhajamo 21. junija; po slovanskih deželah, torej tudi na Slovenskem, je zelo češčen sveti Stanislav Kostka, Poljak, ki je bil plemiškega rodu kakor sveti Alojzij, goduje pa 13. novembra. Manj znan je današnji godovnjak sveti Janez Berhmans, ki je bil doma iz Belgije in je izšel iz družine preprostega čevljarja, katerega so vsi spoštovali zaradi njegove izredne poštenosti.

Janez se je rodil 13. marca 1599 v belgijskem mestu Diestu. Poslali so ga v šole, toda ko je zbolela mati, je že kazalo, da bo moral šole pustiti. Tedaj sta mu priskočili na pomoč dve teti redovnici, da je Janez šole nadaljeval in po končani gimnaziji vstopil k jezuitom na domačem Flamskem. Predstojniki so ga po dveh letih poslali v Rim na študij filozofije. V zunanjem poteku Janezovega življenja ni bilo nič nenavadnega. Celotno, da je umrl zelo mlad, za tiste čase ni bilo nič izjemnega. Nekaj nenavadnega pa je bilo v Janezu samem, kar sicer ni prišlo do izraza ne v njegovih besedah ne v njegovih dejanjih. To je bila skrivnost njegove globoke vere, njegovega skritega življenja z Bogom: Njegovi sošolci so to pri njem podzavestno čutili.

Do zadnje malenkosti določeno noviciatsko življenje, kot ga je imel Janez Berhmans pri jezuitih, je za marsikoga pomenilo nevarnost, da začne pretiravati in postane bolešno tenkovosten. Janez je svoj redovniški poklic gledal drugače. Ko je umiral, je priznal, da mu je v posebno uteho to, da se nikoli ni vedoma pregrešil proti kateremu koli pravilu Družbe Jezusove. Tisti, ki so prišli z Janezom v stik, so čutili, da iz njega vejeta zadovoljstvo in sreča.

Povsod je bil priljubljen. Nikjer ni našel najmanjšega namiga, da bi bil v svoji vestnosti tog ali nestrpen do drugih. Vse sobrate je zato njegova nenadna huda bolezen zelo razžalostila. Janez sam je v njej videl božje znamenje, klic v novo življenje, čeprav je bil do te boleznice poln veselja do življenja in prav nič ni dalo slutiti, da se njegovi zemeljski dnevi iztekajo. Zavedal se je, da bo umrl, a v luči vere se mu smrt ni zdela strašna. Misel na božjo ljubezen, ki ga kliče, ga je osrečevala. Tik pred koncem življenja ga je čakal hud duhovni boj. Ugasnil pa je mirno, medtem ko so njegovi redovni bratje ob njegovi postelji molili. Bilo je 13. avgusta 1621 zjutraj, preden se je začela šola. Janez ni še dopolnil dvaindvajset let.

Proti koncu svojega življenja je bil Janez obdarjen z milostjo, da je mistično doživljal božjo navzočnost. Njegovo globoko združenje z Bogom in njegova ljubezniva dejavnost v vseh okoliščinah vsakdanjega življenja je očarala vse, ki so imeli srečo, da so prišli v stik z njim. Glas o njegovi svetosti se je razširil takoj po njegovi smrti. Zaradi razpusta jezuitskega reda leta 1773 je bil razglašen za blaženega šele leta 1863, za svetnika pa 15. januarja 1888, istega dne kot njegova redovna sobrata Alfonz Radrigez in Peter Klaver.

5

ČETRTEK,
8. AVGUSTA
2002

PRIČEVANJE IZ SVETE DEŽELE

PISMO IZ IZRAELA (1)

TEREZA SREBRNIČ

Ko sem komu pravila, da grem tudi letos na dopust v Izrael, so se mnogi čudili: Ali nimajo tam intifade in bombnih napadov na ulicah? Imajo... A ta sveta dežela nosi v sebi toliko zanimivosti, zgodovinskih in naravnih lepote, toliko raznolikost bogastva, da me vedno znova privlačuje - in se vračam. Med prebivalci pa je taka pisanost ras, noš, jezikov, ver, kot nikjer drugod. Kakšno bogastvo, ki pa se še ne prepleta v enkratni mozaik, kot bi se lahko! Obratno, mnogim je različnost vir sovraštva, sporov, bojov in maščevanja... In potem je tu še en zelo važen razlog, da se vračam: mali, neboljeni prijatelji. A o tem pozneje.

17. julija - Po nekajurnem čakanju na zvezo le odletimo iz Münchna v napol praznem letalu Lufthanse. Ker je noč in vrsta praznih prostorov ob meni, kar udobno spim ves polet nad oblaki.

18. julija - V Tel-Aviv prispemo okrog štirih zjutraj in na letališču že čakajo name prostovoljci iz St. Vincenta, v vasiči Ain Karem, blizu Jeruzalema.

Tja sem pravzaprav namenjena, da bi za mesec dni prostovoljno delala v zavodu za invalidne in zapuščene otroke, ki so Palestinci, Beduini, Judje.

Ko prispemo v St. Vincent, še vse miruje. Ni še vsakodnevnega vrveža, hitenja, običajnega tekanja za opravki.

Dodelijo mi kot samostansko celico majhno sobo, a s pogledom na vrt z oljkami in drugim prijetnim zelenjem. Pod zidom še mrmrajo murni, petelinje petje pa se že oglašava v vasi.

Snidenje s starimi znanci in prijatelji ob uri kosila je prijetno, veselo, hrupno. Vseprek se sprašujemo o dogodkih, spremembah, znanih. Minilo je leto dni, odkar smo bili zadnje skupaj. V jedilnici je še vedno glavna Angela, uslužbenka srednjih let, ki deli kosilo in druge obroke, odgovarja na telefon, obenem pomaga v kuhinji in nadzoruje z enim očesom vhod v St. Vincent. Zelezna vrata na vhodu so namreč čez dan odprta na zelo obširno tlakovano dvorišče. Tam kraljuje visoka in podolgovata trinadstropna stavba. Pred njo se vzpenja šest ali sedem mogočnih palm, nekako v sredini pa stoji strmo dvokril-

no stopnišče, ki vodi do kapele in uradov. Tam domujejo tudi štiri redovnice-usmiljenke, ki vodijo ustanovo in v njej velikodušno in vztrajno delajo. V pritličju so jedilnica, kuhinja in shrambe, tretje nadstropje pa zavzemajo sobe za otroke in vse pritkline. Prostovoljci imajo svoje sobe skupaj z uslužbenci v manjših sobah ob glavnem posloplju. Popoldne obiščem otroke in se jih nagledam: eni so zrastle, drugi - se zdi - skoraj nič. Nekateri so tudi umrli. Vesela sem jih!

DALJE

OB 50-LETNICI SKAVTIZMA V ZAMEJSTVU

25. AVGUSTA SZSO NA SV. VIŠARJE

Goriški nadškof Dino De Antoni, tržaški škof Evgen Ravignani in koprski škof Metod Pirih so že zagotovili svojo prisotnost.

Priloge za zaključek praznovanja ob 50-letnici slovenskega skavtizma v Italiji potekajo polnopravno. Že teden dni visijo izobešeni plakati po Trstu in Gorici, ki vabijo vse tiste, ki jim je skavtizem pri srcu, da se udeležijo srečanja na Sv. Višarjah. Prisotnost, kot smo že poročali, so zagotovili tudi goriški nadškof Dino De Antoni, tržaški škof Evgen Ravignani in koprski škof Metod Pirih, ki bodo ob dvanajstih skupaj darovali mašo. Slavje bo res veliko, simbolika pa izjemno pomembna, saj se bodo na kraju prvega tabora tedanjih tržaških skavtov srečale različne generacije skavtov in skavtinj iz Trsta in Gorice.

Nedvomno so bile izkušnje skavtizma, ki so jih v obdobju petdesetih let doživljali posamezniki in skupine, precej različne. Vsakdo ga je okušal v sebi lastnem stilu. 25. avgust je torej izjemna priložnost, da bomo vsa ta pisana doživetja

darovali Bogu in se mu zahvalili za vse, kar smo dobrega prejeli v skavtskih vrstah.

Praznik naj bi bil v načrtih organizatorjev odmeven. Prav zaradi tega spodbujamo vse bivše in sedanje skavte, da se vabilu odzovejo in s svojo prisotnostjo popestrijo in obogatijo enkratno srečanje.

Podrobnejše informacije dobite pri skavtskih voditeljih

Slovenska Zamejska Skavtska Organizacija

oziroma na internetni spletni strani www.szso.org.
MODRI SOKOL

25. AVGUSTA 2002

SVETE VIŠARJE

SLOVENSKA ZAMEJSKA SKAVTSKA ORGANIZACIJA

vabi vse člane,

bivše člane in prijatelje na

JUBILEJNO SREČANJE

ob koncu praznovanja 50-letnice
skavtizma v zamejstvu

Zbor bo ob 11. uri, maša ob 12., taborni ogenj ob 15.

TUDI LETOS AKTUALNA IN ŽIVAHNA DRAGA MLADIH

SARA MAGLIACANE

V četrtek, 29. avgusta, bodo ob 19. uri na vrsti regionalna srečanja v Komnu (za Primorsko), v Ljubljani (za osrednjo Slovenijo) in v Belincih (za Prekmurje, Porabje, Štajersko in Koroško). V Komnu se bodo lahko udeleženci srečali z istrskim publicistom in javnim delavcem Milanom Gregoričem. Vstop Slovenije v EU bo precej spremenil obsejno družbo. Gregorič se je s problematiko meje že večkrat ukvarjal, veliko je o njej pisal in je do-

V okviru letošnje Drage mladih, ki bo potekala od 29. do 31. avgusta v parku Finžgarjevega doma na Opčinah, bodo lahko udeleženci sledili več zanimivim okroglim mizam in debatam na temo Zedinjena Slovenija v zedinjeni Evropi.

bro seznanjen s stanjem Slovencev z obeh strani meje. Mladi se bodo posvetili vprašanju, ki se jih tičejo neposredno, kot so spremembe v praktičnem življenju, perspektive za izobraževanje in zaposlitev po izgnotju meje. Osredotočili se bodo tudi na problem identitete in na položaj manjše države, kot je Slovenija, v "objemu" večjih sosed. Svoje

zaključke si bodo nato izmenjali z udeleženci ostalih srečanj v videokonferenci preko spletne mreže.

Po petkovih ustvarjalno-razvedrilih delavnicah bo v soboto, 31. avgusta, okrogla miza, višek Drage mladih, pri kateri bosta sodelovala bivši guverner Banke Slovenije France Arhar in odgovorni urednik Primorskega dnevnika Bojan Brezigar. Okrogla miza na temo *Več Evrope, več Slovenije* se bo pričela ob 10h. Eno izmed temeljnih vprašanj bo tudi vpliv tujega kapitala in kulture na narodno identiteto.

Arhar, ki je predsednik uprave zdravstvene zavarovalnice Vzajemna in predsedniški kandidat v Republiki Sloveniji, se bo lotil teme z ekonomskega zornega kota, posebno glede na vidike, ki zanimajo mlade, kot je npr. kakšen razvoj bo doživela Slovenija v Evropski uniji, kako bo vplival padec meja na možnosti zaposlitve mladih itd., skratka skušal bo zajeti gospodarsko vprašanje tudi bolj globalno. Brezigar ima kot predsednik Evropskega urada za manj razširjene jezike veliko izkušenj glede odnosa Evropske unije do manj številnih narodov, kot zamejski častnikar pa dobro pozna obe stvarnosti, tako Slovencev, ki živijo v matiči, kot tistih v Italiji, ki so torej že v EU.

Vsa srečanja so odprta za široko publiko, ni se treba ne prijaviti ne plačati vstopnine. Tisti pa, ki bi se radi udeležili celotne Drage mladih in ki bi torej radi prenočili in/ali imeli preskrbljene obroke hrane, se lahko za vse podrobne informacije obrnejo na predstavnike Mladih v odkrivanju skupnih poti (ul. Donizetti 3, Trst, tel. št. 040 370846).

OKOLIČANSKI BATALJON NA TRŽAŠKEM

Pri tržaški založbi Mladika je v teh dneh zagledala luč knjiga Josipa Merkuja *Okoličanski bataljon*. "Fatti di luglio - 1868", s podnaslovom *Gradivo za zgodovino Trsta*. Gre za poglobljeno študijo o tržaškem okoličanskem bataljonu, ki je sicer izhajala v nadaljevanjih v reviji *Zaliv* v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja, in ki se ponovno ponuja bralcem, tokrat v knjižni obliki, 18 let po avtorjevi smrti.

Zajetna knjiga, "sad desetletnih poglobljenih raziskav, ki jo odlikujeta izredna natančnost podatkov in utemeljenost sleherne zapisane trditve", v 264 straneh ne samo ponatiskuje, kar je bilo pred leti objavljeno v *Zalivu*, ampak isti material še dopolnjuje s številnimi barvnimi in črno-belimi fotografijami in dodatnim dokumentarnim gradivom, ki ga je priskrbel avtorjev sin Peter v Vojaškem arhivu pri Avstrijskem državnem arhivu na Dunaju in v Zgodovinskem vojaškem muzeju na Dunaju.

V *Okoličanskem bataljonu* Josip Merku prikaže nastanek in razpust okoličanske milice, v kateri so služili slovenski ljudje iz vsega tržaškega teritorija razen mestnega središča. To prikazuje z natančnostjo in izredno analitično sposobnostjo razčlenjevanja posameznih dogodkov, v tem pa ostaja njegovo pripovedovanje vedno živo in privlačno. Smisel tega raziskovanja in prikazovanja je bil za Merkuja izredno narodnostne narave; tako pravi v citatu, ki ga iz *Zaliva* prevzema avtor spremene besede Boris Pahor: "Oživiti pa je treba zanimanje do spisov, iz katerih zveemo kaj več o naši preteklosti, in, kolikor največ mogoče, do stare uradne in poluradne dokumentacije; posebno pa še do zapiskov sej mestnega in deželnega sveta, delegacije itd., ki jih je Magistrat začel izdajati leta 1861. Veliko je v njih greha nad našimi predhodniki in zoper našo preteklost."

Ob 20 poglavjih, ki so sestavljala nadaljevanja v *Zalivu*, sta v knjigi še dva dodatka, in sicer *Tri poročila v zvezi z razpustom Okoličanskega bataljona* in *Razmišljanja o tržaških zgodovinarjih*. Uvodno besedo h knjigi je napisal tržaški pisatelj in esejist Boris Pahor, ki utemeljuje zasluge tega dela in Merkujevega vestnega in plemenitega raziskovanja, ki je odlikovalo vso njegovo življenjsko pot. Josip Merku se je rodil v Trstu 20. julija 1896, mati narava ga je obdarila z globokim čutom za umetnost, še posebej za glasbo. Po odhodu v penzijo (bil je zaposlen pri Trgovinski zbornici v Trstu) se je predal raziskovanju naše narodne preteklosti, spoznanja in ugotovitve pa je objavjal v *Primorskem dnevniku*, *Jadranskem koledarju* in *Zalivu*.

Desetletne raziskave o Okoličanskem bataljonu, spise, dokumente in fotografije sta zbrala in uredila Mirela Urdih in Peter Merku. Knjigo je grafično oblikoval Matej Susič.

NAPOVEDNIK

RADIO SPAZIO 103, SLOVENSKE ODDAJE (OD 9.8. DO 15.8.2002)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Gorjsko 97.5, 91.9, 90.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz). Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 20. do 21. ure. Spored:

- Petek, 9. avgusta (v studiu Anka Černic): V poletne dni: Iz zakladnice ansambla Štirih kovačev. - Svetnik tedna: sv. Dominik (8.8.). - Za prijeten konec tedna: slovenska narodno-zabavna in zabavna glasba.

- Sobota, 10. avgusta (v studiu Jan Leopoli): Glasba za prijeten konec tedna.

- Ponedeljek, 12. avgusta (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni mozaik z Andrejem: slovenska lahka in narodna glasba.

- Torek, 13. avgusta: (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da... glasbena oddaja z Matjažem.

- Sreda, 14. avgusta: (v studiu Danilo Čotar) Pogled v dušo in svet: Citira in bunkula v Reziji. - Izbor melodij.

- Četrtek, 15. avgusta: (v studiu Niko Klanjšček) - Glasba iz studia 2.

RADIO OGNJIŠČE

Osrednja informativna oddaja je vsak dan ob 15. uri. Med novicami so tudi take, ki jih drugi "neodvisni" mediji izpuščajo.

V dokumentarni oddaji *Graditelji* bo v nedeljo, 1. septembra, ob 10.30 predstavljen Štefan Kocjančič. Vsak petek ob 17. uri prisluhnite politično satirični oddaji *Ob petkih pospravljamo podstrešje*, ki jo pripravlja Zlata Krašovec.

Vsako soboto je od 16. ure do 17. ure razvedrilna oddaja z nagradnimi vprašanji, glasbenimi željami in radijskimi čestitkami. Svojo čestitko lahko brezplačno pošljete v eter, če pokličete po telefonu: 003865 6281114 ali 003865 6281113

Radio Ognjišče lahko poslušate na UKV frekvencah 107,5 - Sveta Gora (Goriška in Furlanija) in 91,2 - Tinjan (Trst). POZOR: Oddajnik na Tinjanu je po novem močnejši, tako da je sluhnost na Tržaškem boljša kot prej!

ŠE VEDNO PRED NAŠIM ŠTETJEM...

Še se danes v raznih slovenskih medijih uporablja znani "pred našim štetjem" za merjenje zgodovinskih časov, in to namesto po vsem civilnem svetu ustaljenem "pred" ali "po Kristusu". Pa to ne samo v Sloveniji, kjer je še dediščina prejšnjega režima, ampak tudi pri nas.

V tem se "odlikuje" zlasti Radio Trst A, kjer nekateri sodelavci vztrajno uporabljajo to dikcijo. Čemu? Smo mar še vedno v objemu realnega socializma? Kakšno je pravzaprav to štetje? Pred Mohamedom? Pred kako revolucijo? Pred Kristusom ali pred Konfucijem?!

Danes si Slovenija želi in si na vse kriplje prizadeva za vstop v Evropo. Ali se bo tam tudi predstavljala s kakim fantomatičnim "našim štetjem", ki ga nobena druga civilizirana država ne pozna?

PEROPRASK

XXXVII. ŠTUDIJSKI DNEVI DRAGA 2002

PARK FINŽGARJEVEGA DOMA - OPČINE DUNAJSKA 35

PETEK, 30. AVGUSTA 2002

OB 17. URI: MANJŠINSKE POLITIČNE DILEME

Okrogla miza - sodelujejo prof. **Jože Pirjavec, dr. Aldo Rupel, Bojan Brezigar, dr. Damjan Paulin.**

SOBOTA, 31. AVGUSTA 2002

OB 16.30: ZAKAJ TRETJA SLOVENSKA UNIVERZA?

Okrogla miza - sodelujejo: Ministrica za šolstvo, znanost in šport **dr. Lucija Čok, dr. Darko Darovec, dr. Livij Jakomin, mag. Andrej Malnič.**

NEDELJA, 1. SEPTEMBRA 2002

OB 10. URI: mag. David Taljat:

Z VERO DO VESELJA

OB 16. URI: dr. Martin Brecelj:

MED EVROPSKO ZVEZO IN SVETOVNO DRŽAVO

V nedeljo, 1. septembra, ob 9. uri bo na prireditvenem prostoru za vse udeležence daroval sv. mašo tržaški škof msgr. Evgen Ravignani.

DSI - ul. Donizetti 3 - 34133 TRST, Tel. ++39 040370846, faks ++39 040633307

BOGATA PONUDBA AVSTRIJSKE PRESTOLNICE

KAJ VSE LAHKO PRIČAKUJETE NA DUNAJU LETOS POLETI...

RAFFAELLA PETRONIO

Če se kdo v tem počitniškem času odloči za izlet na Dunaj, ne bo ostal razočaran, tudi ko bo tradicionalni ogled večnih znamenitosti končan, saj bo imel na izbiro veliko krajev, kjer preživeti prijeten večer.

Dunaj je v tem poletnem času sploh prizorišče številnih zanimivih pobud. Avstrijska prestolnica ne živi samo od svoje slavne zgodovine, ampak je tudi pravi kulturno umetniški center, kjer se križajo evropske smerice sodobne umetnosti. Ena od teh pobud, ki odpre Dunaj mednarodni publiki, je gotovo "ImpulsTanz". Ta festival sodobne plesne umetnosti je že postal za plesalce in ljubitelje plesa obvezna poletna postojanka, saj privablja slavna imena mednarodne sodobne plesne scene.

Festival, ki se sedaj že nagiba h koncu, saj se je začel 9. julija in se bo zaključil 11. avgusta, poteka vsako leto poleti po celem Dunaju, v raznih večjih dvorah, kot so Burgtheater, plesne hale MuseumsQuartier, Volkstheater, kazinske dvorane, Kunsthalle, Arsenal, dvorane dunajske operne baletne šole itd. Na festivalu se odvijajo

istočasno odprti seminarji za vse, od začetnikov do visokih stopenj, posebni koreografski in raziskovalni projekti-srečanja z znanimi plesnimi ustvarjalci, ki so namenjeni profesionalnim plesalcem, in plesne predstave, prava izložba najzanimivejših stvaritev sodobnega plesa. Take predstave bi si bilo v navadnih okoliščinah res težko ogledati drugo za drugo, dan za dnem.

Na odprtih seminarjih dobimo tečaje vseh plesnih zvrsti, za vse okuse, na vseh stopnjah, od klasičnega baleta do modernega plesa (tehnika Horton, Limon), sodobnega plesa, improvizacije in kreativnega dela, učenja repertoarja pomembnejših plesnih skupin, etničnih plesov (Capoeira, afriški ples), Butoh plesa, tečajev za uvajanje v gibanje (metoda Feldenkrais, metoda spiralne dinamike, metoda Alexander, Yoga, Pilates, Qi-Gong), vseh zvrsti Jazza, Hip Hopa, Tap plesa, pa tudi tečajev za otroke, za osebe s posebnimi potrebami in tečajev glasbe kot spremljave plesu.

V tako imenovanih "research", posebnih projektih za profesionalne plesalce, kjer je pa za sodelovanje obvezna avdicija, so mentorji pomembnejši plesni ustvarjalci, kot so Andrew de

L.Harwood (Montreal), Jennifer Lacey (Paris-New York), Cristina Caprioli (Stockholm), Ko Murobushi (Tokio), Vera Mantero (Lisboa), Enio Greco (Brindisi-Amsterdam) in David Zambano (Amsterdam).

Tudi na koledarju plesnih predstav najdemo plesne skupine, ki so s svojo prisotnostjo obogatila festival, kot Jerome Bel company, Steve Paxton & the Lisbon group (za informacijo povem, da je Paxton ustanovitelj Contact improvisation), skupina Rosas in Anne Teresa de Keersmaeker, Les Ballets C. de la B. in Hans van den Broeck, Vera Mantero, Meg Stuart in Damaged Goods, Ushio Amagatsu in Sankai Juku, Chris Haring in Klaus Obermaier in še veliko drugih.

Dunaj je vedno vitalen, a v tem obdobju je še posebno živ in raznobaren. Pogled na toliko mladih od vsepovsod, ki se zanimajo za sodobno umetnost in za ples, pa je prav vzpodbuden.

DRAGOCENA LIKOVNA RAZSTAVA V TRENTU

ALPSKA GOTIKA 1350-1450

Sredi julija so odprli v Trentu, v grajski palači del Buonconsiglio, starodavnem sedežu škofov v tem mestu, razstavo, ki nosi jasen, za nas zelo zanimiv naslov: *Alpska gotika 1350-1450* in ki nekako potrjuje tezo slovenskega zgodovinarja Steleta, da je mogoče govoriti o enotnem alpskem prostoru, ko govorimo o gotiki, kot to velja za nekatera druga zemljepisna okolja, ko npr. obravnavamo enotno pojav sienske ali burgundske gotike.

Izbira Trenta ni slučajna, saj je prav v "Orlovskem stolpu" omenjenega gradu v tem mestu ohranjena izredno zanimiva poslikava, ki ponazarja mesec v letu. Delo pripisujejo neznanemu slikarju česke šole, ki ga je bil, kmalu po svojem

bivanjem svetnih posestev, ki jih je škofija izgubila, ampak tudi z gradnjo novih cerkva in palač ter njihovim krašenjem, kar naj bi dalo nov ugled mestu in seveda škofu.

Razstava sama, ki bo odprta do 20. oktobra, omogoča torej ogled omenjenega "koledarja" in svetih podob, kipov in kodeksov, svetih predmetov za liturgično uporabo in relikvijev ter dragocenih in zelo redkih vezenin, zlasti mašnih plaščev. Pri tem je Enrico Castelnuovo, ki je skrbel za strokovno koordinacijo razstave, poskrbel, da so na gradu v Trentu predstavljena dela, ki prihajajo iz raznih krajev celotnega alpskega loka, od Piemonteja mimo doline Aoste in Tirola do avstrijskih alpskih dežel in Slovenije. Ogled razstave je vsekakor zelo pripo-

ročljiv, ne le zaradi vsega lepega, kar na njej vidimo, ampak tudi zaradi kulturnega sporočila, ki ga posredno izzove, saj nam jasno potrjuje, da so bile dežele vzdolž Alp važen prehodni prostor, kjer so se križali kulturni in umetniški tokovi, ki so prihajali iz Toskane, Lombardije in Veneta, francoskih in nemških dežel ter se prepletali s češkimi in štajerskimi vplivi ter - zakaj ne - tudi z močnim sporočilnim nabojem kakega Gian Paola Thannerja in Jerneja iz Loke, ki sta delala po naših krajih.

MT

prihodu na škofovsko mesto leta 1391, poklical na svoj dvor škof Jurij Liechtensteinski. Sploh je lik tega škofa, ki je odigral tudi določeno politično vlogo v tem prostoru, zelo zanimiv. Kmalu se je sicer zameril Habsburžanom, ki so ga podpirali in predlagali za škofa v Trentu, ker je ubiral pota avtonomnega upravljanja mesta, zameril pa se je tudi svojim meščanom in ostalim škofljanom, ker je močno povzegal dajatve, tudi da bi uresničil svoje velike načrte, ki naj bi utrdile ugled Trenta, ne le s ponovnim pridob-

OB 110-LETNICI SMRTI

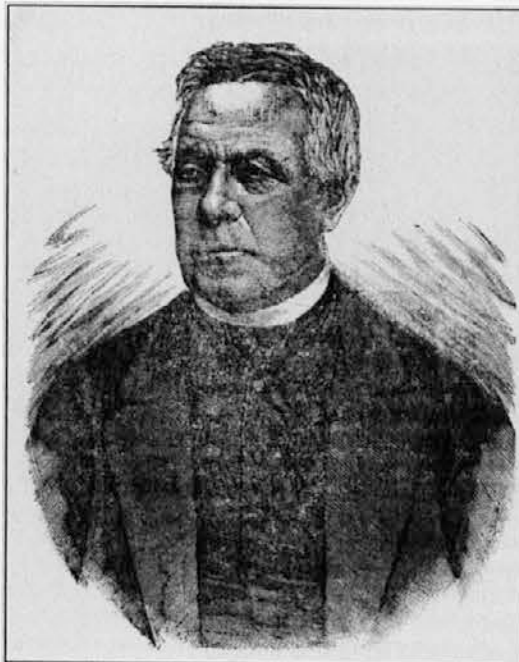
MATIJA MAJAR-ZILJSKI

Na zadnji juljski dan pred 110 leti je v Pragi, star 83 let, umrl Matija Majar-Ziljski.

Umrl je velikan ideje slovenske državnosti in politične misli in odločen zagovornik slovenske vzajemnosti, ne panslavizma, ampak ideje, da se morajo slovanski narodi enakopravno povezati, če se hočejo uspešno upirati pritisku nemštva. V tem smislu se je ukvarjal tudi z jezikoslovjem in ustvaril nekakšen slovanski skupni jezik, ki ga je sestavil iz jezikovnih prvin različnih slovanskih jezikov. Bil je predvsem duhovnik, a tudi marljiv zbiratelj ljudskega blaga. Med drugimi je obiskal tudi Goriško in Kras ter zabeležil več ljudskih pesmi in zagovorov, ki jih je objavil tudi Štrekelj. Ukvarjal se je tudi s časnikarstvom in zgodovinopisjem.

Umrl je osamljen v prostovoljnem begunstvu, če smemo tako imenovati njegovo odločitev iz leta 1883, da zapusti Koroško in se umakne v Prago, kjer je med drugim tudi upal, da bo našel zdravniško pomoč za slepoto, zaradi katere ni mogel več delati. Svojo domovino pa je Mayer zapustil predvsem zaradi hudih pritiskov in težav, ki jih je doživljal vse od leta 1848, ko je kot 39-letni kaplan v Celovcu, 29. marca znamenitega revolucionarnega leta, ki je videlo padec Metternicha, napisal in v *Novicah* objavil članek in poziv, s katerim na osnovi naravnega prava utemeljuje pravico, da tudi Slovenci stopijo kot "svobodni narod med druge svobodne narode - mi vsim svobodnim narodom enaki". Slovence naj torej habsburška monarhija dovoli, da na svoji zemlji živijo po svoje, ali kot je zapisal Majar: Slovenci po slovensko. Kmalu po tem članku, ki je med bralci *Novic* močno odmeval, je sestavil in začel širiti petico s programom zedinjene Slovenije in zbirati podpise slovenskih ljudi, da so podprli to prelomno in za utrjevanje slovenske politične misli in ideje slovenski državnosti odločilno važno listino.

Svojo revolucionarno zahtevo je Majar seveda osebno plačal, saj so ga zatožili škofu, ki je preveč samostojno mislečega kaplana premestil na Sv. Višarje. Tu je Majar dočakal,

da so oktobra istega leta z odločnim nastopom dunajskih oblasti propadli upi, ki jih je prinesla marčna vstaja. Z izdajo oktroirane ustave marca 1849 pa je postalo jasno, da bodo različni narodi v Avstro-Ogrski le z veliko težavo lahko uveljavljali svoje zahteve. Zlasti reforma šolstva, ki je sledila v naslednjih letih, je jasno pokazala, da se osrednje in krajevne oblasti ne mislijo odpovedati sistematični politiki ponemčevanja. Za Majarja, ki je svoja politična razmišljanja še objavljal v listu *Slovenija*, so se premetitve iz fare v faro kar sledile, dokler ni leta 1851 prišel v Gorjane v rodni Ziljski dolini, lepo vasico prav blizu sedanje meje, kjer še danes napisi v cirilici pričajo o Majarjevi prisotnosti in delovanju. V dobi najhujšega Bachovega absolutizma je veliko študiral in poglobljal svoje jezikovne raziskave ter se ukvarjal z etnografijo in zbiranjem ljudskega blaga. Veliko si je tudi dopisoval z raziskovalci od Dunaja do Prage in Rusije. Takoj po politični odjugi leta 1861 je spet začel javno nastopati in širiti svojo misel, ki naj bi utrdila slovensko nacionalno zavest in samostojnost v okviru monarhije.

Desetletje od 1861 do 1870, ko ga je zadela kap, je bilo za Matija Majarja najuspešnejše. Leta 1863 je v Pragi izšel 1. del njegovega *Uzajemnega pravopisa slavjanskega*. Drugi del te slovnice je izšel leta 1865. Velik ugled pa si je pridobil z edin-

stvenim podvigom, sodelovanjem na narodopisni razstavi leta 1867 v Moskvi, za katere je prispeval prikaz ohceti na Zilji. Sprva se razstave ni mislil udeležiti in je zanj oskrbel ziljske narodne noše, poskrbel za fotografije in risbe ter napisal študijo o navadah ob poroki, da bi Rusi prikaz sami postavili. Ko pa je zvedel, da škofu ni prišlo, da je bil povabljen v Moskvo in da se je škof izrazil, da bi mu sploh ne dal dopusta ter v primeru njegovega samovoljnega odhoda takoj razpisal in zasedel mesto v Gorjanah, je uporni duh odločnega Ziljana posegel in ga spravil na pot v Moskvo, kjer je s svojim nastopom naravnost zablestel. Po povratku se je sicer moral zagovarjati pred sodiščem, a ker je bil povabljen in ker je

šlo za strokovni nastop, pot v Moskvo ni imela hujših posledic.

Po kapi leta 1870 se je odpovedal župniji in se umaknil v zasebno življenje. Udeleževal se je narodnih taborov in v letih 1873-75 izdajal časnik *Slavjan*, s katerim je širil svoje vseslovenske ideje. Živel je zelo skromno, saj je bil dolgo brez pokojnine in se je ukvarjal z raziskavo o življenju in delu svetih bratov Cirila in Metoda. Bolan in ošibljen je hitro izgubljal vid, kar pa ga ni potrdilo, saj je bil po pričevanju sodobnikov prepričan, da bo ozdravel in še lahko pisal in delal. A usoda je bila drugačna. Odšel je v Prago, kjer je zadnjih devet let svojega življenja preživel zaradi težav z vidom v vedno zatemljenih prostorih.

V spomin na tega velikega Slovenca bodo na Olšanskem pokopališču v Pragi uredili njegov grob. Našel ga je uslužbenec slovenske ambasade v Pragi, Matjaž Puc. Pravzaprav bodo uredili novo spominsko obeležje v neposredni bližini mesta, kjer je bil Majar pokopan. Spominsko obeležje bodo odkrili in blagoslovili v prvih oktobrskih dneh in za to priložnost Krščanska kulturna zveza iz Celovca prireja kulturno potovanje v Prago, da bi se slovenski udeležili tudi sedanjim Majarjevi rojaki in se tako poklonili temu vsestransko velikemu duhu.

MT

PREJELI SMO

SLOVENCİ IN SLOVENCİ PO SVETU (2)

piše JANEZ POŠTRAK

Manjšinska problematika se tako na avstrijskem Koroškem kot v Furlaniji - Juljski krajini (FJK) še kar zastruje (po neki čudni logiki pa je povsem prezrta "topografija" pri porabskih Slovencih, čeprav tam tako rekoč sploh ni dvojezičnih napisov). Prevlada ene od političnih strank (v odnosu do topografije pa se dosti ne ločijo niti koroški SPO in ÖVP, ne v FJK berlusconijevci, bossijevci ali finnijevci) je seveda rezultat "demokracičnega" mišljenja večine večinskega naroda v deželi/državi. Čeprav se tako Avstrija kot tudi Italija upravičeno ponašata z dolgoletnim demokracičnim - predstavniškim sistemom, in sta obe članici EU, v odnosu do manjšin pa vsakovrstnih, zlasti zgodovinskih predhodkov nikakor ne zmoreta preseči. Stanje se toliko bolj zastruje prav zaradi trenutnih desno usmerjenih in

nacionalistično okrepljenih vladnih koalicij, ki obseg mednarodnopravno priznanih pravic nenehno blokirata, posredno pa tako tudi izsiljujejo Slovenijo, ki je pod pretvezo čimprejšnjega vstopa v EU še vedno pripravljena marsikdaj in o marsičem preveč zamizati in tako pozabiti tudi na dejanske interese slovenskega. Ne protestira, ne zahteva izvrševanja upravičenih zahtev, jih v nekem čudnem strahopoštovanju ne upa internacionalizirati... Naj gre za diplomatska posredovanja glede podpore sklepu avstrijskega ustavnega sodišča in zahtev koroških Slovencev za postavitev 394 dvojezičnih tabel (po Avstrijski državni pogodbi bi jih morali celo 800) ali za ostre proteste ob očitni in javni Heiderjevi in celo Schüsslovi aroganci v tej zvezi, ali kriminaliziranju slovenskega Radia 2 - ki, mimogrede povedano, predvaja tudi mesečno oddajo *Društva Kočevarjev* - staroselcev - s strani deželnega glavarja, bodisi za doslednejši pristop, tudi s pritiski do najvišjih italijanskih oblasti, ki se dobesedno poigravajo z izvajanjem zaščitnega zakona za slovensko manjšino. Subtilnejši poslušal do problematike bi tudi zlahka

zaznal pri obeh manjšinah specifično - že glede na temperament germanskega oziroma romanskega okolja. Pa saj ne znamo izkoristiti niti "letalščica za polete drugam", kakor je slikovito poimenoval "manjšinski potencial" predsednik Slovenske kulturno gospodarske zveze Rudi Pavšič, ki se je tudi v slovenskem parlamentu zavzemal za tako imenovani južnotirolski vzorec v odnosu država - zamejstvo. (Z Italijo se Nemčija in Avstrija gospodarsko povezujejo le prek svoje manjšine na Južnem Tirolskem.) Pa bi bilo navsezadnje tudi za Slovenijo koristno (če se že gleda skozi oči profita), ko bi bila manjšina gospodarsko močna in neodvisna, pa toliko bolj povezovalna. Pravkar v FJK poteka akcija proti ukinitvi briske in kraške gorske (vinogradniške) skupnosti, hkrati pa s pomočjo pokrajinske oblasti tudi pobuda za širjenje - predvsem gospodarske dejavnosti - Čezmejne zaveze. Obisk goriškega in novogoriškega župana na slovenskem zunanem ministrstvu za Rupla - po odzivu sodeč - ne more biti kdove kako zavezujoč.

Ni čudno, pa čeprav je še tako neumljivo, da se tudi zato Slovenci sosed-

njih držav o svojih problemih največ in najlažje dogovorijo kar sami, saj so v svojih legitimnih zahtevah v nenehnih konfrontacijah z večinskim narodom večinoma prepuščeni samim sebi. Za razliko od zamejcev na naši zahodni meji, ki imajo čedalje večjo podporo pri levosredinskih strankah večinskega naroda, pa kakšne podpore avstrijskih strank koroški Slovenci niso deležni. Schüssel na konferenco o konsenzu ne vabi niti koordinacijskega odbora koroških Slovencev (KOKS), ki je z občinskimi svetniki obeh osrednjih slovenskih političnih organizacij, NSKS in ZSO, zastopan v večini južnokoroških občin. Ne vabi predstavnikov koroške Cerkve, ki je Slovencev naklonjena. Vabi pa Heimattendienst. In zahteva, da mu koroški Slovenci "priznajo" celotno izpolnitev 7. člena Avstrijske državne pogodbe! In dr. Rupel pravi - resda na družabnem srečanju s Ferrari-Walnerjevo ob otprtju Salzburškega festivala - da /za/upu v uspešnost konferencie. Pa bi lahko kolegico opozoril na mučnato pogajanje Avstrije z Italijo glede južnotirolske manjšine, pa na "Streitbeilegungserklärung" (izjavo o ukinitvi spora) - kot v koroškem Našem

tedniku in v predzadnji *Družini* opozarja Janko Kulmesch -, in da je država Slovenija zaščitnica slovenskih manjšin.

Kaj zamejstvo naše politične elite resnično ne zanima? Kot sestavni del slovenstva namreč ni dovolj zastopano niti v naši družbeni zavesti (niti v medijih). Mislijo morda - tako rekoč po žrebu izbrani gimnazijci in študentje - slovenski predstavniki konvencije mladih EU bolj resno o tej problematiki? Dosegli so namreč, da se v pripravljajoči ustavni dokument Evropske unije vključijo tudi pravice manjšin ter etičnih in jezikovnih manjšin. Navsezadnje smo celo za lipicance, kot avtohtono slovensko pasmo konj, bolj občutljivi: če že ne država, pa se ob radodarni podpori medijev vsaj civilna družba še kako zavzema vanje (in prav je tako). Kakor da Slovenci, pa naj že kjer koli živimo, in ne da bi se šli neko buditeljsko romantiko, nismo narodna celota - celo nacija. V bližnji evropski integraciji bomo - kot kaže in nas na to opozarjajo zamejci sami - za marsikatere, gotovo pa za naši največji sosed, tako ali tako ena sama majcena "manjšina".

KONEC

DEVIN-NABREŽINA / NIZ POLETNIH POBUD

V AVGUSTU PESTRO POLETJE 2002

FOTO KROMA

S koncertom Godbenega društva Nabrežina v Devinu se je v četrtek, 1. avgusta, pričela celomesečna poletna ponudba kulturnih, športnih in razvedrilnih pobud v sklopu niza *Devin-Nabrežina - Poletje 2002*, ki ga prireja devinsko-nabrežinska občinska uprava pod pokroviteljstvom dežele Furlanije-Juljske krajine, pokrajine Trst, turistične ustanove AIAT in fundacije tržaške hranilnice CRT in ki je posvečen združenju AGMEN.

Devinsko-nabrežinski občinski upravitelji so v sodelovanju s krajevnimi društvi, ustanovami in organizacijami poskrbeli za bogat spored raznovrstnih pobud za vse okuse in vse starostne stopnje, pri čemer so po njihovih besedah skušali zajeti celoten občinski teritorij. Čeprav se bo večina prireditev namreč odvijala v obalnem pasu občine s posebnim ozirom na Sosljanski zaliv (pri čemer je župan Giorgio Ret še enkrat zagotovil občinsko prisotnost v zalivu in možnost, da bodo ljudje kljub preureditvenim delom lahko še vedno zahajali tja), pa ne bodo manjkale manifestacije, ki se bodo dotikale bolj notranjosti občinskega teritorija. Tako se bodo zvrstile v glavnem prireditve kulturnega, športnega in zabavnega značaja. Naj jih pri tem omenimo nekaj: predstavitve zbirke *Od jam do gradišč* (8. t.m. ob 19. uri v občinski knjižnici v Nabrežini), predstavitev vodnika *Učna pot Nabrežina* (16. t.m. ob 19. uri vedno tam), razstava kiparjev in slikarjev iz obmejnega prostora (od 12. do 22. t.m. v Gradnovi hiši v Nabrežini - do 18. t.m. od 17. do 22. ure, od 19. do 22. t.m. pa od 18. ure do 20.30), fotografska razstava Miloša Zidariča (od 14. do 18. t.m. v občinski knjižnici v Nabrežini z urnikom od 18. do 22. ure), koncert okteta Rilke (14. t.m. ob 20.30 v cerkvi v Ribiškem naselju), vodeni obiski Pečine pod kalom (15., 17. in 24. t.m. ob 17. uri), vodeni ogledi didaktične poti *Od jam do gradišč* (14., 18. in 25. t.m. ob 16. uri), Velikošmarenski ognjemet (15. t.m. ob 22.30 v Sosljanskem zalivu), ognjemet sv. Roka (16. t.m. ob 22.30 v Nabrežini), poletno odprtje občinske knjižnice v Nabrežini (13. in 20. t.m. od 9. do 12. ure), župnijski praznik sv. Roka (18. t.m. ob 20. uri v cerkvi in župnijski dvorani v Nabrežini), prodajna razstava knjig (16. in 17. t.m. od 18.30 do 21.30 v Gradnovi hiši in v občinski knjižnici v Nabrežini) idr. Na področju Caravel-

le v Sosljanskem zalivu bodo na sporedu številni plesi, modni defileji in deželni finale za Miss Italia Moda Mare Triumph, v zalivu in na nogometnem igrišču v Vižovljah bodo tudi regate in nogometni turnir za Pokal Sosljanskega zaliva, 16. t.m. pa bo v občinski knjižnici v Nabrežini animacija za otroke ob 18. uri. Od 15. do 18. t.m. bo na športnem igrišču ŠD Sokol v Nabrežini potekal Športno-kulturni praznik ob sv. Roku. Niz poletnih pobud *Devin-Nabrežina - Poletje 2002* se bo zaključil 30. t.m. z nogometno tekmo med občinskimi upravami Devina-Nabrežine, Zgonika in Repentabra ter upravama tržaške pokrajine in občine.

Celomesečni niz prireditev, poudarjajo občinski upravitelji, je sad skupinskega dela in sodelovanja. Nanj bo opozarjala tudi dvojezična zbiranka, ki so jo tiskali v 8.000 izvodih in ki vsebuje celoten spored prireditev.

iz

NA OBISKU PRI ŽUPNIKU TONETU BEDENČIČU

REPENTABOR BO KLJUB VSEM OBHAJAL SVOJ PRAZNIK

IVAN ŽERJAL

Bliža se Veliki šmaren: ob tem velikem Marijinem prazniku se je vsako leto veliko romarjev od blizu in daleč podalo na Repentabor, kjer so prejeli obilo duhovne in zemeljske hrane. Marsikdo pa se sprašuje, kako bo letos. Kot je znano, so v maju in juniju kamnite skrele, ki so pokrivalo streho starodavne romarske cerkve na utrjenem griču, zdrsele in tresčile na tla. Požrtvovalni domačini so pod vodstvom župnika Toneta Bedenčiča poskrbeli za prvo pomoč, ker je voda (bilo je obdobje hudih nalivov) že začela pronicati v cerkev ter kvariti strop in zidove. Osnovo strehe, ki se je ohranila, so s pomočjo podjetja prekrili z asfaltom in dali nove žlebove, sicer pa je v času polprvega meseca kar šestkrat prišlo okoli deset ljudi, ki so med drugim tudi očistili originalne kamnite skrele, ki so večinoma ostale nepoškodovane. Župnik Bedenčič nam ni znal podati točnega obračuna dosedanjih del, ampak meni, da je domača skupnost iz lastnega žepa dala kakih 15 milijonov starih lir. Sicer so bile že poslane prošnje za obnovo, in sicer na vodstvo spomeniškega varstva v Rim, saj je v 80. letih cerkev restavriralo ravno spomeniško varstvo. Napovedano je tudi srečanje med predstavništvom tržaške škofije in intendantom spomeniškega varstva.

Kljub hudemu dogodku pa bo velikošmarensko praznovanje steklo kot običajno. Letos bo še posebej slovesno, saj na

Repentabru praznujejo 490-letnico prvega uradnega dokumenta o cerkvi, 200-letnico zvonika in 25-letnico delovanja župnika Bedenčiča med repentaborskimi verniki. Ob priložnosti 200-letnice zvonika bo na voljo dvojezični poštni žig, ki ga bodo natisnili na priložnostne razglednice na praznik Velikega šmarna od 16. do 22. ure.

Če pa podrobneje pogledamo spored letošnjih velikošma-

renskih praznovanj na Repentabru, naj povemo, da se bodo ta začela že na predvečer praznika, se pravi v sredo, 14. t.m., ko bo ob 21.15 v domači cerkvi koncert skupine Viozzi Guitar Duo (prireditve spada v sklop koncertne pobude *Med zvoki krajev*, prireja pa jo župnija v sodelovanju z repentaborsko občino). Isti večer bo ob 20. uri otvoritev razstave, kjer bosta Mitja Zonta in Silvana Guštin

prikazala svoje slike in barvane rute. 15. avgust bo posvečen izključno molitvi in romanju. Že ob 8. uri bo jutranja maša, ob 10. uri pa bo mašo daroval tržaški škof Evgen Ravignani. Ob 17. uri bo tradicionalno popoldansko romarsko mašo daroval župnik Bedenčič, maši pa bodo sledile pete litanije v cerkvi. Naslednji dan, 16. avgusta, praznuje repentaborska župnija svojega zavetnika sv. Roka. Sveti maši bosta ob 10. in 19. uri, ob 21. uri pa bo koncert godbe na pihala iz Nabrežine. Od 14. do 18. avgusta bodo delovali kioski z domačimi dobrotami (v prvi vrsti z domačimi kuhinjskimi štruklji) in to od 18. ure dalje. Na praznik Velikega šmarna pa bodo kioski odprti po obeh velikih shodih ob 10. in 17. uri.

Sicer je življenje v repentaborski župnijski skupnosti zelo živahno. Kot nam je povedal g. Bedenčič, bo 1. septembra mladina šla na počitniški tabor v vas Soča na Bovškem, starejši pa so pred časom že bili na izletu v Španiji. Čez nekaj mesecev bodo obnavljali zvonove: dodali bodo četrti zvon in prenovili sistem zvonjenja. V župniji se redno poučuje verouk ter delujeta tako otroški kot cerkveni zbor. Skratka, občutek za skupnost je še živ, česar je župnik g. Bedenčič izredno vesel. Če namreč obstaja občutek za skupnost, so ljudje pripravljeni tudi dati nekaj svojega, da Repentabor ponudi obiskovalcem tako duhovno kot materialno hrano.

POLETNI CENTER SE JE ZAKLJUČIL V PETEK, 2. AVGUSTA

POLETNO VESELJE PRILETI S "PIKAPOLONICO"

Pikapolonica je odletela. Zastopila je pettedenski poletni center v Bazovici in obljubila vsem malčkom, da se bo spet vrnila čez leto dni in jih naučila kar največ novih in zanimivih stvari. Z njimi je bila že četrtič. Od 1. julija do 2. avgusta (na sliki je zaključna prireditev) jim je polnila tedne s temeljito pripravljanim programom ter jih iz dneva v dan presenečala z originalnimi, zabavnimi in obenem tudi vzgojnimi izkušnjami. Lepota našega Krasa in zelo pripravna nastanitev v bazovskem otroškem vrtcu sta lepo okvirila program, ki je bil še posebno pozoren do naravne in kulturne dediščine naših krajev.

Poletni center *Pikapolonica* je v sodelovanju s Slovensko prosveto priredil Študijski center Melanie Klein, ki je nastal ob koncu prejšnjega leta in nudi službo klinične pedagogike za otroke in odrasle. Sedež ima v ul. Donizetti v Trstu (v letošnjem letu so na Tržaškem in Goriškem stekli prvi tečajji za boljše psiho-fizično počutje). Da študijski center stremi po visoki strokovni ravni (vodi ga dr. Francesca Simoni), je dokaz tudi poletno središče s primernim programom, ki je

sledil potrebam dveh starostnih skupin (v prvi so bili otroci od 2. do 6. leta, v drugi pa od 7. do 13. leta). Kakovost ponudbe je torej največji razpoznavni znak poletnega središča *Pikapolonica*.

Ali je pečen kruh? Kamen: kako ga oblikujemo in katere so njegove skrivnosti, Od zrna v skodelico: kako pridobimo kavo, V čudežnem svetu pravljič, Šport in zabava, Na dnu morja so le nekateri tedenski tematski okviri, ki so jih izoblikovale vzgojiteljice Alenka, Francesca (koordinatorka), Katja, Martina, Maria in Sara. Program, ki je vključeval mnoge poučne izlete, so

v vrtcu popestrili velik peskovnik, bazeni, raznovrstne igrače, pa likovne, glasbene, igralske, motorične, plesne in jezikovne (center je namreč dvojezični) delavnice.

Organizatorji se zahvaljujejo Slovenski prosveti za pokroviteljstvo in ZSSDI za sodelovanje in strokovne nasvete dr. Martina Maverja, umetniku Paolu Hrovatinu za poučen ogled laboratorija, bazovski Pekarni Marc (ul. Kosovel) za pomoč pri kuharskem dnevu, umetnici gline Gabrielli Ozbič iz Boršta in dr. Kristini Djinovič Carugo za ogled Sinhrotrova.

MR

MARKO FINK ZA JERNEJEVO NA OPČINAH

Openski župnijski svet si že nekaj let prizadeva, da bi ovrednotil praznik vaškega zavetnika sv. Jerneja. Letos bo na vrsti prava poslastica, koncert znanega pevca Marka Finka, ki ga bo na orgle spremljal mojster Tone Potocnik.

Marka Finka skoraj ni treba predstavljati. Izhaja iz znane družine Fink, ki je najprej v Sloveniji, potem v Argentini dala slovenskemu glasbenemu svetu cel kup znanih pevcev. Fink je bil proti koncu letošnje sezone gost večera v DSI in takrat je o svoji karieri razkril marsikatero zanimivost. Recimo to, da je z blestečo kariero univerzitetnega profesorja pred sabo nenadoma zadal svojemu življenju (in svoji mladi družini) temeljit preobrat, se odločil za pevsko kariero, zapustil Argentino in začel novo življenje v Evropi. In je uspel! Zdaj velja za enega najlepših slovenskih bas-baritonov, njegova izvajanja se odlikujejo po tehnični preciznosti in po toplini izvajanja. To ga je pripeljalo v najbolj prestižne svetovne operne hiše. Vendar sam pravi, da je zanj edina domovina Slovenija. In kadar mu kje predlagajo, da bi nastopil v prid kakega višjega cilja ali v dobrodelne namene, se mu ne zdi zamalo peti v skromnejšem okolju, v cerkvi ali manjši dvorani. Tako je dal tudi nam priložnost, da v petek, 23. avgusta, ob 20.30 prisluhnemo njegovemu koncertu v openski farni cerkvi.

LUČKA SUSIČ

ČETRTI STEG SZSO TRST VABI NA SVETE VIŠARJE

Skupnost voditeljev stega Trst 4 organizira dvodnevno srečanje v sklopu praznovanj ob 50-letnici slovenskega skavtizma v zamejstvu in 80-letnici skavtizma na Slovenskem.

Srečanje za nekdanje in sedanje skavte 4. in bivšega 5. tržaškega stega se bo začelo v soboto, 24. avgusta. Zbiranje bo v popolnem kroju ob 18. uri pred telovadnico v Zabnicah. Vsak mora imeti s seboj spalno vrečo in hrano. Sobotni večer bo namenjen spoznavanju, obujanju spominov in skavtskem duhu in medsebojnem pogovoru različnih generacij skavtov. S kakim glasbiškom bo prav gotovo večer še prijetnejši. V nedeljo, 25. avgusta, bo odhod proti Sv. Višarjam ob 7.30 v poletnem kroju. Za starejše in druge bo možen vzpon z žičnico po znižani ceni. Glavni zbor bo za cerkvijo na Sv. Višarjah ob 11. uri. Sledila bo sv. maša, kosilo iz torbe in taborni ogenj (organizatorji prosijo, če bi vsak udeleženec prinesel s seboj poleno za taborni ogenj, da bi bil ogenj skupnega čutenja čim bolj visok). Zaključek je predviden okoli 16.30.

Zbiranje bo v soboto na tržaški železniški postaji ob 13.45, vlak namreč odpotuje ob 14.06. Vrnitev pa bo v nedeljo zvečer s posebnim avtobusom ob 22.00. Prijave sprejema do 15. avgusta Franc Biancuzzi (040 571389 ali 335 5438792).

TUDI SLOVENCİ POČASTILI STOLETNIČO PROGE

OPENSKI TRAMVAJ JE MED NAMI ŠE VEDNO PRILJUBLJEN

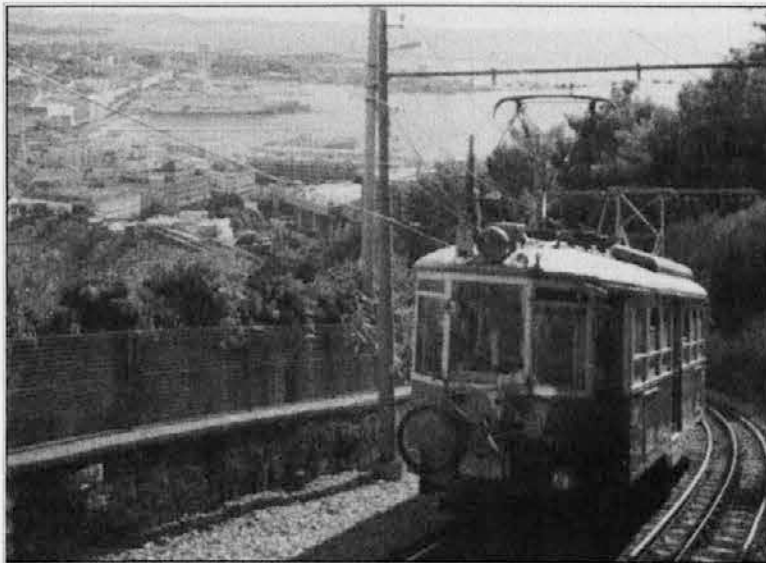
MATJAŽ RUSTJA

Pa se mu jih res ne pozna! Sto jih ima na grbi in še vedno z mladostniškim zagonom melje strmine Škorklje in preseneča z drzno zamisljivo, vzorno izvedbo načrta, ukrotitvijo previsne narave in ne nazadnje z izdelavo premišljene tehnologije, ki nam je lahko še danes v zgled. Openski tramvaj je torej stoletnik. Pravzaprav mu manjka še mesec dni, saj je prva vožnja iz Trsta na Opčine stekla 9. septembra 1902 po delih, trajajočih leto in pol.

Velikemu jubileju se je želelo oddolžiti tudi domače SKD Tabor. V petek, 2. avgusta, je bilo na dvorišču Prosvetnega doma na Opčinah odprtje razstave, ki nazorno prikazuje življenje Opencev in okoličanov po prihodu tramvaja na Kras.

Za uvod je poskrbel moški pevski zbor Tabor, ki ga je ob odsotnosti dirigenta Aleksan-

trika, tako so mu rekli domačini. In res, že dela za tramvaj so na Opčine prinesla električno razsvetlavo, seveda ne za celo vas. Razsvetlili so tramvajske postaje ob progi, kmalu pa so se na elektrovod priključile nekateri vile ob trasi, je nadaljevala Repinčeva in izpostavila zgodovinsko-antropološki faktor prihoda tramvaja v vas. Oblikovala se je samo-svoja skupina tramvajerjev (tramvajerjev po domače), ki so v vaški skupnosti uživali velik ugled. V prvih desetletjih je bil tramvaj tudi porok za socialno

opravljeno z ljubeznijo. Razmere so se začele spreminjati v prvih šestdesetih letih, ko je uprava tramvaja prešla pod okrilje Občinskega podjetja javnih prevozov, ki je s pogodbenimi in drugimi posegi precej spremenila skupnost "tramvajerjev".

Nastopili so še učenci 4. razreda osnovne šole France Bevk z Opčin, ki so pod mentorstvom uč. Valentine Destri opravili celoletno raziskavo o tramvaju in jih je Zveza prijateljev mladine Slovenije tudi nagradila z zlatim priznanjem na 33. srečanju mladih zgodovinarjev. Z vodilom starega pregovora *Radovednost je lepa čednost* so preko pisnih in ustnih virov spoznavali zgodovino tramvaja in se ob koncu tudi peljali v mesto. In tako, kot

so sami povedali, so ga spoznali z vsemi čutili: "smo ga videli, slišali, vohali, tipali, le okusiti ga ni bilo mogoče."

Za zaključek je zaigral ansambel *Ano ur'co al' pej dvej*, igralec Drago Gorup pa je podal nekaj priložnostnih pesmi.

Na razstavi (odprta je do 28. septembra, ob delavnikih od 16. do 20. ure) je veliko dokumentov, predmetov iz "tramvajske zakladnice" in zanimivih pričevanj, ki živo predstavljajo "opensko institucijo" skozi čas. Ob priložnosti je društvo Tabor izdalo tudi novo publikacijo *100 let openskega tramvaja* s prispevki Martine Repinc, Igorja Dolenc, Stanke Hrovatin, Bruna Volpija Lisjaka, Nori Jerič in učencev OŠ Bevk.

dra Sluge vodil Armando Škerlavaj. Etnologinja Martina Repinc se je v posegu zaustavila predvsem ob zgodovinskih in družbenih novostih, ki jih je prinesel tramvaj na Opčine. Po tračnicah ni tekla le skupina potnikov, z njimi so se vozili tudi novi življenjski pogoji, novi izzivi za vsakdan, nove in bolj znosne ekonomske razmere in veliko zanimivosti, ki so popestrile vaško življenje. Tramvaj je odprl pot spremembam. Povezava z mestom, ki je takrat blestelo v slovesu svetovnih trgovinskih poti, je zarezala v življenje Krasa. "Čas za Opence, pa tudi Banovce, Ferlugoince in prebivalce vseh okoliških vasi, se je odtlej začel drugače vrteti. Resnično so z novo povezavo z mestom začeli drugače gledati na čas in možnosti, ki jih je s seboj prinašalo novo stoletje: stoletje tehnike, velikega napredka in dotlej nepojmljivih sprememb." Opčine so takrat stopile v nov čas s skoraj tisoč petsto prebivalci (po ljudskem štetju iz leta 1900 jih je bilo 1.442), ki so se pretežno ukvarjali s kmetovanjem in živinorejno (bilo je kakih 800 glav živine). Že približno petdeset let so imele takrat Opčine železniško postajo, cestne povezave so bile za tedanje razmere izredno dobre, tako da je tramvaj pripeljal še zadnji, a odločujoči korak napredka. "Openski biser" je ponudil dragoceno priložnost zaposlitve in izboljšanja življenjskih pogojev z dokaj nizkim, a stalnim mesečnim dohodkom. "Grje lek-

razlikovanje, ker so se člani "tramvajske" družine vozili brezplačno, večina vaščanov in okoličanov pa si vožnje ni mogla privoščiti. Značilnost "tramvajerjev" je bila tudi dednost poklica znotraj moških družinskih članov. "Anton Sosič-Šklausov, Vincenc Furlan od Pižma, Janez Sosič od Mišca, Miče Brkinov, Ivan Raketeč in Bizjak od Pižma so bili prvi openski tramvajarji. Tem pionirjem se je v letih pridružilo nekaj nad 300 po seznamih evidentiranih tramvajskih uslužbencev, skoraj samih domačinov ali okoličanov, ki so življenje posvetili tramvaju", je poudarila ob koncu Repinčeva in še izpostavila medsebojni človeški odnos na tračnicah. "V tramvaju nisi nikoli sam!", je dejala, saj sta klepet ali izmenjava nekaj priložnostnih besed še danes na tramvaju lep vsakdan.

"Tramvajerja" v pokoju Gianini Cola in Viktor Sosič Peračev sta pritegnila številno občinstvo, ki se je zbralo pod košatim kostanjem, z živim pripovedovanjem o življenju na tramvaju. "Tramvaj ustvarja skupnost in tudi prijateljstva, ni le prevozno sredstvo", je podčrtal Cola, saj se je tudi med potniki in uslužbenci ustvarilo prav posebno vzdušje, ki je spominjalo na družinsko toplino. Sosič se je zaustavil ob izredni kolegialnosti in veliki požrtnosti, ki sta živeli v skupini "tramvajerjev", tudi v težkih trenutkih. Delo (mnogokrat v nemogočih pogojih in vremenskih razmerah) je mejilo že skoraj na poslanstvo, ker je bilo

IN MEMORIAM

MARTA POŽAR

V petek, 2. t.m., je v naši skupnosti, še posebej pa med Slovenci pri Sv. Ivanu, globoko odjeknila žalostna vest, da je v 79. letu starosti zaradi zahrbtnih boleznih umrla priljubljena domača kulturna delavka Marta Požar.

Pokojnica je bila pristna Svetoivančanka, saj se je rodila 7. decembra 1923 na Vrdeli. V domačem kraju je tudi odrasla, več desetletij pa je bila zaposlena v znani tržaški lekarni. Ime Marte Požar pa je neločljivo povezano z verskim in kulturnim življenjem Slovencev pri Sv. Ivanu. Že zelo zgodaj, pred drugo svetovno vojno, je začela peti v domačem cerkvenem pevskem zboru, ki ga je takrat vodil Maks Baretto. Bila je eden od stebrov altovske skupine tako na koru kot tudi na številnih posvetnih nastopih, še posebej, ko je zbor v razširjenem sestavu nastopal pod imenom Marij Kogoj v 70. in 80. letih.

Petje je pred nekaj leti sicer opustila, a je ljubezen do domačega kraja in slovenstva izražala na številne druge načine. Pri tem naj omenimo njeno skrb za ohranitev svetoivanskega slovenskega ljudskega izročila, ki se je kazala predvsem v ljubezni do domače narodne noše, ki ji je pred leti tudi posvetila razstavo v prostorih Slovenske prosvete, sicer pa praznovanja far-

nega zavetnika sv. Janeza Krstnika si ni mogla zamišljati brez narodnih noš. Stalno se je zanimala za narodno blago, ga zbiralala in vrednotila, ravno tako pa je znano njeno prizadevanje za ovrednotenje krajevne zgodovine. Pri tem naj omenimo knjigo Posebno sporočilo Josipa Godine Verdelskega za njegove domačince v počastitev velikega svetoivanskega kulturnega delavca in narodnega buditeља iz 19. stoletja, katere tiskanje je v bistvu plačala iz lastnega žepa. Za svoje zasluge na področju vrednotenja narodnega blaga in izročila je pred leti prejela tudi Maroltovo nagrado.

Marta Požar je bila odločna in zavedna Slovenka, ki je to svoje čutenje izražala tudi na političnem področju, kjer je podpirala samostojno slovensko politično nastopanje in večkrat tudi kandidirala na listah

OBVESTILA

URA MOLITVE za duhovne poklice, mladino in družine bo v Barkovljah v ponedeljek, 12. avgusta, ob 18.30. Toplo vabljeni!

DRUŠTVO FINŽGARJEV dom in župnija sv. Jerneja z Opčin vabita v okviru praznovanj zavetnika sv. Jerneja na Večer sakralne glasbe z bas-baritonom Markom Finkom in organistom Tonetom Potočnikom v župnijski cerkvi sv. Jerneja na Opčinah v petek, 23. avgusta, ob 20.30. Vljudno vabljeni!

DUHOVNE VAJE za žene in dekleta bodo tudi letos v Domu blagrov nad Trstom od ponedeljka, 19., do srede, 21. avgusta. Vodil jih bo lazarist g. Vinko Klančar z Mirenskega Grada. Številno sob v Domu je omejeno, zato je treba pohiteti s prijavi. Te sprejema gospa Norma Jež, telefonska številka 040 299409.

DUHOVNE VAJE za duhovnike bodo v Trstu (Dom blagrov - Le Beatitudini) od 26. avgusta zjutraj do 28. avgusta popoldne. Vodil jih bo jezuit pater Franc Cerar. Prijave in pojasnila dobite na elektronski pošti: vancina@iol.it ali na mobitelu 347 2414254.

DAROVI

ZA NOVI GLAS: v spomin na drago pok. Marto Požar daruje Imelda Žerjal 15 evrov.

ZA CERKVENI pevski zbor od Sv. Ivana v Trstu v spomin na Marto Požar darujeta Zinka in Darko Cerkenik 300 evrov.

ZA MARIJIN dom pri Sv. Ivanu: v hvaležen in trajen spomin na našo drago Marto Požar darujeta Mirijana in Nino 50 evrov; v spomin na Marto Požar darujejo: Marija Bizjak 25 evrov, Julka Štrancar 25 evrov, Darinka Živec 20 evrov ter Mario Sušelj in mama 50 evrov.

SOŽALJE

Ob smrti dolgoletne pevke in svetoivanske kulturne delavke **Marte Požar** se njenemu spominu s hvaležnostjo klanja Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta.

Slovenska župnijska skupnost in cerkveni pevski zbor od Sv. Ivana se spoštljivo klanjata spominu na svojo dolgoletno članico in nesebično delavko

MARTO POŽAR

ter izražata Zinki, Darko in ostalim sorodnikom globoko in občuteno sožalje.

PRAZNIK SV. ROKA V NABREŽINI

V nedeljo, 18. avgusta: ob 9.30: slovesna maša (daroval jo bo novomašnik Samo Babnik) z evharistično procesijo po vasi (godba, petje, narodne noše, skvati, pritrkovanje) s trojnim blagoslovom pred cerkvijo in nato zakuska-družabnost.

Zvečer ob 19.30: slovesne večernice.

Ob 20. uri: prireditev pred župniščem: nonet Akord iz Podgore, ki ga vodi Mirko Špacapan, harmonikarji, srečolov za cerkev. Nadaljevanje šagre na igrišču ŠD Sokol po 21. uri.

Vabljeni!

Slovenske skupnosti. Njeno slovenstvo pa je bilo prav tako neločljivo povezano z globokim doživljanjem krščanske vere. Bila je zvesta in dejavna članica svetoivanske Marijine družbe, aktivna župljanka in tudi "duša" domačega Marijinega doma, kjer je sooblikovala versko in kulturno dogajanje.

Pogreb pok. Marte Požar bo v petek, 9. t.m., ob 11.15 v župnijski cerkvi pri Sv. Ivanu (sicer

bo od 8. ure dalje izpostavljena v mrtvašnici v ul. Costalunga). Sestri Zinki, svaku Darku in vsem sorodnikom izrekamo sožalje tudi v imenu našega lista, ki ga je pokojnica vedno podpisala z dopisi, nasveti, pohvalami in tudi kritikami (zadnji njen telefonski klic smo zabeležili le pred nekaj tedni). Ob tej priložnosti pa objavljamo tudi spominski zapis, ki so ga prispevali člani svetoivanske skupnosti.

Draga Marta.

Odšla si od nas in pustila veliko praznino. Bila si duša in motor naše župnijske skupnosti. Kadarkoli in za vse, kar smo potrebovali, si vedno bila na razpolago! Marijina družbenica, cerkvena pevka, kulturna delavka: vse to si bila. Pravila si, da, ko se nekaj začne, je treba to izpeljati do konca.

Skrbela si za noše in si jih sposojala, ker Tebi so ljudje zaupali, poznali so Tvojo skrb in natančnost. Bila si duša našega Marijinega doma. Pokojni g. Šorli ga je dal sezidati, če pa je dom še živ, se moramo zahvaliti prav Tebi. Koliko poti, skrbi in dela si dala za to!

Hvaležni Ti moramo biti vsi, naše šole, župnijska skupnost in vsi, ki so Te potrebovali. Bila si vsem na razpolago. Vse si delala z veliko ljubeznijo do ljudi in do naroda. V upanju, da se vse Tvoje delo ne bo izgubilo in da ga bodo mladi znali nadaljevati, Te prav srčno pozdravljamo in Ti želimo: počivaj v miru pri Bogu.

SVETOIVANSKI PRIJATELJI IN CELOTNA ŽUPNIJSKA SKUPNOST

Dne 2. avgusta nas je zapustila naša draga

MARTA POŽAR

Pogreb bo sledil sv. maši, ki bo v cerkvi sv. Ivana v Trstu, 9. avgusta, ob 11.15.

Zahvaljujemo se za molitev. Žaluoja Zinka in Darko.

Trst - Videm, 5. avgusta 2002

POZIV ŠKOFIJSKE KARITAS

POTREBNI BREZ STREHE NAD GLAVO

FOTO BUMBACA

Pred dobrim mesecem je direktor škofijske Karitas Ruggero Dipiazza opozoril, da na Goriškem manjkajo prenočišča za vse več potrebnih ljudi, ki nimajo doma ali kraja, kjer bi sploh spali. Znano je namreč, da je središče Faidutti, ki ga na trgu Tommaseo upravlja prav Karitas, prepotebno obnove. Pred nekaj dnevi pa je g. Dipiazza spet izjavil: "Gorica potrebuje javna prenočišča: središče Faidutti bi sicer bilo odločen kraj, toda Karitas sama ni sposobna nositi bremen take strukture in takih storitev, ki jih mesto močno potrebuje." Z novo občinsko upravo, je še povedal predstojnik humanitarne ustanove, je dejansko res zavel nov veter dialoga in sodelovanja, toda če ni finančnih virov, to še ni dovolj.

Znano je, da ima g. Ruggero, župnik v Podturnu, redne stike z osebami, ki živijo na robu revščine oz. so se tako ali

drugače prikradli čez mejo. Toda primerne strukture so pomankljive. In obnovitvena dela okrog središča za prvi sprejem Faidutti se še niso začela. Razlog tiči v dejstvu, da je v njem do pred kratkim živelo šestnajst gostov iz Maroka, Alžirije, Kosova, Ukrajine in še od kod; nekateri so že našli zasilna, čeprav tudi slabo urejena, bivališča, a ne vsi. Zaradi tega se bodo omenjena dela začela šele čez dva tedna, vsekakor po počitnicah.

G. Dipiazza je sicer kar zadovoljen, saj se je v zadnjem mesecu odzvalo na njegov poziv nekaj ustanov in zasebnikov, ki so hoteli prisrčnoiti na pomoč gostom središča Faidutti. "Sem se že bal," je rekel direktor Karitas, "da se bodo vrnil pod mostove... Sedaj moramo zarisati prihodnost središča; idealna rešitev bi bila prav javen dormitorij."

DPD

SLOVENŠČINA NA VABILU

Sprejemamo kritike, ki jih AB naslavlja sicer Marjetici, vendar se kot stranka, ki v njej aktivno sodelujemo, čutimo odgovorni za sporno vabilo.

Ne vem, koliko so bili naši občinski organi obveščeni o vabilu, je pa res, da bi Slovenska skupnost ne smela biti med podpisniki, saj si mora kot etnična slovenska stranka poiskati drugačno obliko sodelovanja v Marjetici z razliko od ostalih članic, ki so se utopile v novo politično formacijo.

Ostaja pa dejstvo, da slovenski volivci upravičeno pričakujejo večjo pozornost do svojega jezika od stranke, za katero so množično glasovali na zadnjih občinskih volitvah in krepko pripomogli k Brancattijevi izvolitvi.

Tudi Novi glas je odigral pomembno vlogo s svojimi pogumnimi in nedvoumnimi članki.

Pot do dejanske uveljavitve našega jezika v javnosti je očitno še dolga in na vsakem koraku moramo biti budni, da na nas ne pozabijo tudi najboljši prijatelji.

AB se torej zahvaljujemo za opozorilo, ki nam bo dalo možnost, da v bodoče trdneje zastopamo naše pravice. Dogodek tudi priča o tem, da narodno politiko lahko opravlja vsak član naše skupnosti, tudi če ni izvoljen v strankarske organe, in to je tudi lepa lastnost našega načina udejstvovanja v politiki.

MIRKO ŠPACAPAN, POKRAJINSKI TAJNIK SSK

SHOD IZSELJENIH FURLANOV

VEČETNIČNA GORICA

Prvo nedeljo v avgustu se je v Gorici zbralo na pobudo zveze Friuli nel mondo, ki združuje več kot 190 furlanskih skupnosti (fogolars) po vsem svetu, okrog tisoč izseljenih Furlanov in njihovih potomcev od vsepovsod na tradicionalnem poletnem shodu na furlanskih tleh. To je bila lepa priložnost, ko je naše mesto zaživelo v duhu svoje naravne večetničnosti, ki z novo občinsko upravo končno prihaja do izraza.

Letos je prišlo nekoliko manj Furlanov iz Južne Amerike in zlasti iz Argentine, in to zaradi hude ekonomske krize, ki pesti tamkajšnje ljudi. Množično pa so prišli iz Nemčije, Švice, Belgije, Francije, Severne Amerike in celo Afrike ter Avstralije. Ob 10. uri so se zbrali v goriškem spominskem parku, kjer so položili venec padlim, nato so v sprejedu krenili do Travnika, kjer je bilo pravo zborovanje, na katerem niso manjkali običajni objemi in srečanja med sorojaki. V stolnici je zanje maševal nadškof msgr. Dino De Antoni, ki je poudaril, da je praz-

FOTO BUMBACA

nično srečanje tudi povod za dejanje solidarnosti do potrebnih; zveza Friuli nel mondo se je namreč zavzela skupno z raznimi pokrajinskimi in občinskimi upravami v deželi, da bi nudili potrebno podporo številnim rojakom v Argentini.

Nato so se udeleženci zborovanja množično odpravili v prostore goriškega sejmišča, kjer je bilo praznično kosilo. Tam so jim spregovorili prisot-

ni predstavniki civilnih oblasti. Goriški župan Vittorio Brancatti kot gostitelj je poudaril pomembnost furlanskih korenin na področju, kjer so Italijani, Slovenci in Furlani v preteklosti živeli v skladnem sožitju. Soglasno s predsednikom goriške pokrajine sta izrazila prepričanje, da je multietničnost pri nas veliko bogastvo, ki ga je treba čuvati in z zakoni ščititi. Gorica je furlanska, italijanska in slo-

venska, sta rekla in pribila, da je zakon 482/99 o zaščiti manjšinskih jezikov in kultur torej samo zavest o večetničnosti in poudarila potrebo, da se ta tudi ovrednoti. Giorgio Brandolin je podčrtal še pobudo omenjene zveze v korist žrtvam argentinske katastrofe. Furlanske korenine Gorice je s ponosom podčrtal predsednik omenjene zveze sen. Mario Toros, ki je tudi povedal, da mora iti skrb ustanove Friuli nel mondo ne le najbolj oddaljenim rojakom, ampak tudi mlajšim in prihodnjim rodovom.

Prisotni so bili tudi predsednik videmske pokrajine Strassoldo in njegov pordenonski kolega De Anna, številni župani iz vse Furlanije-Juljske krajine; manjkali so predstavniki (desnosredinske) deželne uprave. Kateri so razlogi njihove odsotnosti, lahko sami sklepamo...

Popoldne se je praznični shod nadaljeval s kulturnim programom, pri katerem so v tradicionalnih nošah in pesmih sodelovali tudi zbor alincev iz Čedada, mešani pevski zbor Podgora in folklorna skupina iz Gorice ter plesalci iz Ločnika.

DPD

UMETNIŠKI VODJA WALTER MRAMOR

GLEDALIŠČE VERDI V NOVO SEZONO

Prejšnji teden je goriška občinska uprava končno uredila vprašanje gledališča Verdi, okrog katerega je kmalu po uradni otvoritvi in še zlasti po zmagi levosredinske koalicije na balotazi vzplamtela ostra polemika.

FOTO BUMBACA

Potem ko je deželna uprava pred kratkim odklonila svojo finančno podporo, je torej občinski odbor namenil upravi in umetniškemu načrtovanju prenovljenega gledališča Verdi v središču mesta stopenjast tisoč evrov iz občinske blagajne; dodatnih štirideset tisoč evrov je prispeval Sklad Carigo.

To sta na tiskovni konferenci povedala župan Vittorio Brancatti in odbornik za kulturo Claudio Cressati prav v prostorih gledališča. Novica je gotovo ustanovitev lika umetniškega vodje, ki bo odslej imenovan sproti vsako leto in bo lahko tudi potrjen. Tokrat je bil na to odgovorno mesto v prvi sezoni dolgo zaprtega osrednjega mestnega gledališča postavljen Walter Mramor, izkušeni gledališčnik, ki je doslej med drugim vodil programiranje gledaliških sezon v Krmini in Gradišcu. Odbornik Cressati je na tiskovni konferenci še povedal, da so v skladu s smernicami občinske uprave želeli postaviti na to mesto človeka, ki bi se ne omejeval na koordiniranje in sprejemanje umet-

niških pobud, temveč bi bil sam sposoben snovati nove zamisli in tako ustvarjati s širšimi zamisli samostojno in vodilno gledališko stvarnost, vredno našega mesta. S temi cilji, je še povedal Cressati, potekajo pogovori za prihodnje sodelovanje z drugimi goriškimi kulturnimi dejavniki, med katerimi je omenil tudi Kulturni center Lojze Bratuž in Kulturni dom. Pri programiranju sezone bo sodeloval, tako so se podrobneje dogovorili prejšnji ponedeljek, tudi EMAC, kulturna ustanova, ki že dolgo sodeluje pri načrtovanju gledaliških sezon v Gorici.

V kratkem bo torej Walter Mramor s svojo umetniško samostojnostjo in omenjenimi finančnimi podporami moral zarisati program sezone 2002-2003. Osnutek tega naj bi bil znan že pred mesecem septembrom. Tako zastopniki občinske uprave kot sam Mramor želijo, da bi imela sezona tudi mednarodne razsežnosti, da bi vsekakor bila visoko kakovostna in da bi znala pritegniti tudi mlado občinstvo.

DPD

IZPOD PERESA PROF. SERGIA TAVANA

VODIČ PO GORIŠKI STOLNI CERKVI

SAŠA QUINZI

Goriški Inštitut za socialno in versko zgodovino je začel z objavljanim žepnih vodičev goriških cerkva, slično nam znani zbirki Sakralnih spomenikov Primorske. V tem okviru je že izšla knjižica Verene Korsič Zorn o sv. Ignaciju na Travniku, pred nedavnim pa so objavili še peti zvezek, tokrat posvečen stolnici in mestni župnijski cerkvi sv. Hilarija in Tacijana. V dokaj obsežni knjižici je uvodno misel prispeval župnik don Sergio Ambrosi, prof. Sergio Tavano, ki je že poskrbel za vodič cerkvice Sv. Duha na Goriškem gradu, pa je zapisal strokovni del besedila, ki se deli v zgodovinski in umetniški del.

V značilnem slogu prof. Tavana prinaša napisano besedilo številna imena, letnice in podatke, tudi s koristnimi bibliografskimi napotki, kar odraža bogastvo in pestrost zgodovine cerkve, ki se neločljivo prepleta z razvojem samega mesta Gorice: od prvih korakov v okviru solkanske pražupnije po letu 1001, do osamosvojitve v 15. stol. vse do leta 1752, ko postane sedež novoustanovljene nadškofije. Drugi del, širše posvečen umetnostno-kulturnim vidikom, predstavlja dejansko pravi vodič po cerkvi in vodi ravednega obiskovalca, ki lahko s knjižico v roki odkriva bogastvo, danes žal obubožane cerkve (pomislimo samo na veliko stropno fresko Giulia Quaglia uničeno v prvi svetovni vojni). Kljub skromnemu formatu in poljudnosti besedila pa nudi vodič jasne razlage, včasih tudi ironične komentarje, obenem pa prinaša tudi nekaj zanimivih odkritij. Tako se je, denimo, poznogotski prezbiterij pomladil za leto dni: do sedaj je kot leto gradnje veljalo leto 1525, prof. Tavano pa je

Angelo De Putti, Prižnica (1711), detajl Angela

pravilneje razbral letnico 1526. Posebna odlika avtorja, ki je dopisni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti, je tudi ta, da dobro pozna slovensko strokovno literaturo. Tu je bilo v zadnjih letih, glede arhitekture in kiparske opreme stolnice, objavljenih nekaj pomembnih odkritij, ki so koristno povzete v vodiču (nekdanji baročni pevski kor je posnemal tistega v Sv. Ignaciju na Travniku, prostostoječi kipi na velikem oltarju so dokumentirano delo beneškega kiparja Pietra Baratte, prižnica pa je slogovno prepričljivo pripisana Angelu De Puttiju).

Škoda, da niso vodiča vzeli v roke tudi tisti, ki so opremili nov telefonski imenik, kjer je prižnica še vedno pripisana Paracassijevi delavnici, prva cerkev naj bi obstajala že pred letom 1001, freske v kapeli sv. Ahaca z grbom nadškofa F.B. Sedeja pa naj bi nastale že v 15. stoletju. Tudi zaradi tega je vodič res dobrodošel.

LUTKE BODO SPET RAZGIBALE AVGUSTOVSKO IN SEPTEMBRSKE DNI

IVA KORŠIČ

Že enajstič se bodo na Goriškem ob izteku poletnih dni pojavili posebni igralci, lutke vseh oblik in vrst, ki bodo razveselili otroke in pritegnili v svoj čarobni krog tudi odrasle, saj znajo primerno ogovoriti in navdušiti tudi starejšo publiko. Od 26. avgusta do 8. septembra bo namreč potekal enajsti Alpe-Jadranski Puppetski festival, ki ga prireja Deželno središče za animirano gledališče (CTA), s sedežem v Gorici, v sodelovanju z goriškimi občinskimi in pokrajinskimi odborništvom za kulturo in še z vrsto krajevnimi gledališkimi in drugimi ustanovami, pod pokroviteljstvom Ministrstva za kulturo. Tudi letos bo, tokrat že tretjič, sodelovalo Primorsko dramsko gledališče iz Nove Gorice, saj bodo pod naslovom Gledališče ob meji brez meja nekatere predstave tudi na Novogoriškem; tako se bo sta obe mesti idealno združili vsaj v gledališkem duhu.

Na dobro obiskani tiskovni konferenci v goriški občinski palači v petek, 2. t. m., so odmevno štirinajstnevno gledališko dogodivščino predstavili občinski in pokrajinski odbornik za kulturo Claudio Cressati in Francesco Marangon, ki sta podčrtala pomembnost te srednjeevropske gledališke pobude, predsednica CTA Antonella Caruzzi in umetniški vodja festiva-

FOTO BUMBACA

la Roberto Piaggio, ki ima nedvomno veliko zaslug za nenehno rast in širše razsežnosti lutkovne manifestacije. Na njej bo nastopilo kakih štirideset lutkovnih skupin iz srednjeevropskega prostora - Avstrije, Slovenije, Hrvaške, Madžarske, Bolgarije, Nemčije, Češke, Slovaške in seveda Italije -, ki bodo odigrale nad šestdeset predstav; od teh bo marsikatera prvič prikazana na italijanskih tleh. Festivalne ponudbe bodo prvi okusili otroci v Gradežu in Romansu, kjer bodo v t.i. festivalskih izložbah na sporedu prve predstave. V različnih, slikovitih predelih goriškega mesta pa bodo od 2. do 8. septembra v popoldanskih urah kot običajno predstave za otroke, ki jih bodo letos ponudile manj znane lutkovne skupine in

si skušale s tem pridobiti svoj prostor na lutkovni sceni. Le-ta ima navadno res veliko število malih gledalcev, radostnih obrzkov. Večerne predstave pa bodo kot vsakič namenjene odraslim gledalcem in bodo potekale v Kulturnem centru Lojze Bratuž in Kulturnem domu. Le-te so si v minulih izvedbah pridobile skromno, toda zbrano občinstvo, ki z zanimanjem in pozornostjo spremlja tovrstno, nenehno novih usmeritev in izpovedi iščejo gledališko umetnost. Prav to mrzlično iskanje novih poetičnih poti želi poudariti s svojimi večernimi, zelo kakovostnimi ponudbami letošnja izvedba festivala.

V okviru le-tega bo CTA predstavilo krstno uprizoritev svoje produkcije Pippo Pettirosso v režiji Roberta Piaggio. Pravljico

je spisal in s figurami opremil znani Francesco Tullio Altan. S to igrico se bo zaključil cikel ArteFavole, ki ga je CTA posvetilo trem otroškim ilustratorjem in piscem, Munariju, Stojin in Altanu.

Poleg predstav in raznih srečanj ter pogovorov o izraznih možnostih animiranega gledališča bodo festivalski dnevi slovesno zabeležili okroglo obletnico, dvajsetletnico delovanja Gledališča Papulu iz Ankarana. Od 2. do 7. septembra bo le-temu v prostorih središča Lenassi v Gorici posvečena monografska razstava. Vsak dan bo omenjeno gledališče z Majo in Brankom Solcem predstavilo eno izmed svojih uspešnic, ljubkih igrice s krhkimi papirnatimi junaki.

Festival bo sklenil maraton oz. sprehod za male in velike od goriškega gradu do Kostanjevice onstran meje z vmesnimi pripovednimi postanki, ki se bodo zaključili ob kostanjeviškem samostanu z igrico Od ena do nič. Predstava je pod vodstvom hrvaškega režiserja in scenografa Zlatka Boureka vzniknila kot koprodukcija štirih lutkovnih gledališč iz prav toliko držav (Lutkovno gledališče Maribor-Slovenija, Gradsko Kazališče Lutaka Split-Hrvaška, KKZ Klagenfurt - Avstrija, CTA Gorica - Italija) in bo najbolje izžarevala mednarodnost festivala.

OBVESTILA

SZSO-GO obvešča, da je v avtobusu, ki nas bo 25. avgusta odpeljal na sv. Višarje, prostih še nekaj mest. Zainteresirane vabi, naj stopijo v stik z voditelji.

KATOLIŠKA KNJIGARNA obvešča vse dijake in študente, da sprejema naročila za šolske knjige do 31. avgusta 2002.

OD 18. DO 25. avgusta 2002 bodo na gradu Dobrovo dnevi *Violončelo in glasba*. Poletna šola, posvečena violončelu ob violini in fagotu, je namenjena otrokom, mladim in vsem ljubiteljem klasične glasbe. Informacije: (00386) 041 413507, cellomusica@email.si (Staša Peršolja).

GORIŠKO-TRŽAŠKO romanje na Barbano bo letos 2. septembra. Romarsko srečanje bo z mašo ob 11. uri. Ob somaševanju slovenskih duhovnikov bo maševal in govoril koprski pomožni škof msgr. dr. Jurij Bizjak. Sveto spoved opravimo doma, čeprav bodo duhovniki na razpolago v spovednicah, vendar je čas odmerjen; zato se spovedovanje zaključi ob 10.45. Po želji lahko sporočimo plovni družbi v Gradežu zgodnjo uro odhoda z motornim čolnom oziroma s parnikom. Romanje na Barbano je tudi uvod v novo pastoralno leto. Vabljeni v velikem številu!

GLASBENA MATICA Gorica obvešča, da se od 19. avgusta nadaljuje predpisovanje za šolsko leto 2002/03. Vsi, ki se bodo prijavi za vpis do 31. avgusta, bodo imeli poseben popust pri letni članarini. Za prijave in dodatna pojasnila: vsak dan od ponedeljka do petka, od 10. do 12. ure (telefon

0481 531508), na sedežu šole v Gorici, ulica della Croce 3.

GLASBENA MATICA Gorica obvešča, da je tajništvo zaprto zaradi dopusta do 16. avgusta 2002. Od 19. avgusta dalje bo spet odprto, in sicer s tem urnikom: od ponedeljka do petka od 10. do 12. ure (tel. 0481 531508).

DRUŠTVO SLOVENSKEGA UPKOJENCEV za Goriško obvešča prijavitelje za izlet v Cerknico in okolico, ki bo v nedeljo, 11. avgusta, da bo odhod z avtobusom ob 7. uri iz Gorice izpred gostilne Primožič. Postanki pri spomeniku v Podgori, Štandrezu pri cerkvi in v Sovodnjah pri lekarni in cerkvi. Vse opozarjamo, da morajo imeti veljavno osebno izkaznico.

DRUŠTVO SLOVENSKEGA UPKOJENCEV za Goriško obvešča člane in prijatelje, da bo štiridnevni izlet na Elbo od 3. do 6. oktobra. Vpisovanje bo 4. in 11. septembra na sedežu v Gorici ali pri poverjenikih.

DAROVİ

ZA CERKEV v Rupi: Katja Brajnik 20,00 evrov.

ČESTITKE

Športno združenje Olympia čestita igralki Kristini in možu Fulviu ob rojstvu malega Ivana.

POPRAVEK

V članku z naslovom *Nepozaben teden v Žabnicah*, ki je bil objavljen v prejšnji številki našega lista, sta pomotoma izpadli imeni dveh otrok, ki sta z drugimi preživela nepozabne počitnice v Kanalski dolini. To sta Andrea in Patrik.

V KULTURNEM DOMU / PRIREDITEV IN RAZSTAVA

SONCE MIRU SIJE V BLAGIH SRCIH

FOTO BUMBACA

V poletni soparici se je v petek, 2. t. m., kar lepa skupinica otrok s starši in nonoti zbrala v predverju Kulturnega doma na odprtju razstave Sonce miru in sožitja 2002. Manifestacija so ob spominu na 6. in 9. avgust, ko sta na japonski mesti Hirošimo in Nagasaki padli smrtonosni atomski bombi, že osmo leto zaporedoma izvedli goriška kulturna zadruška Maja, Kulturni dom, Zveza slovenskih kulturnih društev, Dijaški dom Simon Gregorčič in posoško združenje darovalcev organov ADO (sekcija iz Ronk), s pokroviteljstvom Fundacije Goriške hranilnice. Kulturna pobuda je del širših prireditev, ki vse leto potekajo v Kulturnem domu in drugod pod geslom Vsi drugačni, vsi enaki. Vanjo so se vključili tudi obiskovalci poletnega središča Dijaškega doma Simon Gregorčič, ki so z mentorico, občutljivo ilustratorko Aleksandro Maraž narisali na majice

vsak po svojem domišljijem vzgibu sonce miru. Te male "umetnine" (okrog 40) bodo cel avgust na ogled v galeriji Kulturnega doma. Dokler ga ne bodo poletne nevihte zabrisale, bo na pločniku ob dvorani sijalo veliko zlato sonce miru 2002, ki z dvojezičnim napisom srčno nagovarja mimoidoče in jih vabi, naj po svojih močeh skrbijo za sožitje med narodi.

O pomenu tega že tradicionalnega avgustovskega srečanja je na petkovi prireditvi spregovoril ravnatelj KD Igor Komel, o združenju ADO in njegovih svetlih človekoljubnih namelih in ciljih pa prof. Karlo Mučič. Za tem je prisotne zabalaval s svojimi zimzelenimi, živahnimi pesmicami in zgodbicami ob melodijah skupine Pinocchio na Goriškem dobro znani Sten Vilar, animator, igravec, pevec in še kaj, ki ga otroci zmeraj radi poslušajo.

IK

CISV / KORISTNE IZMENJAVE

NORVEŠKI OTROCI, GOSTJE TUDI GORIŠKIH DRUŽIN

Organizacija CISV (Children's International Summer Villages) deluje že nekaj desetletij v različnih državah, tudi v Italiji in Sloveniji, ter ima namen širiti kulturo sožitja in miru z medsebojnim spoznavanjem. Zato vsako poletje omogoča mladim odhod v države, ki so članice združenja. Tako se je letos na Norveško podalo tudi nekaj najstnikov, ki obiskujejo slovensko srednjo šolo I. Trinko v Gorici. Eni so doživeli enomesечно bivanje "village" v Hamarju, drugi pa so preživeli drugo polovico julija pri družinah v Bergenu in odkrili nepoznane lepote fjordov s še kar mrzlim in vlažnim podnebjem,

tamkajšnje življenjske navade in drobce norveške kulture. Poleg tega so vadili angleški jezik, s katerim so se sporazumevali z norveškimi vrstniki. Konec julija pa so iz Norveške dopotovali v našo deželo mladi Norvežani (deset otrok), za dvotedensko izmenjavo. Prisrčen sprejem so jim pripravili v prostorih kotlarskega društva na Peči. Svoj "norveški" večer pa so imeli v Rupi; domače društvo

jim je radovoljno dalo na razpolago svoje prireditvene prostore pod cerkvijo. Mladi Norvežani so prikazali delček svoje kulturne ustvarjalnosti in se tudi izkazali v kulinarčni spretnosti, saj so pripravili nekaj svojih tipičnih severnjaških jedi, pri katerih seveda ni manjkalo dragoceni losos. Da bi vsaj malce spoznali našo deželo in znamenite bližnje kraje, so se s spremeljvalci odpravili v Gradež in njegovo starodavno mestno središče, v slikovite in edinstvene Benetke in tudi v Slovenijo v Škocjanske jame, čudovite lepote Krasa. Naše hribe so odkrili s tridnevno bivanjem v Žabnicah, v Koči sv. Jožefa. Te

dni jih čaka še Miramar s svojim očarljivim gradom in obširnimi parkom ter še nekaj skupnih nepozabnih dni, nakar bodo po dveh tednih bivanja v naših krajih poleteli nazaj domov z lepimi spomini in mislijo na novo, iskreno prijateljstvo, ki se je stkalo med njimi in vrstniki iz Furlanije-Juljske krajine, med katerimi so tudi zamejski Slovenci.

IK

21. NAGRADA SERGIO AMIDEI

AMIDEI V ZNAMENJU ALMODOVARJA

FOTO BUMBACA

Nagrada Sergio Amidei 2002, ki je letos že enaindvajsetič zaznamovala goriško kulturno poletje, se je končala prejšnjo soboto, 3. avgusta, pod šotorom na gradu. Tudi tokrat je prireditev, ki jo organizirata združenje Amidei in občinska uprava, požela lep uspeh, saj je občinstvo tudi tokrat primerno nagradilo poletni filmski prikaz.

Sobotni večer na gradu je bil posebno prazničen. Prisotne je pozdravil občinski odbornik za kulturo Claudio Cressati, ki je pohvalil bogato poletno prireditev, nato je o delovanju in stremljenjih združenja Amidei živo spregovoril njegov predsednik odv. Nereo Battello. Nagrado za najboljši prvenec je prejel Paolo Sorrentino za delo *L'uomo in piu'*. Kot smo že pisali prejšnji teden, je prejel letošnji goriški zlati filmski trak za najboljši scenarij španski režiser, scena-

rist in književnik Pedro Almodovar, ki sta ga prejšnjo soboto predstavljala igralca Javier Camara in Candela Pena. Prišla sta režiserjev pozdrav in zahvalo za nagrado, ki ga je "navdala z veseljem", saj Almodovar rad pripoveduje zgodbe in prav pisanje je njegova prva ljubezen. Odlikovanje je prejel za film *Govori z njo (Parla con lei)*, tenkočutno in nežno dramo ljubezni. Protagonist dela je prav Camara, ki je na tiskovni konferenci v soboto zjutraj v dovtipih in anekdotah razkril veličino Almodovarja kot scenarista in režiserja. Ta je po mnenju žirije prejel nagrado, ker je z dramaturškimi sredstvi, besedilom in domiselno poetiko znal doseči visoko izrazno stopnjo ter je s pogumom in čistim pogledom odkril moč čustev v človeški duši, ki jih običajno imamo za patološka in deviantna.

KDO NAS MORE LOČITI?!

MIRAN MIHELIC

Na Svetih Višarjah je Rafaelova družba tudi letošnjo prvo nedeljo v avgustu organizirala pobožno srečanje in strokovno predavanje ob tradicionalnem Romanju treh Slovenij. Rafaelova družba je ob tej priložnosti izdala in romarjem brezplačno delila prvo izdajo, namenjeno Slovincem izseljencem, v zamejstvu in matici. Tokratno romanje k Marijinemu svetišču se je začelo ob premišljevanju Jezusovega križevega pota in petju, tako po pešpoti kot z žičnico.

Pred mašo v slovenskem jeziku se je začelo predavanje iz aktualnosti trenutka, tesno povezanega s preteklostjo. Tokrat je o slovenski Cerkvii v primežu fašizma, nacizma in komunizma spregovoril slovenski izseljeniški duhovnik v Münchnu dr. Janez Zdešar. Teme je črpal iz lastnih in znanstvenih raziskav drugih avtorjev, ki pričajo zlasti o križevem potu slovenskih duhovnikov, ki so z dejanji ostali neuklonljivi in blagoslovljeni kruh, pomnožen naslednjim slovenskim generacijam. V obdobju vseh treh totalitarizmov je bilo mučenih kar poldrugi tisoč duhovnikov, od katerih je bilo

več kot deset odstotkov kruto umorjenih. Svoje ravnanje so utemeljili s tem, da so jih označili za državni "ljudstvu" sovražne hudodelce. Kulturno barbarstvo v mnogih slovenskih srcih še danes pušča za seboj velike lise brezverske puščave, izničene odgovornosti in potrebe po svetem zakonu, družini, slovenski kulturi, narodu in komaj priborjeni neodvisni državi.

Vse to pa se počasi celi, saj tukajšnji uničevalci krščanstva še vedno delujejo s svojim najnevarnejšim, nevidnim orožjem: na zunaj prikrito diferenciacijo po sistemu korenčka in (ali) palice znotraj samega cerkvenega občestva.

Kljub temu pritisku in odporu je Cerkev na Slovenskem obstala in postaja prečiščena ter trdnjša prav po zaslugi svet-

niške krvi mučenikov in množične prostovoljnosti pri nenehni gradnji občestva, je sklenil svoje misli dr. Zdešar.

Pri sveti maši, ki jo je ob somaševanju številnih duhovnikov iz vseh treh Slovenij daroval pomožni škof dr. Anton Stres, se je v pridigi z besedami sv. Pavla vprašal: "Kdo nas more ločiti od tebe, Gospod?!" To ni mogoče, če ne bi začeli sami dvomiti vase, v Evangelij, v Boga, da ima Jezus prav. Da tega niso uspeli, smo lahko Slovenci ponosni. Zato gojimo velikodušnost, sočutje do bližnjega in zavest, da skupaj z Bogom zmoremo več kot tisti, ki se zanaša zgolj nase in svojo človeško moč. Samo to je tisto, nekaterim še danes nerazumljivo, zaradi česar smo zdržali kot kristjani in kot taki tudi kot Slovenci.

Z božjo pomočjo in Jezusovim blagoslovom danes pomnožimo vernost v naših srcih, v družinah, kulturi, s tem da jo prinesemo pred Gospoda, ki potrebuje naše sodelovanje.

MSGR. METOD PIRIH ZA ZAŠČITO MANJŠIN

V Sedilah nad Čento je bil minulo soboto in nedeljo, 3. in 4. t.m., že 12. praznik prijateljstva med narodi, ki ga v tej vasi na jezikovni meji med furlanskim in slovenskim narodom prireja izjemno dejavni furlanski župnik in časnikar msgr. Duilio Corgnali.

Msgr. Duilio Corgnali, ki ga poznamo kot nekdanjega odličnega urednika videmskega verskega tednika *Vita cattolica* in velikega prijatelja Slovencev, si je že pred leti v Sedilah zamislil praznik, na katerem se vsako leto znova zbirajo predstavniki narodov, ki živijo na tem področju, od nekdanjega znanstvenika s prisotnostjo Furlanov, Slovencev, nemško govorečega ljudstva in seveda Italijanov.

Tako je letos msgr. Duilio Corgnali povabil na sobotno srečanje italijanskega ministra Rocca Buttiglioneja, ki je spregovoril o pomenu vstopa slovenskih narodov v novo Evropo, kamor od nekdanjega spadajo. Minister Buttiglione se je tudi nedvoumno zavzel za takojšen vstop Slovenije v Evropsko unijo in dejal, da je

sv. oče Janez Pavel II. storil veliko stvar, ko je s svojimi javnimi nastopi nagovarjal zahodno Evropo, naj ima večji posluš za slovanske narode, za "vzhodna pljuča Evrope", kot sam rad imenuje slovanski del Evrope.

V nedeljo pa je na Sedilah daroval mašo koprski škof msgr. Metod Pirih, ki je spregovoril v svoji lepi homiliji o tem, kako je pomembno zaščititi narodne manjšine na našem področju, pa čeprav se večkrat zdi, da so težave narodnih manjšin samo politične narave. Seveda to po mnenju msgr. Pirih ni res, kajti za kristjane se ta problem ne postavlja, če se le držimo evangelija, ki nas uči, da smo v Kristusu vsi eno, bratje. Prav o bratstvu in medsebojnem sožitju je tudi spregovoril msgr. Pirih, ki je poudaril dejstvo, da je padec berlinskega zidu odprl za Evropo in vse evropske narode nove možnosti medsebojnega sodelo-

vanja, prijateljstva in bratskega sožitja, ki naj resnično privede do nove Evrope, v kateri bodo vsi narodi enakopravni, v kateri naj bodo mir, solidarnost, sožitje in dialog temeljni kamni, na katerih se bo v prihodnje gradil evropski skupni dom. Prav tako je msgr. Pirih odločno zavrnil vsak šovinizem in nacionalizem, ki ne smeta imeti mesta v Evropi, še manj pa seveda med kristjani, ki se moramo zavedati, "da smo brez ljubezni žalostni in brez miru nemirni!"

Zato po besedah msgr. Pirih "Cerkev tako neomajno verjame v mir, v katerega upa in ga oznanja, se zanj zavzema in moli za mir tudi danes, tu na Sedilah, pa čeprav je na svetu še veliko krvavih spopadov."

Med večjezično mašo je pel pevski zbor iz Bovca in seveda župnijski zbor, nastopila pa sta tudi hebrejski in arabski pevec, kar je dalo srečanju na Sedilah širši pomen.

JUP

SPOMIN NA MARINA VERTOVCA

ZBOGOM, PRIJATELJ MARINO

DRAGO ŠTOKA

Marino Vertovec je bil po poklicu profesor. Pa ne samo to: bil je tudi neutrudni raziskovalec, pisec mnogih študij, člankov in razprav, bil je vnet zagovornik narodnih pravic Benečije in njenih prebivalcev pod Matajurjem in Kolovratom. Marino Vertovec pa mi je bil še nekaj več: bil mi je tudi iskren prijatelj, vse od prvih dni, ko sem ga kot deželni svetovalec Slovenske skupnosti spoznal na nekem simpoziju v Vidmu. Ne spominjam se več točno, kdaj in kje je bilo to, vendar ne bom nikdar pozabil prvega spoznanja z njim, prvih besed, predvsem pa prvega stiska roke. Njegov odkritosrčni nasmeh mi je povedal mnogo, njegova iskrena beseda pa je za vedno odprla pot najinemu tihemu in resničnemu prijateljstvu. Tudi takrat, ko smo ga (z Ivom Jevnikarjem na čelu) vprašali, ali bi kandidiral na deželnih volitvah (mislim, da so to bile volitve leta 1993), ni bil njegov nasmeh drugačen od običajnega. Takoj je sprejel našo ponudbo in bili smo skoraj zmedeni pred njegovo takojšnjo privolitvijo, saj smo vedeli, kako so se naši prijatelji in somišljeniki v Benečiji obotavljali (iz več kot razumljivih razlogov!) sprejeti kandidaturola na listi Slovenske skupnosti.

Marino Vertovec se ni obotavljaval, čeprav se je zavedal, da gre naproti mnogemu nerazumevanju, ne samo s strani italijanskih sorojakov, saj niso vsi Slovenci radi videli domačih, pristnih beneških rojakov na listi Slovenske skupnosti. Takrat, pred desetletjem, je bilo tako, morda je danes drugače, a takrat je biti kandidat na sloven-

ski listi pomenilo marsikaj, tudi tveganje za lastno službo in honorar. Marino Vertovec se tega ni zbal in je kandidaturola na listi Slovenske skupnosti rad sprejel in je hotel biti "neodvisen" kandidat, da je tako lahko imel lažjo in prostejšo pot tudi med svojimi prijatelji in znanci pod Matajurjem.

Če me spomin ne vara, sem z Marinom zadnjič govoril na pogrebu matajurskega župnika Paskvala Gujona. Izmenjala sva si nekaj prijateljskih besed, saj sva oba bila z mislijo pri Gujonu, izrednem beneškem Slovincu, ki se je vse svoje življenje razdal za vernike in narod na tem prelepem koščku slovenske zemlje. Potem se z Marinom nisva več videla, saj tudi na poslednje slovo od njega žal nisem mogel.

V meni pa bo spomin na prijatelja in sorojaka Marina Vertovca ves svetel in čist, tako kot je čist jutranji zrak pod matajurskim vrhom.

In tudi ponosen sem na prijatelja Marina, ponosen nad vsem, kar je v svojem življenju dal za svoje ljudi, za svoj narod, za svojo slovensko zemljo.

Ponosen pa sem tudi, da sem v življenju imel srečo spoznati toliko odličnih sinov slovenske Benečije. Osebnost sem se srečal in spoštljivo pokramljal z Ivanom Trinkom, pa z Mariom Lavrenčičem, msgr. Birtičem, Rinom Markičem, pa še z Izidorjem Predanom in Paskvalom Gujonom.

Tem izrednim možem Beneške Slovenije se je zdaj pridružil še profesor in prijatelj Marino Vertovec.

Zbogom, Marino, in hvala Ti za vse dobro, kar si napravil za Benečijo in ves slovenski narod.

GLOSA JURIJ PALJK

O LETOVANJU

Kako lepa je ta slovenska beseda!

Letovanje!

In kako malo se ta danes uporablja, ker se raje preprosto in seveda ponavadi zato tudi zelo banalno reče, da se gre na počitnice! Ne sprašujemo se torej več: "Kje ste letovali? Kje boste letovali?", ampak bolj prozaično: "Greste kam na počitnice? Ste že bili na počitnicah?"

Pa je najbrž tudi res, da so se počitnice spremenile, da se je naše letovanje in so se nasploh vsa naša letovanja spremenila. Prav nič se nam seveda ne toži po časih, ko so lahko letovali samo bogati ljudje in je revni sloj prebivalstva ostajal doma in se je prav zato dogajalo, da večina prebivalstva, tudi tistega, ki je živelo samo nekaj kilometrov oddaljeno od morja, ni znala niti plavati, kaj šele, da bi si lahko privoščila letovanje na morju.

Pa vendar nam je žal tako po besedi letovanje kot po tistih letovanjih, ki so to še bila in ne samo počitnice, na katere je čez poletje obvezno, potrebno iti, ker je pač tako, da je treba na pot. Občutek imam, da se je v naši družbi, ki prisega samo na dobiček in na zabavo, zgodilo nekaj hudega, in sicer to, da ljudje danes ne znajo več praznovati in prav tako ne letovati. Letovanje sicer res pomeni najprej "oditi na počitnice nekam izven kraja, kjer se ima stalno prebivališče", a vsebuje v sebi veliko stvari, od počitka do ogledovanja lepih stvari, predvsem pa telesni in duhovni počitek, ki sta vsakemu potrebna.

In kako naj bodo naša letovanja zares počitek, ko pa je že začetek letovanja prava mala drama, da ne rečemo tragedija, da ne bomo vedno pisali, kako

več, in vas zato čaka peklensko trpljenje v vrsti, nepregledno in večkilometrsko dolgi dolgi koloni avtomobilov, v katerih sedijo ljudje, ki gredo na letovanje.

Prijatelj Vilko, ki je zobozdravnik in mora zato večkrat na študijska izpopolnjevanja na razne kongrese širom po Italiji, me večkrat pokliče iz avtomobila in me navadno vpraša, ali vem, kje se nahaja. Vedno rečem, da ne vem in on vedno odgovori, da se nahaja v peklu. In takrat vem, da je ustavljen v dolgi koloni tovornjakov in avtomobilov nekje pri Mestrah ali pri Padovi ali pri Brescii ali kje drugje, niti ni važno kje, a je vedno v koloni. Vilko mi ponavadi po telefonu še doda, kako šele danes razume, kaj je Dante mislil s svojim poetičnim opisom pekla. Na letovanje seveda gre tudi on, a nikdar tja, kamor se valijo velike množice ljudi.

Prijatelj Jože, ki je kirurg in ima tudi zato napeto življenje, me je poklical konec julija, v večernih urah je bilo. Vprašal me je, ali vem, kje se nahaja z Marijo, življenjsko sopotnico. Seveda nisem vedel in on mi je zato povedal, da sedita sama in v neizmernem miru pod Slapom Savice. Skoraj sem jima v soparnem večeru Furlanske nižine že zavidal, ko je dodal: "Veš, sva sicer z Marijo že bila v Bohinju na dopustu za teden dni pred štirinajstimi dnevi. Naneslo pa je, da sva dobila prostih še pet dni ta teden in sva zato odšla v Istro na morje. Nekje pri Rovinju sva prespala v neki kurniku podobni stavbici. Bilo je petnajst milijonov ljudi na kupu in midva sredi njih. Do morja bi lahko prišel le z nožem med

več, in vas zato čaka peklensko trpljenje v vrsti, nepregledno in večkilometrsko dolgi dolgi koloni avtomobilov, v katerih sedijo ljudje, ki gredo na letovanje.

Prijatelj Vilko, ki je zobozdravnik in mora zato večkrat na študijska izpopolnjevanja na razne kongrese širom po Italiji, me večkrat pokliče iz avtomobila in me navadno vpraša, ali vem, kje se nahaja. Vedno rečem, da ne vem in on vedno odgovori, da se nahaja v peklu. In takrat vem, da je ustavljen v dolgi koloni tovornjakov in avtomobilov nekje pri Mestrah ali pri Padovi ali pri Brescii ali kje drugje, niti ni važno kje, a je vedno v koloni. Vilko mi ponavadi po telefonu še doda, kako šele danes razume, kaj je Dante mislil s svojim poetičnim opisom pekla. Na letovanje seveda gre tudi on, a nikdar tja, kamor se valijo velike množice ljudi.

Prijatelj Jože, ki je kirurg in ima tudi zato napeto življenje, me je poklical konec julija, v večernih urah je bilo. Vprašal me je, ali vem, kje se nahaja z Marijo, življenjsko sopotnico. Seveda nisem vedel in on mi je zato povedal, da sedita sama in v neizmernem miru pod Slapom Savice. Skoraj sem jima v soparnem večeru Furlanske nižine že zavidal, ko je dodal: "Veš, sva sicer z Marijo že bila v Bohinju na dopustu za teden dni pred štirinajstimi dnevi. Naneslo pa je, da sva dobila prostih še pet dni ta teden in sva zato odšla v Istro na morje. Nekje pri Rovinju sva prespala v neki kurniku podobni stavbici. Bilo je petnajst milijonov ljudi na kupu in midva sredi njih. Do morja bi lahko prišel le z nožem med

DRAŽJA ELEKTRIKA, TELEFONSKI POGOVORI IN DRUGE STORITVE

POBUDNIKI USTANOVITVE OBČINE
RENČE-VOGRSKO

VLADA NAPOVEDUJE ZNIŽANJE INFLACIJE

RAZOČARANI IN OGORČENI

MARJAN DROBEŽ

Morda je na vrhu počitniškega obdobja, v avgustu, optimizem vlade pričakovan in razumljiv. Javnost ga sprejema, ali pa ima do raznih napovedi in prepričevanj kritičen odnos. V Sloveniji so se, denimo, v začetku avgusta dvignile cene električne energije, železniških prevoznikov, pogovorov po mobilnih telefonih, nekaterih poštinskih storitev in tudi novih potnih listov. Vzajemna, največja slovenska zavarovalnica prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja, pa je ceno zavarovalne police dvignila za skoraj deset odstotkov. Toda medtem ko so finančni in gospodarski strokovnjaki zaskrbljeni zaradi omenjenih cenovnih gibanj, ki da bodo povzročili vnovično rast inflacije, premier dr. Janez Drnovšek, finančni minister Anton Rop in celotna vlada javnosti ponujajo svoje razlage in optimizem. Zatrjujejo, da je inflacija prvič po letu 1999 na letni ravni spet nižja od osmih odstotkov, ob koncu leta pa naj bi kljub zadnjim podražitvam znašala slabih sedem odstotkov. Napovedujejo in zagotavljajo celo, da se bo inflacija v Sloveniji do konca leta 2003 znižala na pet odstotkov, s čimer bi uresničili merila in zahteve EU.

Število možnih kandidatov za novega predsednika države se je v zadnjih dneh povečalo na deset. Kandidaturo je namreč napovedal tudi dr. Anton Bebler, nekdanji diplomat, vojaški izvedenec in predsednik združenja Atlantski svet Slovenije. Želi biti nadstrankarski kandidat, vendar bo zaradi tega moral zbrati pet tisoč glasov podpore. Seznam tistih, ki napovedujejo kandi-

mariborski časnik Večer, ki je bil objavljen 3. t.m., je opozorila, "da se organizirani kriminal in korupcija v Sloveniji poskušata razširiti tja, kjer je moč odločanja. Ta pa je v politiki."

Javnomenjske raziskave o tem, kdo ima največ možnosti za izvolitev na položaj novega državnega poglavarja, dajejo prednost premierju dr. Janezu Drnovšku in dr. Francetu Arharju, nekdanjemu guvernerju centralne banke. Toda slednji se je znašel v težavah, ki lahko

ogrozijo njegovo verodostojnost. Je namreč predsednik uprave Vzajemne, največje, malodane monopolne, zavarovalnice prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja. Ugotovili so, da Vzajemna deluje na vprašljivih pravnih in moralnih osnovah. Zamujeni so bili vsi zakoniti roki za delovanje skupščine te zavarovalnice, pa ta organ še vedno deluje. Kljub temu da očitno nima več mandata, je skupščina članom nadzornega sveta dodelila 7,5 milijona tolarjev nagrad. Za tako delitev v zakonu o zavarovalništvu ni podlage. Dobiček Vzajemne bi lahko razdelili le zavarovancem ali ga prenese v naslednje leto. Ob tem navajamo, da je Vzajemna lani od zavarovancev pobrala okoli 48 milijard tolarjev. To je zaradi lažje primerjave približno toliko denarja, kot ga je lani bilo na voljo za gradnjo avtocest v Sloveniji.

Kampanja za predsedniške volitve v Sloveniji se je dejansko že začela. Zelo aktivna je pri tem možna neodvisna kandidatka, vrhovna državna tožilka Barbara Brezigar (na sliki). V intervjuju za

NOVI POTNI LISTI

Mesec avgust je pretežno počitniški in turistični; večina Slovencev bo vsaj nekaj dni na počitnicah. Najbolj jih privlačujejo hrvaška Istra in Dalmacija z otoki. Toda napovedi za letošnjo turistično sezono v Sloveniji so slabe. Sezona naj bi bila slabša od lanske, razen če se ne bo v tem mesecu, avgustu, občutno povečalo število gostov. Še najbolj zadovoljni so v zdraviliščih, ki so kot zmerom dobro obiskana.

Stari potni listi, ki so Slovence spremljali vse od osamosvojitve države, so v ponedeljek, 5. avgusta, prenehali veljati. Le hrvaški obmejni organi jih bodo upoštevali do 31. oktobra tega leta. Prejšnje potne liste so zamenjali novi potovalni dokumenti s platnicami temno rdeče barve, ki po obliki in po zaščitnih elementih ustrezajo zahtevam EU. Za nov potni list je doslej zaprosilo in ga tudi dobilo okoli 700 tisoč državljanov. Mnogi pa se ga bodo odrekli, saj osebna izkaznica zadošča za potovanje v vse sosednje države (Italijo, Avstrijo, Madžarsko in Hrvaško), Švico, Francijo in Lichtenstein, med turistično sezono pa tudi v Črno goro. Zdaj je še okoli 1.390.000 ljudi brez potnega lista, približno 650 tisoč upravičencev pa nima osebne izkaznice. Kar okoli 40 tisoč državljanov pa nima nobenega osebne dokumenta, kar pomeni, da so v prekršku. Novi potni listi so dražji od prejšnjih. Po novem je treba za potni list z 32 stranmi odšteti 6.000 tolarjev (prej 5.300), za tistega z 48 stranmi pa 6.500 tolarjev (prej 5.800). Za mnoge gre za velik izdatek in zato so se novemu potnemu listu vsaj za zdaj odrekli.

Predstavniki krajevnih skupnosti Volčja draga, Renče in Vogrsko, so na časnikarski konferenci 31. julija poudarili, da so razočarani in ogorčeni, ker sta Ustavno sodišče in Državni zbor zavrnili njihovo pobudo za ustanovitev občine Renče-Vogrsko. Po njihovem mnenju izpolnjujejo vse pogoje, ki jih za oblikovanje novih občin določajo Ustava in zakoni. Ustavno sodišče naj bi pri obravnavi zahteve o novi občini dokazalo, "da je le podaljšek oblasti, ker da upošteva stališča političnih strank, zlasti LDS in ZLSD", kot je na časnikarski konferenci v kulturnem domu v Bukovici dejal Boris Pregelj, predsednik krajevne skupnosti

Renče. Med politiki, ki naj bi bili najbolj krivi in odgovorni, da pobuda za ustanovitev občine Renče-Vogrsko ni bila uresničena, je Boris Pregelj posebej omenil Boruta Pahorja, predsednika parlamenta, sicer domačina iz Šempetra pri Gorici.

Predstavniki treh krajevnih skupnosti so v pogovoru s časnikarji zatrjili, da si bodo, kljub temu da pobuda ni uspela, tudi v prihodnje prizadevali za ustanovitev občine Renče-Vogrsko. Že čez nekaj dni bodo ustavnemu sodišču poslali novo pobudo za ustanovitev občine, če bo potrebno pa bodo primer tudi internacionalizirali.

M.

ZAVZETOST ZDRAVNIKOV IZ NOVE GORICE

ZA KAKOVOST ŽIVLJENJA

Predstavniki Zdravstvenega doma v Novi Gorici, pod vodstvom direktorja dr. Mihaela Demšarja in splošne zdravstvene službe v Novi Gorici, razpravljajo in odločajo o skupnih pobudah za zdravo oz. kakovostno življenje v obeh sosednjih in obmejnih mestih. Pri tem je zelo dejaven tudi zdravnik specialist dr. Bernard Špacapan iz Gorice. Med pobudami je tudi tista o zdravstvenih pregledih osebja v zdravstvenih ambulantah, ustanovah in v bolnišnicah, da bi ugotovili in skupaj preučili zdravstveno

stanje oseb, ki delajo v zdravstvu. Postopno bi preglede, laboratorijske analize in druge preiskave razširili tudi med prebivalce Nove Gorice in Gorice, da bi ugotovili njihovo zdravstveno stanje in s tem tudi kakovost njihovega življenja.

V okviru omenjenih pobud za zdravo oz. kakovostno življenje v obeh mestih, razmišljajo tudi o restavraciji z zdravo prehrano, predvsem tisto, ki izhaja iz t.i. sredozemske (mediteranske) kuhinje. Morda jo bodo kmalu odprli v Novi Gorici.

M.

NOVOSTI Z NOVOGORIŠKIM GLEDALIŠČEM

PDG BO PREŠLO OD OBČINE NA DRŽAVO

Morda se bo v kratkem dokončno odmotal zamotan finančni klobčič, ki je bil vzrok večkratnih "kreganj" med mestno občino Nova Gorica in centralno državno upravo Slovenije glede financiranja osrednje primorske gledališke hiše, Primorskega dramskega gledališča. Slovenija bo namreč sprejela vse finančne obveznosti PDG, pod pogojem, da bo postala lastnica vseh nepremičnin, ki jih uporablja gledališče. V novogoriški občinski upravi so ta pogoj že sprejeli, morajo pa o njem razpravljati oz. ga potrditi še v ostalih občinah ustanoviteljev na območju nekdanje novogoriške občine. Država bo torej poskrbela za finančno stran le pod pogojem, da se Nova Gorica in omenjene občine odpovejo ustanoviteljskim in lastniškim pravicam nepremičnin PDG, t.j. centralne gledališke stavbe z rotundo, razen poslovnih prostorov v lasti zasebnikov, pripadajočega zemljišča, dveh stanovanj v Novi Gorici ter skladišča in štirih stanovanj

Solkana (Vila Lenassi), vključno z zemljiščem. Galerijo v rotundi bo država dala novogoriški občini v brezplačni najem. Za kritje stroškov galerijskih dejavnosti pa bo morala poskrbeti občina sama.

Večino stroškov pri gradnji gledališča je namreč krija država, občina le manjši del, čeprav je bila nato vpisana kot lastnica stavb.

Mestna občina Nova Gorica se z ministrstvom za kulturo pogaja tudi za amfiteater, ki naj bi ga začeli graditi prihodnje leto; zanj bi denar prispevala občina, za ureditev prostora za mali oder pa bi poskrbela država.

Finančni problemi naj bi se tako za PDG rešili, vendar bo morala "Ljubljana" res očetovsko skrbeti za primorsko gledališko hišo in ji odmerjati pravično mero prispevkov, ki bodo zagotavljali nemoten, predvsem pa kakovosten potek gledališke sezone in drugih ponudb, ki jih vsako leto uresničuje Primorsko dramsko gledališče.

IK

BILO JE PRVO V SLOVENIJI

PETDEŠET LET TURISTIČNEGA DRUŠTVA V NOVI GORICI

Pobudniki in prvi funkcionarji novega društva so bili dr. Franc Marušič, dr. Ciril Žižek in Ludvik Gabrijelčič, ki so bili znani po svoji požrtvovalnosti in prizadevanjih za razvoj Solkana in Nove Gorice, a so žal že pokojni.

Ob 50-letnici ustanovitve je upravni odbor turističnega društva izdal obsežno brošuro, v kateri sta opisana na pretek turistične dejavnosti v omenjenem obdobju, pa tudi pojasnjena nadaljnja usmeritev turizma. O tem so objavili svoja razmišljanja župan mestne občine Nova Gorica Črtomir Špacapan, sedanji predsednik turističnega društva Gorazd Maffi, tajnik društva Rajmund Kolenc in

Po virih in podatkih, ki so na voljo, je bilo prvo Turistično društvo v Sloveniji ustanovljeno v Novi Gorici. To se je zgodilo 24. avgusta leta 1952 v takratni kinodvorani v Solkanu.

drugi strokovnjaki oziroma ljubitelji turizma. Župan Črtomir Špacapan v uvodniku poudarja, "da ima Mestna občina Nova Gorica kot obmejno območje velike možnosti za razvoj turizma, ki že sedaj predstavlja pomembno gospodarsko panogo, saj se s turizmom ukvarja 38 podjetij in 90 samostojnih podjetnikov. Glede na velike razvojne možnosti so v občini v letu 2001 izdelali Strategijo za razvoj turizma v prihodnje". Predsednik društva Gorazd Maffi je tudi zapisal, "da tu-

rizem prispeva k ekonomski učinkovitosti območja in postaja tržna kategorija. Zato je včasih težko razumeti, da pri doseženem rezultatu turistične ponudbe društva niso udeležena in svojo dejavnost opravljajo v neprimernih razmerah. To pa za Turistično društvo v Novi Gorici skoraj ne velja, saj smo z delom naših predhodnikov, in tudi nas samih, ustvarili take pogoje, da smo s pomočjo mestne občine pri našem delu dokaj samostojni in neodvisni". Posamezne dogodke in petdesetletni zgodovini Turi-

stičnega društva je podrobno opisal in obrazložil Rajmund Kolenc. V drugem prispevku, ko je opisal razvoj in značilnosti Nove Gorice, je tajnik Turističnega društva opozoril, "da je mesto zasnovano kot park, s številnimi nasadi vrtnic in redkih dreves. Nova Gorica je sicer znano kot mesto cvetja, toda ne smemo pozabiti, da je naše mesto leta 1972 imelo posajenih kar 6.200 teh cvetic, sedaj pa jih ima le še okoli 4.500".

V brošuri, ki so jo izdali ob petdesetletnici ustanovitve turističnega društva v Novi Gorici, je navedenih veliko podatkov o uspešnem razvoju turistične dejavnosti. Ob izvorni barvni fotografiji Svete Gore je zapisano, "da to Marijino svetišče in božjo pot obišče vsako leto do 120 tisoč ljudi".

M.

SODOBNA VEGETARIJANSKA KUHINJA IN DOBROTE IZ VOKA

ZA OKUSNO, SODOBNO, ZDRAVO PREHRANO

Vse bolj se tudi pri nas uveljavlja prepričanje, da je potrebno živeti zdravo in seveda se vse začne pri zdravem načinu življenja, ne nazadnje tudi pri zdravi prehrani.

Prav gotovo bo zato zanimivo vzeti v roke dve knjigi, pravzaprav kuharska priročnika, ki ju je pred kratkim izdala Založba Mladinska knjiga. Predvsem zato, ker gre za nevsakdanji kuharski knjigi in predvsem zato, ker gre za sodobna kuharska pripomočka, pravzaprav knjigi z nasveti, kako bolj zdravo živimo. Nobena skrivnost namreč ni, da je vegetarijanska prehrana in sočna, sveže pripravljena hrana iz zelenjav in sadja veliko bolj zdrava kot pa klasično pripravljena hrana, ki vsebuje veliko maščob in mesa, vsega tistega, kar lahko škoduje organizmu. Sami sicer nismo privrženci t.i. "totalitarnosti kuharskih sol", kakor bi lahko poimenovali nekatere preveč zavzete zagovornike vegetarijanstva, ampak smo mnenja, da je še najboljša pot tista, o kateri so stari Latinci rekli: "Via media, via aurea!", sred-

na več poglavij, v katerih bo bralec sam našel jed, ki mu bo pri pripravi vegetarijanskih obrokov najbolj ustrezala, saj je avtor v priročnik zbral navodila za pripravo zajtrkov, za juhe, pocieni in hitro pripravljene obroke, za začetne jedi, kot tudi jedi za posebne priložnosti, za zelo zdrave solate, sladice, kolače in pecivo in še kaj se bo našlo. Prav tako bo lahko vsakdo v priročniku za pripravo okusnih vegetarijanskih jedi našel navodila za nabavo vseh vrst sadja, semen, žit, zelenjav, riža, stročnic, mlečnih izdelkov, vseh sestavin torej, na katerih temelji vsaka vegetarijanska kuhinja. V knjigi so seveda navedene tudi hranilne vrednosti posameznih sestavin in jedi, kot so tu tudi nasveti za hrambo živil in za uravnoteženo ter seveda zdravo prehrano, ki krepi vitalnost, zdravo počutje in zdrav videz človeka. Priročnik zaključuje stvarno kazalo, ki bo v hitro pomoč vsakomur, tudi tistim, ki sicer ne prisegajo na vegetarijansko hrano, a se dobremu v življenju ne odreka. *Sodobna vegetarijans-*

ska kuhinja je priročnik za naš čas in še posebej za razviti zahodni svet, ki je iz t.i. "hitre hrane" - ameriškega "fast food" naredil sebi medvedjo uslugo, saj se hranimo slabo, z od-

nja pot je zlata pot. Prav zato pa je dobro pogledati tudi to, česa vse se ne da skuhati samo z zelenjavami in vsem tistim sočivjem, ki ne potrebuje za okusno jed tudi živalske maščobe in seveda ne mesa.

Sodobna vegetarijanska kuhinja je velik priročnik, bogato ilustriran in sodoben, ki ga je napisal Nicola Graimes, v slovenščino sta ga prevedli Marija Brezigar in Nada Pantič Starič, medtem ko je priročnik oblikovala in ga grafično uredila Petra Korenjak. Urednica zbirke, v kateri je pri Mladinski knjigi *Sodobna vegetarijanska kuhinja* izšla, je Breda Konte. Knjigo so natisnili v Nemčiji; slikovno je zelo bogata, saj so vse jedi, predvsem pa sestavine jedi, pretežno zelenjava, predstavljene v barvnih fotografijah. Če bi skušali preprosto povedati, za kaj pri vegetarijanski kuhinji sploh gre, bi lahko zapisali, da je to kuhinja s polnovrednimi živili, ki so že po definiciji živila, ki jim ne dodajamo in ne odzvemamo ničesar.

Sodobna vegetarijanska kuhinja, za katero v izvornem, angleškem naslovu vzemo, da je to največja vegetarijanska kuhinja doslej, je "izčrpen vodnik po polnovrednih sestavinah vegetarijanske prehrane z več kot 300 tradicionalnimi in izvornimi recepti z vsega sveta", kot piše na hrbtni strani knjige. Kuharski priročnik je razdeljen

večnimi maščobami, s prevečkrat prevelikimi odmerki mesa. Zato naj vas ne čudi, če je knjiga na Slovenskem že postala uspešnica.

Prav gotovo bo vedno nasmejan orientalski kuhar Ken Hom, ki ga poznamo z ekranov slovenske televizije, požel veliko uspeha s svojo knjigo *Dobrote iz voka*. Njegove recepte in navodila je v slovenski jezik prevedla Nada Pantič Starič, oblikovala je knjigo Petra Korenjak, uredila Tatjana Žener, tehnično pa jo je uredila Metka Juvančič. Prav je, da tistim, ki vedo, kaj je vok, povemo, da je to neke vrste ponev orientalskega izvora, v katerem se lahko na preprost in predvsem pa hiter način kuhajo zelenjava in vse druge jedi, ki med kuho ohranijo veliko hranilno vrednost in tudi prvinski okus. Knjiga je jasno napisana, vsebuje preprosta in razumljiva navodila za pripravo več kot 150 klasičnih in izvornih vzhodnjaških jedi, pester izbor vegetarijanskih receptov, kot tudi splošna navodila za kuhanje v voku. Vok je kitajskega izvora, saj ga Kitajci uporabljajo že več kot 2 tisočlet, pri nas pa smo ga nekateri kupili šele pred kratkim in po prvih poizkusih navadno ne vemo več, kaj bi z njim počeli. Ken Hom vam bo pomagal, da boste z vokom v nekaj minutah pripravili zdrav in okusen obrok. JUP

S SLADOLEDOM POVEZANI EKONOMSKI INTERESI

SLADKA POLETNA SKUŠNJAVA

MARA PETAROS

V poletnih mesecih se močno poveča povpraševanje po sladolelih vseh vrst in okusov. Približno 50% potrošnikov v Italiji ima raje sveže pripravljene sladolede, ki ga dobiš v sladoleadni, saj menijo, da je ta sladolede bolj kakovosten. Ta odstotek se še bolj veča med ženskami in mladimi do 25 let. Marsikateri italijanski potrošnik se v poletnih mesecih odloči, da bo s kupo sladoleda nadomestil enega od treh glavnih obrokov. Izračunali so, da znaša obseg prodaj sladolednar, ki prodajajo sveže pripravljene sladolede, 3,2 milijarde evrov. V Italiji pojemo približno 330.000 ton sladoleda, ki jih pripravi 32.000 sladolednar, v katerih je zaposlenih več kot 100.000 uslužbencev. Obrtniške sladoledarne proizvedejo približno 56% vsega sladoleda, ki se prodaja v Italiji. V povprečju poje italijanski potrošnik 12 kg sladoleda letno, s čimer se italijanski potrošnik uvršča nekam na rep lestvice po porabi sladoleda

letno. V marsikateri evropski državi porabijo letno tudi preko 20 kg sladoleda na prebivalca. Največ sladoleda pojejo v severozahodni Italiji (31% celotne proizvodnje), sledimo prebivalci severovzhodne Italije (26%), v srednji Italiji pojejo

21% celotne italijanske proizvodnje, na jugu Italije pa samo 21% celotne proizvodnje. V zadnjih letih pa se ni samo povečalo povpraševanje po obrtniškem sladoledu, pač pa tudi ponudba okusov. Poleg zelo tradicionalnih okusov lahko v

marsikateri sladoleadni dobimo sladolede z okusom korenčka, bučk, parmezana, radiča, vina, jurčkov in še marsičesa. Neka sladoledarja v Padovi npr. ponuja svojim gostom dnevno 273 različnih okusov sladoleda. Analiza, ki so jo v teh dneh izvedli pri združenju obrtnikov, saj je proizvodnja dobrega sladoleda zelo pomembna obrt, se nanaša tudi na okuse italijanskih potrošnikov: največje povpraševanje je še vedno po zelo tradicionalnih okusih, kot so vanilija, čokolada, lešnik in jagoda.

Ker so z dobrim sladoledom povezani tudi precejšnji ekonomski interesi, se združenje obrtnikov Confartigianato zavzema za pridobitev posebne evropskega znaka STG, ki jamči kakovost proizvoda. Ta znak jamči, da so bile za izdelavo sladoleda uporabljene samo surovine prve kakovosti. Istočasno pa se zavzema, da bi postavili neka vsesplošna pravila proizvodnje, kar bi še bolj povečalo kvaliteto italijanskega sladoleda. Po mnenju predstavnikov združenja obrtnikov pa bi bilo potrebno uvesti za vse tiste, ki bi radi začeli s tako dejavnostjo, strokovni izpit ali obvezno nekajletno prakso, saj je to poklic, ki se ga ne moreš naučiti iz knjige, pač pa samo s prakso.

SLOVENIJA

POLITEHNIKA RAZVIJA RAZISKOVALNO IN PEDAGOŠKO DEJAVNOST

PRI OTLICI TEMELJNI KAMEN CENTRA ZA RAZISKAVE OZRAČJA

V kraju, imenovanem Sibirija pri Otlici, ob robu Trnovskega gozda, so 25. julija slovesno položili kamen Centra za raziskavo ozračja oz. atmosfere, ki bo deloval v okviru visokošolske znanstvene in izobraževalne ustanove Politehnika v Novi Gorici. Zemljišče v skupni izmeri 3.600 m² je Politehnik darovala občina Ajdovščina.

Omenjeni center bo v začetku vključeval observatorij

in tako imenovane naprave LIDAR (Light Detection and Ranging). Naprave bodo omogočile sprejem podatkov o stanju ozračja do razdalje 60 km.

Docent dr. Marko Zavrtanik iz Politehnike je pomen Centra za raziskave ozračja utemeljil s spoznanji raziskovalcev na področjih fizike, kemije, klimatologije in ekologije, ki so problem emisij odpadnih snovi v okolje po-

stavili v povsem drugačno luč. Dokazano je namreč, da je potrebno vpliv kemičnih snovi, ki v ozračje prihajajo zaradi različnih človeških dejavnosti, obravnavati mnogo bolj celovito, kot je bilo doslej v navadi. Nekatere med njimi namreč preko zapletenih kemijsko fizikalnih povratnih vezav povzročajo učinek, ki ga poznamo pod imenom globalno segrevanje.

Kljub intenzivnim naporom raziskovalnih skupin iz vsega sveta znanost še ni sposobna zanesljivo predvideti poteka segrevanja niti napovedati učinka na globalno ozračje. Politehnikin Center za raziskave ozračja v Sibiriji pri Otlici bo služil za preučevanje nadaljnjih procesov na omenjenih področjih in s tem bo prispeval tudi k razvoju slovenske znanosti.

Objekt z najmodernejšimi napravami in aparati že gradijo, končan bo do konca tega leta, stroški gradnje in opreme pa bodo znašali okrog štirideset milijonov tolarjev. M.

SLOVENIJA CESTE TEHNIKA

USPEŠNO TUDI V TUJINI

Slovenija ceste tehnika (SCT), ki je največje gradbeno podjetje v državi, je uspešno tudi pri pridobivanju naročil oz. del v tujini. Za veliko trgovsko središče, ki ga bodo naslednje leto odprli v Trziču,

je omenjeno podjetje projektiralo, izdelalo, pripeljalo in montiralo celotno armirano betonsko konstrukcijo. Dele za konstrukcijo so izdelali v Industriji betonskih konstrukcij v Stožicah in Črnučah pri

Ljubljani. Montažni elementi vsebujejo 560 ton armature, 160 ton jeklenih pramenov in 6.040 kubičnih metrov specialnega betona B45.

Pri gradnji novega špedicijskega skladišča v carinski luki v Trstu pa SCT uspešno sodeluje z italijanskim podjetjem Pacorini. Za to gradnjo v Industriji betonskih konstrukcij v Črnučah pri Ljubljani izdelujejo zahtevne armirano betonske montažne stebre, dolge 22,5 metra, sestavljene iz dveh delov. Skupno jih bodo naredili 71 in jih tudi prepeljali na gradbišče v tržaški luki. Montaža naj bi bila končana ob koncu letošnjega avgusta. Vrednost del bo znašala 470 tisoč evrov ter še 165 tisoč evrov za 3.200 m² fasadnih elementov, namenjenih za spodnji del 2,65 metra visoke in 1.800 metrov dolge fasade novega špedicijskega skladišča v tržaškem pristanišču. M.

RAHEL PORAST ŠTEVILA PREBIVALCEV SLOVENIJE

Državni statistični urad je objavil nove podatke o gibanju števila prebivalcev Slovenije, ki so jih zbrale službe notranjega ministrstva. Po teh podatkih se je število prebivalcev Slovenije tudi v prvih treh mesecih tega leta rahlo povečalo. Ob koncu marca je v Sloveniji živelo skupaj 1.994.793 ljudi. Od tega števila je bilo 975.532 moških in 1.019.261 žensk. Skupno število je bilo za 767 večje od tistega ob koncu lanskega leta. Od konca meseca marca lani pa do konca marca v tem letu pa se je število prebivalcev Slovenije povečalo za 4.053 oseb. Iz statistike tudi izhaja, da je v prvih treh mesecih letošnjega leta 186 oseb dobilo slovensko državljanstvo. Politologi in demografi ugotavljajo, da se je število kandidatov, ki bi radi dobili slovensko državljanstvo, zelo povečalo. V glavnem so to ljudje, ki že prebivajo v državi, a bi si radi dokončno uredili državljanski status. M

APOKALIPSA ITALIJANSKEGA NOGOMETA

NA POMOČ, NOGOMET UMIRA! (2)

ANDREJ ČERNIC

Prejšnjo soboto se je v sončnem sistemu italijanskega nogometa utrnila ena izmed najsvetlejših (in nekdanj najbogatejših) zvezd: Cecchi Gorijeva Fiorentina je sedaj le del italijanske nogometne zgodovine. Kljub temu da je treba razloge propada florentinskega društva iskati predvsem v upraviteljski nesposobnosti predsednika Cecchi Gorija, primer Fiorentina jasno kaže na slabo zdravstveno stanje nogometnega sistema. Nogometna društva so v hudi finančni stiski: to se še kako odraža v letošnji poletni kupoprodajni borzi. Slednja je namreč za društva s finančnega vidika zelo hudo breme. Predsedniki društev letos močno stiskajo pas, nobena italijanska ekipa si še ni privoščila pomembnejše okrepitve. Izjemo predstavlja Milan, ki si je zagotovil Rivalda (na sliki, ko podpisuje). Kljub temu pa blagajna črno-rdečih zaradi nakupa brazilskega asa ne bo revnejša niti za evro, ker je Rivalda Barcelona, njegova bivša ekipa, predčasno odslovila. Zaradi tega ji Berlusconi jevo moštvo ni bilo dolžno odsteti nikakršne odškodnine.

Iz tega bi lahko sklenili, da so se italijanska društva letos odločila za varčevalno politiko, saj kljub temu da je že napočil avgust, ni na obzorju italijanskih društev nobenega odmevnejšega nakupa ali trošenja bajnih cen. Zakaj pa se nogometne ekipe niso prej zavedale bližajoče se krize?

Televizijske hiše se upirajo
Nogometni klubi se že nekaj sezon ubadajo z negativnim predznakom v poslovnem obračunu ob sklepu sezone. Primanjkljaj ni bil nikoli pretiran: leta 1998 je znašal 37 milijonov evrov, leta 1999 11 milijonov evrov. Sezono 1999/2000 so društva A-lige zaključila celo z dobičkom (35 milijonov evrov). Prvi očitnejši korak nazaj je bil storjen v sezoni 2000/2001. Primanjkljaj je junija 2001 znašal 133 milijonov

evrov. Izdatki so se v sezoni, ki se je zaključila junija letošnjega leta, še dodatno povečali. Če se omejimo samo na plače nogometašev, ugotovimo, da so slednji svoje predsednike stali 660 milijonov evrov leta 2000, 870 milijonov evrov leta 2001, leta 2002 pa 890 milijonov evrov.

Doslej so iz leta v leto, čeprav v manjši meri kot izdatki, rastle tudi prihodki. Leta 1998 so znašali 650 milijonov evrov, leta 1999 713 milijonov evrov, leta 2000 1.060 milijonov evrov, leta 2001 1.150 milijonov evrov. Zveza nogometnih klubov *Lega calcio* je zaskrbljena, da se bo dosedanja težnja rasti prihodkov kmalu ustavila. Ob stalni rasti izdatkov bi bilo za italijanski nogomet to usodno. Strah predstavnikov zveze *Lega calcio* je utemeljen.

V odstotkih največji delež prihodkov nogometnih klubov predstavljajo pogodbe za prenos tekem s televizijskimi hišami, predvsem *Stream* in *Telespion*, ki v živo prenašata vse tekme italijanske A-lige. Cena pravic televizijskega prenosa italijanskega nogometnega prvenstva je v zadnjih sezonah skokovito narasla. Leta 1999 so

nogometni klubi od televizijskih hiš iztržili 248 milijonov evrov, leta 2000 595 milijonov evrov, leta 2001 618 milijonov evrov. Ta znesek predstavlja 53% delež vseh prihodkov, ki so jih nogometni klubi zabeležili lani. Narasčanje cen postaja za televizijske hiše preveliko breme. Predstavniki *Telepiu* in *Stream* skušajo pri Adrianu Gallianiju, predsedniku zveze *Lega calcio*, doseči znižanje cen predvsem za prenos tekem manjših oz. manj bogatih klubov. Predsedniki teh društev pod vodstvom Gina Corionija (prvega moža Brescie) so se odločili, da se ne bodo kar tako vdali medijskim mogotcem in pravice za prenos svojih ekip niso še prodali nobeni televizijski hiši. Poleg tega so zagrozili, da bodo, če ne bo dosežen "pravičen" kompromis, povzročili enomesečno zakasnitev začetka prvenstva. Tako so spravili v škrpce tudi Gallianija, saj bi tak ukrep prizadel blagajne vseh društev. Prepotrebni denar televizijskih hiš bi bil namreč društvom nakazan kasneje od predvidevanega, dolgoročneje negativne posledice pa bi nastale zaradi zmanjšanja dohodkov, ki jih zagotavljajo pogodbe s

sponzorji. Društva bi namreč zaradi manjše televizijske vidljivosti postala za oglaševalce manj zanimiva.

Brez oglaševalcev ne gre
Sponzorstvo in oglaševanje po podatkih italijanske revije *Il mondo* prinaša v blagajne nogometnih društev nezanemarljiv delež (18%) vseh prihodkov. Osebk, zanimivi za oglaševalce, se morajo ponašati vsaj z dvema lastnostima: z vidnostjo in uspešnostjo.

Italijanski nogomet izgublja verodostojnost na obeh področjih. V začetku devetdesetih so bila društva z Apeninskega polotoka nesporno najmočnejša v Evropi in na svetu. Razmerje moči je sedaj močno spremenjeno. Na klubski ravni prevladuje danes v Evropi Španija (Real Madrid, Barcelona, Valencia, Alaves). Iberskemu polotoku sledita Nemčija (Bayern München, Borussia Dortmund, Bayer Leverkusen) in Anglija (Manchester United in Liverpool). Italija se mora zadovoljiti s četrtim mestom. Italijanske ekipe že dalj časa ne dosegajo pomembnejših uspehov na mednarodni ravni. Parma je kot zadnji predstavnik italijanskega nogometa osvojil pokal UEFA leta 1999, pokal prvakov (Champions league) pa je v Italijo zadnjič romal daljnega leta 1996 (Juventus).

Mednarodna uspešnost je neposredno povezana z vidnostjo. O vidnosti nogometnih društev na državni ravni nima smisla govoriti. Nogomet v Italiji monopolizira medijsko pokrivanje športa. V današnjih pogojih tega monopola ne more ogroziti nobena športna panoga, pa naj bo nogomet še v tako globoki krizi. Nekoliko globlje se je treba zamisliti o mednarodni vidnosti italijanskih klubov, ki je v zadnjih sezonah nedvomno padla. Popularnost po svetu si nogometna društva lahko priprajo samo z mednarodnimi uspehi: slednji prinašajo zanimanje tujega tiska in medijev. Navsezadnje lahko s poslovnega vidika beremo te uspehe kot odlično promoviranje društva-podjetja in dober način pritegovanja novih sponzorjev. Pomanjkanje uspehov se s tega vidika danes v italijanskem nogometu še kako pozna.

DALJE

EVROPSKO PRVENSTVO V MÜNCHNU

KRALJICA ŠPORTOV BLESTI!

V torek, 6. t.m., se je na Bavarskem pričelo evropsko prvenstvo v kraljici športov, za kar še vedno imamo atletiko. Prvi dan tekmovanja je najbolj označeval dež, saj je na tekmovalce in gledalce lilo kot iz škafa.

Pa vendar so tu že izjemni rezultati, med njimi zlato odličje za odlično britansko tekačico na dolge proge Paulo Radcliffe (na sliki), ki je v dežju dobesedno pometla s konkurenco in v teku na 10.000 m postavila tudi nov evropski rekord. Zlato medaljo v hoji na 20 km je prejel Španec Francisco Fernandez, medtem ko je kroglo sunil najbolj daleč Ukrajinec Jurij Bilonog.

Ko pišemo te vrstice, so to edina tri podeljena odličja. Slovenski atleti so odlično začeli in največje pričakovanje vlada za Velenjčanko Jolando Čeplak, ki tokrat hoče in tudi more osvojiti zlato medaljo v teku na 800 m.

BASEBALL / POKAL BREZ MEJA

USPEL TURNIR ALPINE

BREDA SUSIČ

Pred kratkim je na baseballskih igriščih ob športnem centru Ervatti pri Proseku mrgolelo otrok. V glavnem so to bili dečki stari od 8 do 12 let, saj je bil njim namenjen baseballski deški turnir, ki ga je pripravil openski klub Alpina. Turnir za pokal "Brez meja" je eden izmed najpomembnejših turnirjev za baseballske klube na evropski ravni. Seveda to pomeni, da ima turnir mednarodni značaj.

Letos se ga je udeležilo 12 ekip iz Slovenije, Italije in Hrvaške. Štiri ekipe so zadnji trenutek odpovedale svojo prisotnost, med temi je bila tudi ena češka. Kljub temu pa je turnir lepo stekel in dosegel res visoko raven: vsak dan so bile na sporedu tekme, ki od otrok zahtevajo poleg fizične agilnosti tudi veliko natančnosti, koncentracije in taktike. Ta šport je gotovo najbolj priljubljen v Združenih državah Amerike, pri nas pa se z njim ukvarja bolj malo klubov. Sploh pa malo ljudi pozna pravila igre in njen smisel. Da bi nam ponazoril, za kakšno vrsto igre gre, jo je predsednik kluba Alpina, Igor Dolenc, primerjal s šahom.

V nedeljo, 28. avgusta, se je turnir po finalnih tekmah zaključil. Prvo mesto so si po spo-

padu z "Gusarji - Pirati" iz Rimini prislužili "Levi - Lyonsi" iz Nettuna. Tretje mesto pa so zasedli dečki iz kluba Ježica pri Ljubljani. 190 dečkov se je po slovesnem nagrajevanju poslovilo.

Openski klub Alpina ima sicer več vrhunskih ekip. Prva moška postava letos nastopa v A-1 ligi. Ekipa, ki je igrala v C ligi, je ob koncu leta pristala na dobrem 9 mestu v svojem krogu. Tudi na področju softbala (ženska različica baseballa) je klub doživel svojevrstno priznanje, saj sta bili dve članici Alpine Tergeste izbrani za državni mladinski reprezentanci kadetini in deklet.

V klubu nastopa tudi nekaj slovenskih fantov: Matjaž Kodrič bo igral v klubu Ježica, saj študira v Ljubljani, v zameno pa bo openski klub dobil okrepitve iz Ljubljane. Matija Dolenc je bil skupaj z drugim soigralcem v posebni selekciji izbran za nastop v italijanski reprezentanci na mednarodnem turnirju v O-saki na japonskem avgusta meseca.

Kdor bi želel dodatne informacije o klubu Alpina, lahko obišče lepo urejeno in ažurno-rano spletno stran - ki je sicer samo v italijanskem jeziku - na naslovu www.alpinabaseball.it.

PREJELI SMO

ODPRTO PISMO MINISTRU DIMITRIJU RUPLU

Spoštovani g. minister!
Z ogorčenostjo opazujemo nasilje, ki ga nad našimi rojaki v Italiji izvajajo tamkajšnje lokalne in državne oblasti, zlasti tiste desno usmerjene. Ena zadnjih takih oblik (pravnega) nasilja je tudi imenovanje posebnih komisarjev v občinah Dolina, Repentabor in Zgonik, ki bi naj s svojo prisotnostjo izsilili izdajanje tudi enojezičnih izkaznic. S tem se v navedenih občinah zmanjšuje oz. krši raven zaščite, ki je bila zakoličena s Posebnim statutom londonske Spomenice o soglasju (1954) ter naknadno s podpisom in ratifikacijo Osimskega sporazuma (1975) postala sestavni del notranjega prava obeh držav.

Sklicevanje avtorjev tega nasilnega dejanja na določbe novosprejetega globalnega zaščitnega zakona, ki naj bi po njihovem mnenju javno sankcionirale to njihovo početje, je v pravi posmeh ne samo italijanskemu pravnemu redu, ampak tudi samemu zaščitnemu zakonu, saj ga s tem oblasti zlorabljajo za zmanjševanje ravni zaščite, ne pa za njeno dograjevanje. Zato vas pozivamo, da najostreje obsodite to dejanje in da z vsemi razpoložljivimi sredstvi, vključno mednarodnimi, zavarujete doseženo raven zaščite naših rojakov v Italiji.

S spoštovanjem!

ZA DRUŠTVO ZA NEGOVANJE RODOLJUBNIH TRADICIJ TIGR PRIMORSKE: CIRIL PELICON IN KARLO KOJANČIČ
TER ZA MNENJSKO GIBANJE ZA SLOVENSKO ISTRO: MILAN GREGORIČ IN LUCIJAN PELICON

ODPRTO PISMO PREDSEDNIKU MILANU KUČANU

Spoštovani gospod predsednik!

Iz dnevnega tiska smo bili seznanjeni, da ste ob priložnosti zadnjega srečanja s predsednikom Italije Ciampijem obravnavali tudi pobudo, da bi se na simbolnih krajih skupaj poklonili žrtvam nasilja iz druge svetovne vojne ter da bodo vajini sodelavci preučili, katere točke bi imele najmočnejše simbolno sporočilo. Ob tej priložnosti vam želimo posredovati sledeča naša stališča. Spodobilo bi se, da bi več kot pol stoletja po končani vojni obe državi zmogli, po vzoru nemško-češke sprave, zavzejoče in globlje spravno dejanje, ki bi ga nadgradili na ugotovitve poročila mešane zgo-

dovinske komisije, ki sta jo državi s tem namenom tudi oblikovali. Menimo, da je Slovenija zrela za tako spravno dejanje in bi ga kazalo predlagati sosednji republikli. V kolikor pa bi ugotovili, da na italijanski strani za kaj takega še niso dozoreli pogoji ter bi se potem omejili zgolj na poklonitev žrtvam nasilja na posameznih simbolnih mestih, vas želimo opozoriti na sledeče okoliščine. Mislimo, da bi eno prvih takih simbolnih mest moral biti tudi spomenik štirim žrtvam na bazovski gmajni, vendar s tem, da Italija pred tem tudi de iure razveljavi proces, na katerem jih je posebno fašistično sodišče obsodilo na smrt. Oni so namreč v sodnih aktih še vedno evidentirani kot teroristi, kljub temu da je italijanska Republika že davno proglasila obsodbe posebnih sodišč za nične. Enako vas želimo opozoriti na nekaj okoliščin ok-

rog spomenika žrtvam fojeb, prav tako na bazovski gmajni, ki bi ga druga stran utegnla predlagati kot mesto spomina. Po številnih ugotovitvah iz preteklosti naj bi v tem breznu ne bilo no-

benih posebnih italijanskih žrtev ter je bila postavitve tega spomenika ter njegova proglasitev za nacionalni spomenik politično izsiljena ter žali čustva okoliškega slovenskega prebivalstva. Slednji so namreč že ničkolikokrat predlagali italijanskim oblastem odprtje brezna in preverjanje njegove vsebine, vendar se nihče ni zmenil za to. S tem ne želimo zanikati zločinov fojeb, vendar ne bi smeli dovoliti, da bi se s simbolno spravo legitimiralo dejanje, ki sloni na nepreverjenih zgodovinskih dejstvih ali celo potvorbah. Taka sprava bi ne dosegla svojega učinka, ampak bi, nasprotno, izzvala revolt prizadetih prebivalcev.

ZA DRUŠTVO ZA NEGOVANJE RODOLJUBNIH TRADICIJ TIGR PRIMORSKE: CIRIL PELICON IN KARLO KOJANČIČ
TER ZA MNENJSKO GIBANJE ZA SLOVENSKO ISTRO: MILAN GREGORIČ IN LUCIJAN PELICON

VERSKI, POLITIČNI ALI KULTURNI SPOPAD?

RELIGIJA PO ENAJSTEM
SEPTEMBRU 2001

Časopisi prinašajo zanimive novice o zasliševanjih, ki se vrstijo v amerškem kongresu glede krivde, ki naj bi jo imele obveščevalne službe, ker niso preprečile napada 11. septembra 2001.

Ni najvažnejši problem delo obveščevalnih služb; mnogo važnejši problem je, komu se lahko naprti krivda za to dejanje. Ali se je svet znova razdelil? Analitiki in komentatorji pogosto povezujejo morebitne storilce z njihovo versko pripadnostjo in tako ves dogodek še bolj zapletejo.

Zastavlja se vprašanje: "Kakšno vlogo ima pri 11. septembru 2001 religija?" General Philippe Morillon nam izpove svoje izkušnje, ki ga je doživel v Bosni leta 1992. Ta meni, da se po padcu komunizma v tej deželi ni odvijal verski, ampak politični in tudi kulturni spopad, ki je bil v bistvu spopad identitete. Čeprav se danes zelo poudarja globalizacija, kljub temu identiteta še vedno ostaja vrednota. Današnje populacije se prepoznajo prav po identiteti, ker hočejo vedeti, kdo so, kaj so in po čem se razlikujejo od drugih.

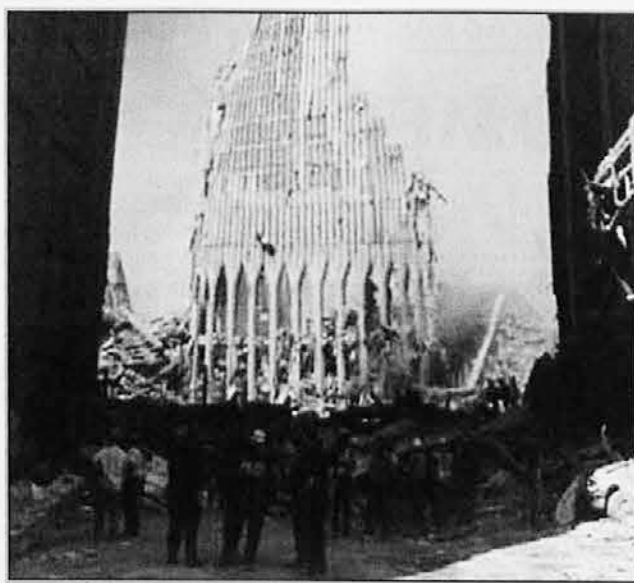
General Philippe Morillon tudi poudarja važnost medverskega dialoga, pri katerem se uveljavljata univerzalni vrednote, to sta spoštovanje človekovega življenja in mir na svetu. To dvojje pa lahko doseže svet samo z ljubeznijo! "Ali se je v

dobi televizije in potrošništva, brezposelnosti in vseh oblik zavarovanj še potrebno obrniti k religiji?" se sprašuje general. "Nebo, dodaja general, se vedno znova vrača na zemljo, vpleta v politiko, socialo in mednarodne odnose, istočasno pa tudi pretresa njihove načrte". Ob tem spoznamo vsaj tri pomembne razsežnosti:

1. Vzpon islama kot politične moči je zadnja desetletja močno spremenil odnos med religijo in politiko. To se opaža v Iranu, Libiji, Afganistanu in šekje. Nastala je nova mednarodna danost, z novimi kriteriji in zametki novih nasprotovanj kot tudi z gradnjo novih barikad, ki bodo tako masivne in trdne, kot je bil berlinski zid. O tem se lahko prepričamo na severnem Irskem, pa tudi v Bosni.

2. V dobi brez splošne etike in v času propadlih ideologij se religija krepi kot prostor smisla. Ta prostor smisla postane človeku zadnje zatočišče pred družbo in tudi politiko, če ga leta zatira.

3. Dnevno smo priče medijskemu vzbujanju strahu in konfliktov. Če kaka religija vzbuja strah, je ta detonator, saj je prav religija človekovemu srcu najbližja, zato se z lahkoto uporablja za zastraševanje. Neko religijsko stanje ali sporočilo je del kulture, ki tudi samo predpisuje identiteto nekega naroda in istočasno določa njegovo politiko. Važno je spoznanje, da v

geopolitičnih vprašanjih niso več odločilni samo gospodarski ali vojaški, ampak tudi kulturni in verski dejavniki.

Ob koncu hladne vojne je na svetu zavladala neka multipolarnost, ki je pod okriljem ameriške nadvlade. V religiozne spore se vedno bolj vmešavajo nacionalna in kulturna nasprotja, pri katerih ima religija vedno večji pomen. Zato se religija mora upoštevati kot poseben dejavnik v politični analizi pa tudi kot prvina geopolitične konstelacije. Religija si prizadeva za mir samo tedaj, ko vrednoti in spoštuje človekove pravice. Postaja pa dejavnik vojne, ki pozablja na svoj izvor (ali izvore), zanika svobodo, zavrača razlike in predvsem išče oblast.

Religije ne govorijo samo o človekovem odnosu do Boga ali onstrastvu, temveč urejajo tudi odnose in življenje med ljudmi in celo določajo organizacijo določenim družbam. Integraci-

stični model religije gospoduje političnemu življenju, v sekulariziranem modelu pa politika ohranja svojo avtonomijo, ne da bi posegala na versko področje in ne da bi bila od njega odvisna.

Ko se neko ljudstvo (narod, pleme) želi uveljaviti, mora najprej imeti svojo avtonomijo in neodvisnost. Tako se oblikuje narodna identiteta z izvorom dostojanstva naroda in posameznika na temelju svobode in kolektivne odgovornosti.

Religije ostajajo del nekega ljudstva ali naroda. Obenem ostajajo eden od činiteljev pripadnosti ali eno od gibal individualnega in kolektivnega življenja. "Nacije ne konstituirajo samo pravni državni sistem, ozemlje ali vlada, ampak predvsem ljudstvo, ki si deli določene vrednote, dediščino, rodove, jezik in velikokrat tudi vero," meni general Morillon.

AK

S 3. STRANI

DUHOVNI
KROG

Kot je pozornejšemu bralcu bilo že tedaj jasno, so med tedanjimi uredniki in sodelavci obstajale razlike, ki pa vendar niso bile ovira za sodelovanje pri skupnem projektu. Ob 20-letnici revije pa so se javnosti razkrile razlike, ki danes menda ne dovoljujejo več objavljanja vsem v reviji. Če poenostavim, gre za razlike med Hribarjevima na eni strani in vami ter Jančarjem, Šeligom, Urbancem, Svojem in morda še kom na drugi. Tudi v javnosti pa je znano, da razlike občasno blažite vi.

Razlike med nami tako v nazorskem kot v estetskem pogledu obstajajo že vseskozi. To je neogibno, saj je revija živ organizem in nikoli ni bila kakršenkoli monolit istomišljenikov, ampak notranje razgibana tvorba različno mislečih, ki interesno sodelujejo, zato tudi ni prihajalo do medsebojnih blokad ali delitev na ene in druge, čeprav Spomenka Hribar v svojem jubilejnim prispevku v že omenjeni zadnji številki Ampaka, kjer govori tudi o vzroku za Hribarjev izstop iz uredništva Nove revije, zatrjuje, da se dogaja tudi to.

Dejstvo pa je, da Hribar še naprej s svojimi filozofskimi spisi sodeluje v reviji, v Ampaku pa je objavil tudi jubilejni prispevek ob 70-letnici Jožeta Pučnika, ki je, kot navaja v svoji izstopni izjavi, povzročil, da se je umaknil iz uredništva.

Kar pa je zame najpomembnejše, je to, da imam kot glavni urednik Nove revije in tudi same založbe Nova revija pred očmi celoto, v kateri je mesečnik njen sestavni del in bo prav zaradi tega treba v prihodnje konstelativno še bolj izostriti koncept revije in ga prilagoditi novim pogojem ter ji dodeliti tisto kulturno vlogo, ki se je z nastopom Ampaka - ta izhaja že dve leti - močno spremenila; še posebej pa v primerjavi s položajem, ki ga je imela v bivšem režimu kot opozicijska oziroma disidentska revija.

Z drugimi besedami rečeno: Nova revija se bo morala z vso razpoložljivo duhovno energijo posvetiti temu, kar nas kot svet postavlja v razpoznavnost spričo integracijskih procesov, v katerih se brišejo kulturne razlike, kar pomeni vitalno sodelovati v vsem tistem, kar Evropo edino lahko utemeljuje kot raznoliko, a vendarle skupno kulturno občestvo.

Pri Novi reviji izhaja tudi mesečnik Ampak, ki je nastal iz istonastotne priloge revije. Je eno redkih opozicijskih glasil v Sloveniji, sicer s poudarkom na kulturnih fenomenih, toda objavlja tudi politične članke in razprave. Kako mesečnik kot opozicijsko glasilo (lahko) danes funkcionira v demokratični družbi?

Težko, kot vsako opozicijsko glasilo, ki nima ustreznega finančnega zaledja. Pri tem naj posebej poudarim, da Ampak ni politično vezan na nobeno stranko, pač pa si prizadeva z vsemi močmi zagotavljati tisti avtonomni položaj, ki pripada

verodostojnemu kritičnemu mišljenju. Kot kulturno-politični magazin je Ampak, ki v svoji redakciji nima niti enega uslužbenega urednika, pač pa zunanje uredniške sodelavce, nedvomno zelo pomembna mesečna publikacija, saj piše o vseh aktualnih temah in pojavih, s katerimi se v slovenskem tranzicijskem času srečujemo na področju kulture, politike, gospodarstva, šolstva in tako naprej. Za moje pojme je to časopis, ki v svojem konceptualnem okviru daleč presega običajni žurnalizem, saj se loteva obravnave vseh žgočih problemov v današnjem slovenskem dogajanju na ravni, ki pripada tvornemu kritičnemu premisleku različnih avtorjev in osvetljam, kakršne lahko, zlasti v intervjujih, prispevajo tudi neposredni udeleženci v aktualnem dogajanju - od predsednika države, vlade, parlamenta, ministrov, bančnikov, predsednikov strank ter drugih predstavnikov oblasti in političnih funkcionarjev do najrazličnejših osebnosti iz kulture in umetnosti.

Kako gledate na kulturno in politično/nacionalno sedanjost ter aktivnost damejskih Slovencev v današnjih razmerah? Koliko se njihovi pisci vključujejo v skupni slovenski kulturni prostor in kakšno skrb ali pozornost jim namenjata slovenska javnost in politika?

Mislím, da je premalo prave volje za to z obeh strani. Najbrž pa je poglavitni vzrok za to mlahavost odnos matične države do zamejstva, ki je nad njo razočarano, saj se vse preveč šentflorjansko ukvarja sama s sabo, spred oči pa zgublja slovenski etnični prostor, ki, kot vemo, sega preko meja, kakršne si domovinski Slovenci postavljamo v svoji samoomejenosti. Kako važno je vprašanje naših kulturnih, gospodarskih, političnih in drugih povezav z zamejstvom in izseljenstvom, ni treba posebej poudarjati. Tu je s strani slovenske države storjenega zelo malo - v italijanske roke prehajajo nekdanje slovenske banke, kulturne ustanove, živorarijo, gledališča si mukoma iščejo svoj prostor pod soncem... Govorim na splošno, lahko pa bi vse naštetu podkrepil s stvarnimi primeri, vendar bi nama to vzelo preveč prostora, saj tu ne mislim le na gorisko in tržaško, ampak tudi koroško zamejsko prizorišče. O tem bo vsekakor treba obširneje spregovoriti tudi v Ampaku, v katerem že doslej ne manjkajo prispevki, ki so jih podpisali Boris Pahor, dr. Jože Pirjevec, Sergij Pahor, Karel Smolke, Gustav Januš, Valentin Oman, Vinko Ošlak, Janez Povše in še kdo. Kako torej gledam na slovensko zamejstvo v današnjih razmerah? Bistveno je, da se poglobi in razširi sodelovanje na vseh konstitutivnih ravneh, ki nas povezujejo kot Slovence in s tem krepijo etnično odpornost zamejstva zoper iredentistične apetite, ki so čedalje bolj živi in nezaustavljivi. V tem smislu je dragocen prispevek k tovrstnemu kritičnemu razpoznavanju razmerja med slovenskimi manjšinami in matične države pa tudi političnih dilem, ki jih občutijo manjšine same v sebi, program letošnje Drage. Če se v državi Sloveniji ne bomo zavedali eksistenčne ogroženosti slovenskih manjšin, bomo tudi sami kaj kmalu zgodovinsko končali v lastnem zamejstvu.

16

ČETRTEK,
8. AVGUSTA
2002Tukaj
so zares
nebesa bližja!Svete
Višarje.

Odkrijte čarobni svet,
kjer se narava in duh
stapljata v čudovito doživetje.
Spoznajte, kako enostavno
je priti semkaj, dovolj je stopiti
v kabino žičnice.

NOVA ŽIČNICA V ŽABNICAH (CAMPOROSSO)

Ob državni cesti

Vsak dan od 22. junija do 15. septembra
Urniki:
Delavniki 9.00 - 17.15 • Prazniki 8.30 - 18.15
Sobote in nedelje 1.-2., 8.-9., 15.-16. junij
21.-22., 28.-29. september
5.-6. oktober

JUBILEJNA CERKEV
ROMARSKO SVETIŠČE SVETE VIŠARJE

Urniki Svetih Maš:
Delavniki 11.00 - 12.00
Nedelje in prazniki 9.15 - 10.00 • 11.00
12.00 - 15.00

ZA INFORMACIJE POKLIČITE: TEL./FAX 0428 653915

V SPILIMBERGU

RAZSTAVA
MOZAIKOV

V poletni pripeki, ko počitniški čas kliče na morje, v hladno višavje ali na poučen izlet, postane izbira prava skušnjava, ki ji je treba na primeren način odgovoriti. Širok spekter poletne ponudbe bo do 18. avgusta bogatila tudi razstava mozaikov, ki so jih v preteklem šolskem letu izdelali učenci

mozaične šole iz Spilimberga. Razstava bo v šolskih prostorih, poglobila pa se bo tudi v zgodovino umetnosti mozaika in slavne oglejske šole.